

Rakamazi Mesevár Óvoda és Mini Bölcsőde Helyi Óvodai Pedagógiai Programja

2019

Tartalom

1. Bevezető.....	6
1.1. A tevékenységek Központú óvodai nevelés adaptálásának indokai	6
1.2. Az óvoda bemutatása	6
1.3. Személyi feltételek	7
1.4. Tárgyi feltételek.....	8
1.5. Óvodakép, gyermekkép, jövőkép	9
2. A TEVÉKENYSÉGEK KÖZPONTÚ ÓVODAI NEVELÉS CÉLJA ÉS FELADATAI	12
2.1. Az óvodai nevelés feladata:.....	12
2.1.1. Egészséges életmód alakítása.....	12
2.1.2. Az érzelmi, erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés	15
2.1.3. Az anyanyelvi-, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	17
2.2. Az óvodai nevelés célja.....	20
2.3 A tevékenységek szerepe a nevelési cél elérésében	21
2.4. A képességek szerepe a nevelési cél elérésében	23
2.5. A fejlődés-fejlesztés feltételei, lehetőségei a nevelésben	24
2.5.1. A tudatos fejlesztés feltételei	25
3. A fejlesztés tartalma	28
3.1. Játék és tanulási tevékenység (<i>Játék; A tevékenységekben megvalósuló tanulás</i>).....	29
3.2. Társas, közösségi tevékenység (<i>Az érzelmi, az erkölcsi, és a közösségi nevelés</i>).....	33
3.3. Munkatevékenység (<i>Munka jellegű tevékenységek</i>)	35
3.4 Szabadidős tevékenység.....	38
4. Komplex foglalkozások rendszere	39
4.1. Anyanyelv.....	40
4.2. Matematika	42
4.3. A természeti társadalmi valóság megismerése	43
4.4. Művészeti tevékenységek.....	47
4.4.1. Mese-vers, dramatizálás, bábozás	48
4.4.2. Ének-zene, énekes játék.....	50
4.4.3. Vizuális tevékenységek (<i>Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka</i>)	52
4.5. Mindennapi testnevelés (<i>Mozgás</i>).....	55
5. A nevelés – tanulás tervezése és időkeretei	58
6. Az óvoda és környezetének együttműködése (<i>Az óvoda kapcsolatai</i>).....	73
7. Ünnepek, rendezvények, szokások, hagyományok az óvodában	79
8. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek nevelése.....	81
8.1. Különleges bánásmódot igénylő gyermek	81

8.2. A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nevelése	87
9. Óvodánk gyermekvédelmi tevékenysége	90
10. Óvodánk belső ellenőrzési terve - értékelési rendszere	93

A PEDAGÓGIAI PROGRAM JOGSZABÁLYI HÁTTERE

§

- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény
- 2012. évi CXXIV. törvény a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi törvény módosításáról
- 229/2012. (VIII.28.) Korm. Rendelete a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi. CXC. törvény végrehajtásáról
- 2013. évi CXXXVII. törvény a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC tv. módosításáról
- 363/2012. (XII.17.) számú Kormányrendelet módosításáról szóló 137/2018 (VII.25.) Korm.rendelete, Óvodai nevelés országos alapprogram módosítása
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- 2003. évi CXXV. Törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról
- 1998. évi XXVI. Törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról - 1997. évi XXXI. tv. a Gyermekek védeleméről és gyámügyi igazgatásáról
- Az 1998. évi XXVI. Törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról
- 48/2012. (XII.12.) EMMI rendelet a pedagógiai – szakmai szolgáltatásokról, a pedagógiai – szakmai szolgáltatásokat ellátó intézményekről és a pedagógiai – szakmai szolgáltatásokban való közreműködés feltételeiről
- 185/1999. (XII.13.) Korm. rendelet a pedagógus-továbbképzésről, a pedagógus szakvizsgáról, amely a továbbképzésben részt vevők juttatásairól és kedvezményeiről szóló 277/1997. (XII.22.) Korm. rendeletet módosítja
- 15/2013. (II.26. EMMI rendelet a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről
- 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról

- 32/2012. (X.8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve
- 15/2013. (II:26.) EMMI rendelete a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről

Továbbá:

- Chrappán Magdolna - Fábán Katalin: Tevékenységekőzpontú óvodai nevelési program. /Fabula Humán Szolgáltató Bt. Budapest. 2007./
- Az óvoda hatályos Alapító Okirata

1. Bevezető

1.1. A tevékenységeközpontú óvodai nevelés adaptálásának indokai

Intézményünk helyi óvodai nevelési programját a hatályos Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja alapján, az OKI által minősített Fábíán Katalin: Tevékenységeközpontú Óvodai Nevelési Program és a helyi sajátosságok figyelembe vételével készítettük el.

Nevelőtestületünk a választható óvodai programok közül a tevékenységeközpontú program mellett döntött, mert szemléletében ez a program áll hozzánk a legközelebb. Helyi viszonyainkhoz, tárgyi feltételeinkhez alakítva megvalósítható, beilleszthető nevelési elképzeléseinkbe.

Az Alapprogram rendelkezései szakmai és jogi garanciát jelentenek arra, hogy az óvodák pedagógiai programjai egységes alapelvekre és keretekre épüljenek, hogy az óvodai nevelésben részesülő valamennyi gyermek ugyanazon alapelvek, feltételek, szakmai követelmények betartásával sajátítsa el azokat a képességeket, ismereteket, amelyek folyamatosan, és tudatos óvodapedagógiai irányítással teszik őt éretté az iskolai évek megkezdéséhez.

A tevékenységeközpontú óvodai nevelési program, mint elnevezéséből is kitűnik, középpontba állítja a gyermeki tevékenységre épülő nevelést, és ezt az elvet a teljes nevelési folyamaton keresztül kiemelten kezeli. Továbbá lehetővé teszi a gyermekek változó, eltérő szükségleteinek figyelembevételét az óvodás korú gyermekek osztott vagy osztatlan csoportban történő nevelését, a teljes gyermeki személyiség fejlesztését, az emberi értékek közvetítését, az életre való felkészítést a tevékenységek által és a tevékenységeken keresztül, az eltérő családi értékek és kultúrák toleranciáját, a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és családok érzelmi és szociális támogatását. Az Alapprogramban biztosított pedagógusi szabadságunkkal élve a helyi sajátosságokat, lehetőségeket eddig is kihasználva és beépítve végezzük munkánkat, tág teret adva a gyermeki tevékenységnek, tevékenykedtetésnek, és ezen keresztül a sokoldalú megismerésnek. Az óvodapedagógusaink képzettsége, szakmai elhivatottsága biztosíték a program célkitűzéseinek megvalósítására.

1.2. Az óvoda bemutatása

A Rakamazi Mesevár Óvoda és Mini Bölcsőde, városunk egyetlen óvodai intézménye, mely egy központi (Rakamaz, Bocskai út 76.) és egy telephelyen (Rakamaz, Dózsa György út 1.) működik.

Az épületek a város hosszanti keresztmetszetében helyezkednek el. Az épületek földrajzilag ugyan nincsenek távol egymástól, de a társadalmi környezet, szociokulturális háttér eltérő.

Ezeket ellensúlyozzuk a családi óvodai atmoszféra megteremtésével, és a különbözőségek elfogadására, tiszteletben tartására neveljük a gyermekeket.

Az épületek elhelyezkedése területileg optimális, arányosan tudják biztosítani az óvodáskorú gyermekek ellátását. Az óvoda épületei és csoportszobái kényelmesek, esztétikusak, tágasak, világosak, jól felszereltek, megfelelő teret biztosítanak a változatos tevékenységformákhoz. Az óvónők ötletességének, leleményességének köszönhetően, esztétikus, dekoratív környezet fogadja a gyermekeket mindkét épületben, melyek mindig az évszaknak megfelelőek. A csoportszobák arculata egyéni, színes, nyugalmat árasztó. A gyerekeket, akik különböző családi körülmények közül érkeznek, tiszta és szép külső és belső környezetben fogadjuk. Az óvoda udvara tágas, többféle lehetőséget biztosít a gyermekek mozgásigényének kielégítéséhez, a mozgásfejlesztő feladatok megvalósításához. Az óvodánkban meglévő eszközöket igyekszünk úgy kihasználni, hogy a nevelés minden területén a programban meghatározott feladatok megvalósítását szolgálja.

2012. május 30-án a helyi Önkormányzat Képviselő-testületének döntése alapján az óvoda 2012. augusztus 1-jétől új intézményként különvált az iskolától.

1.3. Személyi feltételek

Intézményünkben a nevelőmunkát 9 óvodapedagógus végzi. Munkánkat csoportonként egy - egy dajka és óvodai szinten 2 pedagógiai asszisztens segíti.

A differenciált személyiségfejlesztés magasabb szintű megvalósítása érdekében igénybe vesszük a pedagógiai szakszolgálat segítségét. A szakszolgálat feladatait a Szabolcs - Szatmár - Bereg Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Nyíregyházi Tagintézmény Rakamaz Telephelye látja el (pszichológus, fejlesztő pedagógus, logopédus-gyógypedagógus).

A nevelőtestület képzettség mutatói:

Főiskolai végzettséggel rendelkezik 9 fő

Ebből német nemzetiségi óvodapedagógus végzettségű: 2 fő

Szakvizsgával rendelkezik 1 fő

Az óvodapedagógusaink a hét évenkénti továbbképzésüknek eleget tesznek, az intézményi célokhoz igazodóan, változatos szakirányú továbbképzéseken vesznek részt.

A nevelő munkát segítő alkalmazottak képzettség mutatói

Pedagógiai asszisztens 1 fő

Diplomás kisgyermeknevelő, óvodapedagógushallgató ped-i asszisztens 1 fő

Érettségi bizonyítvánnyal rendelkezik 4 fő

Ebből dajka szakképzettséggel rendelkezik 2 fő

Középfokú végzettséggel rendelkezik 1 fő

Érettségi bizonyítvánnyal rendelkező óvodatitkár 1 fő

Az óvoda dolgozói létszáma: 17 fő

1.4. Tárgyi feltételek

A Dózsa úti épületet többszöri átalakítások után 2014 nyarán újították fel, a gyerekek és a szülők nagy örömeire. A régi építésű (több mint 50 éves) óvodánk így esztétikus, modern, a gyerekek optimális ellátását szolgálja. Udvara tágas, árnyas. 2015 szeptemberétől két csoport üzemel. A központi, Bocskai úti épületben 2000-ben történt teljes körű felújítás (ami természetesen ennyi év távlatából veszített az állagából és újbóli felújításra szorult), majd 2017-ben az önkormányzat önerőből külső és belső felújítási munkálatokat végzett (nyílászáró csere 2 csoportszobában, laminált padlóburkolat minden fontos helyiségben, mindhárom csoportszoba festése, a világítás korszerűsítése; az épület előtti járda felújítása, térkövezése és csapadékvíz elvezetése). Udvara tágas, a csoportok külön udvarrészrel rendelkeznek, ahol van füves, csúszásgátló gumival borított játszóhely, fedett terasz. Itt három csoport fogadja a gyermekeket. Mindkét épület rendelkezik tornaszobával, ami biztosítja a gyermekek mozgáskultúrájának fejlesztését, bár eszközfelszereltségünk további bővítésre szorul. A továbbiakban különös gondot kell fordítanunk mindkét óvoda udvarának folyamatos karbantartására, felújítására, az előírásoknak megfelelő játékeszközök javítására, lehetőség szerint új eszközök beszerzésére, hogy továbbra is elegendő teret nyújtsanak a nagymozgások fejlesztésére minden gyermek számára. Ezen felül mindkét épületben rendelkezünk logopédiai és fejlesztő szobával.

A Rakamazi óvodásokért alapítványunk és TÁMOP-os pályázatok segítségével a csoportszobák felszereltsége folyamatosan javuló tendenciát mutat, melyeket új bútorokkal, fektetőkkal, szőnyegekkel, fejlesztő játékokkal sikerült barátságosabbá, szebbé tenni, gazdagítani. Berendezéseinket és felszereltségünket a kötelező eszköz és felszerelési jegyzékben meghatározottak szerint igyekszünk folyamatosan bővíteni. Minden csoport rendelkezik audiovizuális eszközökkel (magnó-CD lejátszó), de van, amiből nincs megfelelő darabszám, ezért az közös (laptop, LCD televízió, fényképezőgép). A behatárolt anyagi lehetőségek ellensúlyozására előtérbe kerül az óvodapedagógusok fantáziája, kreativitása, melynek köszönhetően sokféle fejlesztő eszközt készítünk, amik megfelelő számban, minőségben (laminálással teszünk tartóssá) állnak a gyermekek rendelkezésére.

1.5. Óvodakép, gyermekkép, jövőkép

Küldetésünk: a gyermekek egyéni képességeit felfedezve és megismerve, az eltérő fejlődés ütemét figyelembe véve, szeretetteljes, elfogadó légkörben, változatos tevékenységek biztosításával, korszerű szemlélettel, a személyiségük kibontakoztatása, pozitív irányú fejlesztése.

Hitvallásunk:

„csináljon bármit, ami nyitogatja szemét és eszét, szaporítja tapasztalatait.

Ő azt hiszi: csak játszik.

De mi már tudjuk, mire megy a játék.

Arra, hogy e világban, otthonosan mozgó, eleven eszű és tevékeny ember váljék belőle.”

Varga Domokos

Legfontosabb pedagógiai elveink:

- ❖ a gyermek tisztelete, szeretete, elfogadása, megbecsülése
- ❖ a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben óvodánk kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet tölt be
- ❖ gyermeki tevékenységre épülő nevelés (tevékenységközpontú pedagógiai program)
- ❖ a gyermek biztonságérzetének, komfortérzetének megőrzése barátságos, vidám, szeretetteljes légkörben
- ❖ az óvodai nevelésnek a gyermeki személyiség teljes kibontakozásának elősegítésére kell irányulnia, az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával; oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesüljön színvonalas nevelésben
- ❖ differenciált, egyéni képességekhez igazodó fejlesztés, egyéni bánásmód elve a gyermekközösségekben belül,
- ❖ törekszünk mindenkor tudatosan tervezett és szervezett feltételeket teremtve arra, hogy gyermekeink megtanuljanak tartalmasan tevékenykedni, a környezetükben eligazodni, együttműködni, elvárható magatartásformákat elsajátítani
- ❖ biztosítjuk a mindennapi szabad mozgás lehetőségét, mellyel elősegítjük a testi egészségük fejlődését
- ❖ törekszünk a helyes értékrendszer, a természet- és környezetbarát magatartás, a fenntarthatóság, a környezettudatos életvitel, az egészséges életmód alakítására

Gyermekkép:

Minden gyermek egyedi, mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre, akinek életkoronként és

egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak. Fejlődésük önmagukhoz mérten folyamatos, amelyben természetes módon megmutatkozhat a kiemelkedő és ugrásszerű fejlődés, a stagnálás, vagy esetenkénti visszaesés is. Gyermekünk szívesen jár az óvodába, jól érzi magát a gyermekközösségben. Tisztelik szüleiket, az óvodapedagógusokat és az óvoda más dolgozóit, bizalommal fordulnak hozzájuk. Bátran, egészséges önbizalommal jól kommunikálnak, érzelmeiket képesek verbálisan és nonverbálisan is kifejezni. Ügyesen mozognak, szeretik a sportot, a különböző művészeti tevékenységeket. Magatartásuk és viselkedéskultúrájuk koruknak megfelelően fejlett, udvariasok, illemtudók, szeretik és védik a természetet. Elfogadják a másságot, ismerik és képesek kielégíteni saját szükségleteiket. Óvodásaink testi-lelki harmóniában vannak önmagukkal, környezetükkel, a világra nyitott, fogékony, érdeklődő, önállóan tevékenykedni tudó, nyugodt, kiegyensúlyozott gyermekek. Érzelmileg gazdag, településünkhöz kötődő, környezetében jól tájékozódó, érdeklődő, nyitott, az új iránt fogékony, másokat elfogadó, együttműködő felnőttekké válnak!

Óvodakép:

Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek két és fél éves korától az iskolába lépéséig. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszer és tárgyi környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit. Az óvodában az óvó-védő, szociális, nevelő, személyiségfejlesztő feladatok által megteremtjük a kisiskolás korba való átlépés feltételeit. Mindezt az életkornak leginkább megfelelő szabad játék során, kiegészítve azt a különböző tevékenységekkel. Célunk, hogy elősegítsük az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakozását, a hátrányok csökkenését, az életkori és egyéni sajátosságok valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is). A szabad játékot hangsúlyozzuk, mint a gyermek legfontosabb tevékenységét. A gyermekek játékba ágyazott tevékenységformáinak képességfejlesztésén alapuló nevelését biztosítjuk. Óvodai nevelésünk gyermekközpontú, befogadó, biztosítjuk minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek. További célunk nemcsak a befogadás és integráció, hanem a legmagasabb szint az inkluzív nevelés megvalósítása. Nem adunk helyet az előítéletek kibontakozásának sem társadalmi, sem nemi, sem egyéb értelemben.

Jövőképünk:

- ❖ olyan óvoda, ahol érzelmileg meleg, szeretetteljes, biztonságos, egészséges környezetben, otthonosan mozgó, eleven eszű, tevékeny gyermekek élnek boldog, élményekben gazdag óvodáskorukat
- ❖ olyan óvodai élet megteremtése, amelyben hangsúlyt kap az egyéni bánásmód, hogy minden ránk bízott gyermek önmagához képest optimálisan fejlődjön
- ❖ olyan óvoda, amely megfelel legfontosabb partnereink (gyermek, szülő, fenntartó) elvárásainak, ahol az óvoda valamennyi dolgozója legjobb tudása szerint dolgozik ennek megvalósításában!

Célunk egy olyan intézmény kialakítása, amelyben megteremtjük a változás és az állandóság kényes egyensúlyát, ennek következtében óvodánk kiszámíthatóan, eredményesen és hatékonyan működik. Értékeinket, szakmaiságunkat úgy vagyunk képesek megőrizni, hogy közben alkalmazkodunk a kihívásokhoz, változásokhoz. Ezáltal új tudást sajátítunk el a helyi óvodai program bevalóságának alkalmazásával, az új módszerek kipróbálásával. Szervezeti kultúránk részévé válik az innovációs képesség, a folyamatos fejlesztés.

Pedagóguskép

Programunk sikeres megvalósítása olyan pedagógust feltételez, aki kreatív, folyamatosan megújulni képes, a nemzeti és emberi értékeket pozitívan közvetíti, együttműködő, toleráns, a gyermekek szükségleteit követő, empátiára alkalmas, a szakmáért kiálló személyiségjegyekkel rendelkezik.

Arra törekszünk, hogy óvodapedagógusaink a következő személyiségjegyekkel rendelkezzenek:

- A gyermekekkel szemben együtt érző, odafigyelő, szeretetteljes magatartást tanúsító
- Szakértelmét, pedagógiai, pszichológiai ismereteit gyakorlati jártassága tükrözi
- Önmaga továbbfejlesztésének igénye minden területen megnyilvánul
- A vele kapcsolatba kerülő személyekkel szemben tisztelettudó, feladat- és problémaérzékes, titoktartó
- Tiszteletben tartja a gyermeket megillető jogokat
- Egyenlő hozzáférést biztosít

Az óvodapedagógusok bevonják a dajkákat a közösségi élet és az egészséges életmód szokásainak megtervezésébe, megvalósításába. A közösség tagjaként valamennyien felelősséget vállalnak a közösen kitűzött célok- és feladatok megvalósításáért. A szakmai

munkában, munkatársi kapcsolatban, őszinte, nyílt véleménnyel segítik a legjobb megoldás kialakítását.

Szülőkép

Bízunk abban, hogy óvodánkba olyan szülők hozzák gyermekeiket, akik:

- érdeklődnek programunk iránt és azonosulni tudnak elképzeléseinkkel
- gyermekük érdekében együttműködnek
- tiszteletben tartják a pedagógusok szakmai hozzáértését
- bizalommal fordulnak az óvoda dolgozóihoz
- érdeklődéssel, tevékenyen vesznek részt óvodánk életében
- pozitívan viszonyulnak közösségünkhöz

2. A TEVÉKENYSÉGKÖZPONTÚ ÓVODAI NEVELÉS CÉLJA ÉS FELADATAI

2.1. Az óvodai nevelés feladata:

Az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. Ezen belül:

- ✓ az egészséges életmód alakítása
- ✓ az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés
- ✓ az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

2.1.1. Egészséges életmód alakítása

Az egészséges életmódra nevelés mai életünkben félreértékelődött, fontossága hosszú távon meghatározza a felnövő gyermekek önmaguk által kialakított életstílusát. Óvodai nevelésünk alapvető feladatának tartjuk gyermekeink egészségnevelését, az egészséges életmód alakítását. Kiemelkedő fontosságú a gyermekek testi és lelki szükségleteinek kielégítése, mert csak így biztosítható harmonikus személyiségfejlődésük. A nevelés azonban nem korlátozódhat az óvodára – fontos a családokkal való szoros együttműködés. Igazán hatékony csak akkor lehet a munkánk, ha sikerül a szülőkkel is elfogadtatni az egészséges életmódra nevelés fontosságát, és lehetőségeikhez mérten bevonni őket az ezzel kapcsolatos feladatok otthoni gyakorlásába. Az óvodába érkező gyermekek mindegyike más és más testi és szellemi fejlettséggel, edzettséggel rendelkezik. Fejlődésüket, fejleszthetőségüket meghatározzák az örökletes tényezők, az érési folyamatok törvényszerűségei, valamint a környezeti hatások. Mind ehhez társul még az óvodapedagógus és a gyermek közötti jó kapcsolat, a biztonságot nyújtó, jó közérzetet biztosító óvodai légkör. A gyermekek egészségéért, testi épségük védelméért mindannyian felelősséggel tartozunk.

Célunk: Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése, amely ebben az életkorban kiemelt jelentőségű. A nevelés célja az óvodai életritmus és a családi élet szokásrendszerének összehangolása.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ▲ *A gyermekek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése;*
- ▲ *A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése;*
- ▲ *A mozgásigény figyelembevételével a gyermek testi képességeinek fejlesztése, testedzés, testi nevelés, prevenció biztosításával;*
- ▲ *A szabadban való tartózkodás és tevékenykedés megszervezése;*
- ▲ *A gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése;*
- ▲ *Az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukor tartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlen zsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;*
- ▲ *A víz fogyasztására egész nap folyamán lehetőséget teremtünk, ösztönözzük a gyermekeket az elegendő mennyiségű vízfogyasztásra;*
- ▲ *Az önmaguk és környezetük esztétikuma iránti igény alakítása;*
- ▲ *Az étkezési kultúra alakítása, erősítése és a korszerű táplálkozás biztosítása;*
- ▲ *A higiénikus szokások, szabályok kialakítása, intimitás tiszteletben tartása;*
- ▲ *Megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó, prevenció és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása;*
- ▲ *A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása;*
- ▲ *A gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása;*

Egészséges táplálkozás

Az egészséges táplálkozás érdekében az étrendet kiegészítjük szülők által felajánlott gyümölcscsel egészségnapok alkalmával hozott zöldséggel, gyümölcscsel, az ezekből készített csemegékkel, salátákkal, gyógyteákkal, gyümölcsteákkal.

Szokásalakítás szempontjából kiemelt fontosságú:

- a nyugodt, kulturált étkezés feltételeinek megteremtése
- az új ételek, ízek megkóstolása, elfogadása

- a gyümölcs- és zöldségfogyasztás szükségességének tudatosítása
- fokozatos önállóság: önkiszolgálás, naposság
- rendeltetésszerűen, helyesen használják az eszközöket
- a kínált ételt szívesen fogyasszák el
- életkoruknak megfelelően, kulturáltan étkezzenek

A testápolás magába foglalja testük, ruházatuk gondozását, szükség szerinti tisztálkodásukat, tisztaság igényük, rendszeretük kialakítását.

Arra törekszünk, hogy a testápolási teendők elvégzése az óvónő-gyermek közötti bensőséges viszony elmélyülését szolgálja. Igyekszünk összehangolni a családi gondozási szokásokat az óvodában kialakult szokásrendszerrel, hiszen a testi szükségletek kielégítésének segítségével az óvónő vagy a dajka – az óvodában töltött időben – az anyát helyettesíti.

A pihenés feltételeit biztosítjuk:

- friss levegőjű, megfelelő hőmérsékletű csoport szoba
- tiszta, rendezett környezet
- kényelmes fekvő helyek
- nyugodt, elalvást segítő légkör
- altató dal, mese, halk zene
- dolgozók kulturált, halk munka végzése

Az öltözködési szokások kialakításához fontosnak tartjuk, hogy megismertessük gyermekeinket:

- az időjárásnak megfelelő réteges öltözködéssel
- az öltözés-vetkőzés helyes sorrendjével
- a ruhadarabok összehajtásával, saját jellel ellátott szekrényében, polcán való esztétikus elrendezésével.

Mindezek közben formálódjon ízlésük, igényességük, fejlődjön önállóságuk. Igyekszünk meggyőzni a szülőket, hogy gyermekeik óvodai öltözéke célszerű, kényelmes, önállóságukkal és az óvodai élettel összhangban legyen. Így bátran játszhat, mozoghat megteremtve ezzel jó közérzetének egyik fontos feltételét.

A szervezet edzése:

A szervezet edzését a mozgásszükséglet kielégítésével, az évszaknak, időjárásnak megfelelő levegőzéssel szolgáljuk. Nagy hangsúlyt fektetünk a mozgás megszerettetésére.

A szervezet edzésének helyszínei:

- szabadban – az óvoda udvarán, parkban, séta, kirándulás alkalmával

- önálló mozgásos tevékenység – szabadlevegőn, - eszközzel – teraszon, - teremben, eszköz nélkül

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- ✓ A testápolási szokásoknak megfelelően a gyermekek teljesen önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodnak
- ✓ Szándékosan tudják irányítani mozgásukat, viselkedésüket és testi szükségleteik kielégítését
- ✓ A tisztálkodási eszközökre vigyáznak, helyére teszik azokat
- ✓ Zsebkendőjüket önállóan használják
- ✓ Önállóan döntenek, hogy mennyi ételt fogyasztanak, önállóan töltenek vizet a kancsóból
- ✓ Esztétikusan terítnek, higiénikusan étkeznek, biztonságosan használják az evőeszközöket, étkezés közben halkán beszélgetnek
- ✓ Kialakulóban van az egészséges életmód (helyes táplálkozás, testápolás, sok mozgás, szabadlevegőn való tartózkodás) iránti igényük.
- ✓ Teljesen önállóan öltöznek, ruhájukat esztétikusan, összehajtva helyére teszik, cipőjüket befűzik, bekötik
- ✓ Környezetükben mindenütt igyekeznek rendet tartani
- ✓ Ügyelnek saját személyük és környezetük rendjére, gondozottságára
- ✓ Az eszközökkel berendezésekkel óvatosan bánnak, a rendetlenséget megszüntetik
- ✓ Szívesen tartózkodnak az udvaron, szeretnek MOZOGNI, és önállóan részt vesznek mozgásos játékokban

2.1.2. Az érzelmi, erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága, a magatartásának érzelmi vezéreltsége, ezért elengedhetetlen, hogy a gyereket az óvodában érzelmi biztonság, otthonosság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül. Az érzelmi alapigények kielégítése, pl. biztonságérzet, elfogadás, a feltétele annak, hogy a gyermek környezete iránt érdeklődést mutasson, kezdeményezzen, más emberekhez is kötődjön. Az érzelmek kifejezésének egy része veleszületett, később utánzás útján tanulja meg azok kimutatását és kezelését.

Az óvodáskorú gyermek ebben az életkorban elsősorban a metakommunikációs jelzésekre fogékony, nem verbális kifejezési módra. Amennyiben a közlő személy mimikája, testtartása,

gesztusai, tekintet összhangban állnak mondanivalója szóbeli tartalmával, tehát hitelesen közvetít, akkor a felnőtt viselkedése minta lesz számára. Az érzelmek kifejezésének és szabályozásának kérdése igen lényeges a személyiség fejlődésének szempontjából. A tevékenységek központú szemléletű nevelés a gyermek érzelmi, értelmi fogékonyságára alapoz. A megismerési folyamatokat érzelmek kísérik, melyek jelzik a gyermeket ért hatások mikéntjét, egyben további motivációt biztosítanak. A szociális és érzelmi nevelés célja a gyermekek egyéni érdekeinek, tulajdonságainak, kibontakoztatása a közösségen belül a csoport normái alapján, tevékenységen keresztül. Az óvoda a gyermeket a különbözőségek elfogadására, tiszteletére neveli nyitott légkör, szeretetteljes irányítás segítségével. Fejleszteni azokat a képességeket, amire szüksége van a gyermeknek, hogy hatékony felnőtté váljon, hogy jól boldoguljon a társas kapcsolatokban, hogy boldog és sikeres ember legyen.

Mindezeket figyelembe véve óvodánkban kiemelten kell kezelnünk, hogy:

- ✓ már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások érik a gyermeket;
- ✓ az óvodapedagógus-gyermek, gyermek-dajka, gyermek-gyermek kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze;
- ✓ az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, éntudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező és önérvényesítő törekvéseinek;
- ✓ az óvoda teremtsen lehetőséget arra, hogy a gyermek kielégítse természetes társas szükségleteit;
- ✓ nevelje a gyermeket a különbözőségek elfogadására, megértésére, tiszteletére, hogy az emberek különböznek egymástól.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ♣ *Közös élményekre épülő tevékenységek gyakorlása, a szeretet és kötődés képességének fejlesztése*
- ♣ *Az óvodai élet szervezésével segítjük a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának) fejlődését, szokás- és normarendszer megalapozását;*
- ♣ *Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhöz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutakozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére;*

- ♣ *Az óvodapedagógus és az óvoda más dolgozóinak kommunikációja, bánásmódja és viselkedése a gyermeki magatartás alakulása szempontjából legyen modell értékű;*
- ♣ *A kiemelt figyelmet igénylő – ide tartoznak: a nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, sérült (SNI), hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, az elhanyagolt, valamint a kiemelkedő képességű gyermekek - nevelése speciális ismereteket, sajátos törődést igényel, szükség esetén megfelelő szakemberek (pszichológus, logopédus, gyógypedagógus, stb.) közreműködésével;*
- ♣ *Ösztönök és az érzelmek irányítás képességének fejlesztése*

A fejlődés várható eredményei óvodáskor végére:

- ✓ Ismeri szűkebb, tágabb környezetét, amely a szülőföldre való kapcsolódás alapja
- ✓ Ragaszkodnak óvodájukhoz, a kisebb gyermekekhez, társaikhoz, felnőttekhez
- ✓ A gyermekeknek igényévé válik a helyes viselkedési szabályok betartása. Egymást figyelmeztetik a szabályok betartására
- ✓ Észreveszik, ha társuknak segítségre van szüksége, és a felnőtt kérése nélkül is segítenek egymásnak
- ✓ Közösségért szívesen dolgoznak, bíznak önmaguk képességeiben
- ✓ Konfliktushelyzetben társaikkal megegyeznek
- ✓ Érdeklődnek barátaik, társaik iránt. A csoportba érkező vendégeket szeretettel fogadják.
- ✓ Óvodán kívül, ha találkoznak, szeretettel köszöntik egymást
- ✓ Szavak nélkül is értik környezetük jelzéseit, érzéseit
- ✓ Ismerik saját képességüket, megfelelő önbizalommal rendelkeznek, de a kudarcot is el tudják fogadni
- ✓ Érvényesítik saját kezdeményező-készségüket, kimerik nyilvánítani érdeklődésüket, vagy tudnak nemet mondani
- ✓ Legyőzik az akadályokat, de a szükséges határokat elfogadják
- ✓ Örömeiket szavakban, tettekben hozzák nyilvánosságra

2.1.3. Az anyanyelvi-, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Programunk lényeges része a beszéd, az anyanyelv és a kommunikáció fejlesztése, amelyek elválaszthatatlanok és az óvodai élet egészét áthatják. A tevékenységek során a beszéd, a gyermek önkifejezésének és gondolkodásának legfőbb eszközévé válik. Kiemelt fontosságú

számunkra, hogy a gyermekek beszéd és kommunikációs képességeit fejlesszük a változatos tevékenységek és a szabad játék során. Biztosítjuk a gyermekek számára azt az ösztönző környezetet, mely által értelmi képességük, képzeletük, kreativitásuk, alkotóképességük fejlődik. Az óvodában dolgozó felnőttek tiszta és szép beszéde mintát nyújt, ösztönzést ad a kisgyermeknek a beszédre. Az utánzás, a mintakövetés a gyermekek számára az anyanyelvi fejlődés legfontosabb eszköze. Az anyanyelv a legfontosabb eszköze a szociális kapcsolatok kiépítésének és az emberek közötti kommunikációnak is.

A beszéd és a gondolkodás egymással szoros kapcsolatban áll. A helyes és szép beszéd mélyíti a gyermek érzelmeit, fejleszti esztétikai érzékét, előkészíti őt az irodalmi értékek befogadására. Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelvi nevelés közvetítő elemként jelen van a nevelési folyamat minden mozzanatában. Eredményes megvalósítása hozzájárul a gyermekek zökkenőmentes iskolai tanulásának megkezdéséhez. Az óvoda tevékenységben gazdag élete, a kellemes, nyugodt légkör alapvetően meghatározza az anyanyelvi nevelés fejlesztését. A gyermekek anyanyelvi fejlettségét folyamatosan figyelemmel kísérjük. Figyelünk arra a gyermekekre, amelyek beszédhibával, beszéd gátlásossággal, beszédbeli elmaradással küzd. Szükség esetén szakember segítségét kérjük.

Az óvodában komplex nevelés folyik. A nevelési területek elkülönülnek, de a gyakorlatban egységet alkotnak. Az óvodapedagógus az ismeretek tapasztalati úton történő megszerzéséhez segíti hozzá a gyerekeket. Megteremti annak lehetőségét, hogy a gyermek a játékon, az alkotómunkán, saját tevékenységén keresztül jusson élményekhez, amelyek felkeltik és ébren tartják a megismerés vágyát, a tanulás örömeit. Ennek érdekében változatos tevékenységek megszervezésével biztosítjuk a sokoldalú tapasztalatszerzés lehetőségét, valamint igyekszünk felkelteni, fenntartani és kielégíteni a gyermekek érdeklődését. Rendszerezük, bővítjük ismereteiket. Az élménygazdag környezetben folyamatosan fejlődnek értelmi képességeik (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás, és kreativitás).

Az értelmi nevelés további feladatai:

- ❖ egyrészt a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása
- ❖ másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás - alkotóképesség), különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása

Az óvodapedagógus feladatai:

- ♣ *Beszélgetésre alkalmas nyugodt, kiegyensúlyozott légkör megteremtése*
- ♣ *A gyermeki kérdések inspirálása, megválaszolása*
- ♣ *A gyermekek természetes beszéd és kommunikációs kedvének biztosítása, fenntartása, gyakori beszélgetés kezdeményezése*
- ♣ *Megismerni a család anyanyelvi kultúráját, megismerni az óvodába kerülő gyermekek szókincsét*
- ♣ *Felhívni a szülők figyelmét az otthoni beszélgetések fontosságára*
- ♣ *A gyermekek aktív, és passzív szókincsének bővítése*
- ♣ *Fejleszteni a beszédszerveket (játékos légző gyakorlat, hangutánzó gyakorlat, nyelv és ajak gyakorlatok)*
- ♣ *Fejleszteni a gyermekek beszédértését, mondat alkotási készségét*
- ♣ *A bábjátékot alkalmazni, mint az anyanyelvi nevelés egyik fontos eszközét*
- ♣ *Az egyes nevelési tartalmak területén fejleszteni a gyermekek képességeit*
- ♣ *Segíteni a gyermekeket a másság elfogadásában, törekedjünk arra, hogy a gyermekekben kialakuljon az igény, és képesség, a beszédkapcsolatokon alapuló együttműködésre*
- ♣ *Változatos tevékenységek biztosítása a gyermekek meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve*
- ♣ *Ismereteik rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása*
- ♣ *Az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és kreativitás fejlesztése*
- ♣ *Beszédfigyelem, beszédkészség fejlesztése, az egymástól való tanulás és a kooperáció megalapozása*

A fejlődésvárható jellemzői óvodáskor végére:

- ✓ *összefüggően beszélnek, bátran nyilvánítanak véleményt, elbeszélésük folyamatos*
- ✓ *a feltett kérdésekre pontosan, adekváтан felelnek*
- ✓ *motiváltak a szóbeli közlésre*
- ✓ *képesek a hallott szöveg megértésre*
- ✓ *képesek az ok-okozati összefüggések megfogalmazására, következtetések levonására*
- ✓ *szókincsük életkoruknak megfelelő*

- ✓ beszédhelyzetekben megfelelő beszédfordulatokkal, és viselkedési formákkal teremtik meg és tartják fent a kapcsolatot
- ✓ figyelmesen végig hallgatják társaikat, és a felnőtteket
- ✓ a tanult mondókákat, verseket, meséket felidéznek, eljátsszák
- ✓ alkotás közben beszélgetnek, énekelnek, mondókáznak

2.2. Az óvodai nevelés célja

A tevékenységőzpontú óvodai pedagógiai programunk az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjával összhangban, annak alapelveit szem előtt tartva készült. A tevékenységőzpontú óvodai nevelés a gyermek középpontba helyezését és az óvoda nevelési funkciójának kiteljesítését tekinti alapvető feladatának. A gyermeki személyiséget úgy definiáljuk, mint az egyedi, megismételhetetlen, mással nem helyettesíthető individuum és szociális lény aktivitását. A gyermek, fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, a belső fejlődés – az érés – sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg.

Nevelési célunk:

Az óvodáskorú gyermekek életkori és egyéni sajátosságainak, eltérő fejlődési ütemének, érési jellemzőinek szem előtt tartásával a gyermeki személyiség komplex formálására törekedve a gyermekőzpontú, nevelésőzpontú, cselekvésőzpontú óvodai élet megteremtése, megszervezése. A 3-7 éves korú gyermekek társadalmi gyakorlatra való általános felkészítése, mely magába foglalja:

- a teljes gyermeki személyiség fejlesztését a tevékenységek által és a tevékenységeken keresztül
- az életre való felkészítést a tevékenység által és a tevékenységeken keresztül

Óvodánk, mint nevelő intézmény, a gyermeki személyiség kibontakoztatására, nevelésére, fejlesztésére törekszik. Tehát nem csupán "megengedjük", hogy a gyermek fejlődjön, nem passzívan szemléljük ezt a fejlődést, hanem lehetővé tesszük, elősegítjük azt, tudatosan tervezett, szervezett nevelési helyzetek megteremtésével. A tevékenységőzpontú óvodai nevelés a 3-7 éves korú gyermekek szociális életképességét (életre nevelését) minden későbbi fejlődés alapjaként kezeli, a pedagógiai célok és feladatok centrumába tudatosan az együttműködési és érintkezési képességek fejlesztését állítja, azaz **kooperációra** és **kommunikációra** kívánja képessé tenni óvodáskorban a gyermekeket.

A nevelési cél elérésének feltétele:

Programunk kitűzött nevelési célját a gyermek szükségleteinek, tevékenységeinek, és képességeinek figyelembe vételével a gyermek egyéni adottságaiból kiindulva, a partnerekkel együttműködve lehetséges megvalósítani.

A szükségletek szerepe a nevelési cél elérésében

A gyermek, *fejlődő személyiség*, ezért a gyermeknek sajátos, életkoronként, *életkori szakaszonként és egyénenként* változó testi, lelki szükségletei vannak. A szükségletek kielégítésében, a gyermeki személyiség alakulásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezetnek meghatározó szerepe van. A környezeti hatások közül a *család szerepe* igen jelentős, hiszen a család az első szocializációs szintér, amely a kisgyermeket formálja. A családi nevelés mellett az óvodának igen nagy szerepe van az elsődleges szocializáció során. Az óvoda nagy előnye a családdal szemben, hogy a családnál tágabb, tagoltabb szocializációs erőteret hozhat létre. Tudatosan alakítjuk, építjük, kombináljuk azokat a nevelő hatásokat, amelyekben az együttműködés és a társas érintkezés elemi formái szerves egységet, kölcsönös kapcsolatot alkotnak.

A gyermeki szükségletek kielégítése érdekében feladatunk az óvodában egy olyan egészséges óvodai környezet, nyugodt, kiegyensúlyozott, szeretetteljes óvodai légkör kialakítása, ahol megvalósul a gyermek megfelelő gondozottsága, alapvető testi, lelki szükségleteinek kielégítése.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ♣ *A gyermekre való fokozott odafigyelés, egyéni szükségleteinek folyamatos feltérképezése,*
- ♣ *A gyermek alapvető fizikai szükségleteinek megismerése, kielégítése*
- ♣ *A gyermek alapvető lelki szükségleteinek megismerése, kielégítése*
- ♣ *Az egészséges óvodai környezet megteremtése*
- ♣ *A nyugodt, kiegyensúlyozott, szeretetteljes óvodai légkör kialakítása*
- ♣ *A gyermek megfelelő gondozottságának biztosítása*

2.3. A tevékenységek szerepe a nevelési cél elérésében

A gyermek személyisége és a tevékenysége kölcsönösen egymásra hatva fejlődnek. A gyermek tevékenykedő lény. Személyisége komplex tevékenységek által fejleszhető a leghatékonyabban.

A gyermeki tevékenység fogalma összefoglalható az alábbiakban:

- a) Valamilyen belső szükséglet kielégítésének vagy belső követelmény teljesítésének eszköze
- b) Képesség felhasználás, képesség fejlesztés eszköze

A tevékenység nevelő hatásának belső feltételei:

- a) a gyermek számára érdekes, a csoport számára hasznos legyen;
- b) egységben legyen a célkitűzés és a célmegvalósítás;
- c) eredményesen befejezhető tevékenység legyen;
- d) a tevékenységrendszer teljessége zavartalan legyen.

A nevelő hatás pedagógiai feltételei:

- a) a *tevékenység pedagógiai előkészítése* (ráhangolás, tudatosítás, stb.) közös feladata az óvodapedagógusnak, dajkának, és az egész óvodai környezetnek
- b) a *tevékenység pedagógiai megszervezése* az óvoda dolgozói részéről nagy tapintatot igényel (semmit se végezzünk el a gyerekek helyett, de mindenben segítsünk, amikor arra szükségük van a gyerekeknek)
- c) a *tevékenység pedagógiai értékelése* ugyancsak alapvető feladata az óvoda pedagógusnak. A siker, sikertelenség okai, a jól vagy rosszul megválasztott tevékenységi mód, az együttműködés megléte vagy hiánya, stb. lehet az értékelés kiinduló alapja.

A gyermekek számára meg kell adni a lehetőséget az önállóan megválasztott belsőből fakadó tevékenységre. A gyermeki tevékenység szervezésekor szükséges figyelembe venni a 3-7 éves korú gyermekek tevékenységének jellemzőit. A 3-7 éves korú gyermeket tevékenységi vágy jellemzi, bármilyen mozgás, cselekvés változás felkelti a gyermek figyelmét, és utánzásra ösztönzi. A megismerési vágy a kíváncsiság életkori sajátossága az óvodáskorú gyermekeknek.

A gyermek tevékenysége gyakran változik; minél kisebb a gyermek, annál gyakrabban változtatja tevékenységi formáit. Ennek következtében egy adott tevékenység általában rövid ideig tart és nincs mindig összhangban a kitűzött céllal. Az óvodapedagógusnak tudnia kell, hogy az életkor és az egyéni adottság nagymértékben meghatározzák a gyermeki tevékenység minőségét és mennyiségét, tehát ezt figyelembe véve segítheti elő a tevékenységek minél szélesebb kibontakoztatását a csoportban.

A 3-7 éves korú gyermek életmegnyilvánulásaiban nem különülnek el élesen a különböző tevékenységek. A gyermek számára a játék lehet munka is és fordítva. A közösségért végzett feladat lehet játék, esetleg a szabadidő kellemes eltöltése. Az életben is és a tevékenységre épülő

nevelésben is egyaránt főszerepet kap a komplexitás. Az egyes tevékenységi formák egyszerre, együttesen, egymást átszöve jelennek meg a mindennapokban és az azt leképező gyermeki világban.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ▲ *Biztosítani minél változatosabb, többfajta tevékenység egyidőben történő gyakorlásához a megfelelő feltételeket (idő, hely, eszközök, ötletek)*
- ▲ *A tevékenységek megszervezésében támaszkodjon a gyermekek tapasztalataira, a gyermekek aktuális élményvilágára*
- ▲ *Élmények nyújtásával segítse elő a minél sokrétűbb és minél komplexebb tevékenységformák kialakulását az óvodai csoportban.*

2.4. A képességek szerepe a nevelési cél elérésében

A tevékenységek központú nevelés olyan képességek kifejlesztését jelenti, amelyek a társadalomban létező, elképzelhető pozitív tevékenységek gyakorlásához szükségesek. Végző soron minden alkotó, termelő képesség társadalmilag szükségesnek tekinthető. Az egyéni képesség részben öncél, az önmegvalósítás mértéke, részben a társadalmi létezés eszköze, a társadalmi haladás feltétele, forrása.

A tevékenységszervezés és a képességfejlesztés kölcsönös kapcsolatban áll egymással. A nevelés a társadalmilag szükséges egyéni képességek intenzív fejlesztése. Ebben a minőségben egyszerre több részfunkciót teljesít.

A **nevelés**: *orientáló tevékenység is, tevékenységszervezés is, képességfejlesztés is egyben.*

A társadalmi és egyéni szempontból lényeges képességek két nagy csoportba sorolhatók:

- ❖ *kooperációs (együtműködési) képességek*
- ❖ *kommunikációs(érintkezési) képességek*

Az együtműködési és érintkezési képességek jellegét, tartalmát, színvonalát, hatékonyságát, stb. mindenekelőtt az alapul szolgáló tevékenység társadalmisága (közhasznú volta, kulturális színvonala, relációgazdagsága, stb.) határozza meg. Más szóval: korántsem mindegy, hogy miben kooperálunk, hogy miről kommunikálunk.

A tevékenység több szempontból is bázisa a képességfejlesztésnek:

- a tevékenység a kifejlesztett képesség forrása (mivel a képességek tevékenység közben fejlődnek)

- a tevékenység nemcsak forrása, hanem célja is a képességek fejlesztésének (a képesség, meghatározott tevékenységekre való alkalmasság)
- a tevékenység a képességfejlesztés eszköze (az adekvát képességek csak konkrét tevékenységek által formálhatók)

A szocializáció szempontjából különös jelentőségű a közös élményekre épülő közös tevékenységek gyakorlása. Az óvodai élet szervezése segíti a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának) fejlődését, a szokás- és normarendszerének megalapozását, életkorának megfelelő erkölcsi nevelését.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ▲ *Folyamatosan biztosítsa a gyermekek számára, a képességeik kibontakoztatásához szükséges tevékenységek gyakorlásának lehetőségeit*
- ▲ *A folyamatos megfigyelés útján alkosson tiszta képet a gyermek meglévő képességeiről. Ennek ismeretében törekedjen a képességek fejlesztésére*
- ▲ *A kiemelkedő képességű és részképességek fejlődésében elmaradott gyermekekre, egyénre szabott fejlesztési terv alapján gyakoroljon hatást*
- ▲ *Minden gyermek képességét önmagához - a saját lehetőségeihez - viszonyítva igyekezzék fejleszteni*

2.5. A fejlődés-fejlesztés feltételei, lehetőségei a nevelésben

A fejlődés-fejlesztés értelmezése és legfőképpen a hozzákapcsolódó pedagógiai stratégiák, cselekvések alapvetően befolyásolják a nevelőmunkát és ezzel együtt természetesen a gyermeki személyiség alakulását.

A tevékenységközpontú nevelésünk álláspontja szerint a fejlődés-fejlesztés tényezői:

- ❖ *adottságok* (számolnunk kell az öröklött és a gyermekkel veleszületett adottságokkal, mert az adottság lehetőség, amelyet a nevelés alakíthat valósággá, ezzel egyidejűleg válik nevelői tevékenységünk eredményessé)
- ❖ *érési ütem, érettség* (belső feltétel, amelyen keresztül a külső hatások érvényre jutnak)
- ❖ *környezet* (az emberi tanulás legfőbb forrása a társadalmi környezet)

A gyermek fejlődését a környezeti hatások közvetlenül befolyásolják, építve a belső feltételekre: az adottságokra, és az érés sajátos ütemére. A különböző funkciók és sajátosságok

kialakulása és fejlődése nem egyidőben és nem egyenes vonalúan megy végbe. Az egyének közötti különbözőség, az egyéni sajátosság eltérő ezért elengedhetetlen feladatunk a differenciált, egyéni fejlesztés, egyéni bánásmód.

A gyermekek személyiségfejlődésének folyamatos értékelése

Mindig konkrét cselekvéshez kötöten értékelünk, segítjük a helyes viselkedés megszilárdítását, és a következő fejlettségi szint megközelítését. Törekszünk arra, hogy értékeléseink egyértelműek legyenek. A gyermeki fejlődést folyamatában és képességeihez viszonyítva figyeljük és értékeljük. A tevékenységek során, személyes kapcsolatban és bátorító attitűddel értékeljük a gyermekek tevékenységét, magatartását. Alkalmazzuk a pozitív megerősítéseket, a differenciált, konkrét, árnyalt értékelést és a jutalmazás sokféle módszerét (simogatást, megerősítő pillantást, gesztust, mimikát, szóbeli közlést, testközelséget, egyénileg és csoportosan). Tudatosan alkalmazzuk az egész gyermekcsoportra vonatkozó értékeléseket a közösségi és erkölcsi érzelmek fejlesztésére.

A pozitívumokra épülő differenciált fejlesztő értékelést részesítjük előnyben. Arra törekszünk, hogy minden gyermek reálisan ismerje meg testi, lelki, szellemi értékeit, de azt is tudja, hogy melyek a hiányosságai. Elismerjük a gyermek erőfeszítéseit, próbálkozásait, az esetleges sikertelenség esetén is. A szociális tanulás sokféle lehetőségét – pl. szerepjáték, szabályjáték, páros, csoportos feladatvégzés – kihasználva elősegíti az önértékelés pozitív alakulását, önbizalom erősítését. Ügyelünk arra, hogy minden gyermek énképe pozitívan fejlődjön, folyamatos megerősítést, dicséretet, elismerést kapjon.

Az óvodában a 3-7 éves korú gyermekek fejlesztése a nevelési céloknak megfelelően a nevelési folyamatban valósul meg. A nevelési folyamat a környezettel, a családdal, az óvodával való állandó és szoros kapcsolatban zajlik. A nevelési folyamatban a gyermek spontán fejlődése, érése és a nevelési céloknak megfelelő tudatos fejlesztése egymást kiegészítve érvényesülnek. A tudatos fejlesztés az óvodapedagógus által irányított, befolyásolt, de nem kizárólagosan tőle függő folyamat. A társadalmi, gazdasági környezet, a helyi lehetőségek, a gyermekcsoport életkora, összetétele, a szülők igényei mind befolyással vannak a fejlesztés tartalmára. *A tudatos fejlesztést az objektív és szubjektív feltételek* ugyancsak jelentősen befolyásolják.

2.5.1. A tudatos fejlesztés feltételei

Objektív feltételek:

- az óvoda épülete, udvara, környezete
- az óvoda berendezése

- az óvoda tárgyi feltételei, eszközei, szakmai felszereltsége
- esztétikus környezet

Óvodánkra jellemző objektív sajátosság, a program óvoda bemutatása részben részletesebben megtalálható. A tevékenységeközpontú program megvalósítására természetesen akkor van lehetőségünk, ha van mivel tevékenykednie, cselekednie a gyermekeknek. Az eszköz, legyen az játékszer vagy munkatevékenységhez használt eszköz, művészeti tevékenység alapfelszerelése vagy éppen a testi fejlesztéshez szükséges tornaszor, azt igyekszünk megfelelő számban biztosítani a gyerekek számára. Minél változatosabb és sokszínűbb tevékenységrendszer alakítunk ki az óvodai csoportokban, annál nagyobb lesz az eszközigényünk. Óvodapedagógusaink kreatív, alkotó emberek, akik folyamatosan szépítik, fejlesztik az óvodai környezetet, eszközparkot.

Szubjektív feltételek:

Nyugodt, meleg, derűs, nyílt, szeretetteljes óvodai légkör megteremtése

Az óvodai nevelés során a programtól függetlenül legfontosabb alapelv, az oldott, nyugodt, meleg, derűs, nyílt, szeretetteljes óvodai környezet megteremtése. A nyugodt légkör megteremtésének alapvető feltétele a megfelelő (rugalmas, és ezért alkalmanként szükség szerint változtatható) napirend, melynek a csoport szokásrendszere ad keretet. Az óvoda légkörének kialakításakor nagy hangsúlyt fektetünk a nyitottságra.

A nyitottság jelenti egyrészt a szülőkkel való partneri együttműködés alapját. Ezáltal a szülők lehetőséget kapnak arra, hogy gyermekük fejlődését a csoport keretei között is megfigyeljék. Másrészt a nyíltság az jelenti, hogy a gyermek bátran elmondhatja örömét, bánatát, mindazt, ami foglalkoztatja, továbbá a hazugságmentes légkör kialakítását, ahol a gyerekek csínytevéseikért vállalják a felelősséget. Az igazmondás kialakulásának elengedhetetlen feltétele egy olyan közeg, ahol félelem nélkül, biztonságban érzik magukat a gyermekek.

Az óvodapedagógus modell szerepe

A tevékenységeközpontú óvodai nevelés az óvodapedagógust kulcsfontosságú szereplőnek tekinti a nevelési folyamatban. A gyermek utánpótlási hajlamából következően az óvodapedagógusnak kiemelt azonosulást kiváltó szerepe van. Óvodáskorban, de későbbi életkorban is a példa a leghatásosabb nevelő erők egyike. Az óvodás korú gyermek is mindazt átveszi a közvetlen környezetéből, amit lát és hall, hiszen utánpótlás útján tanul, egyúttal azonosul azokkal a személyekkel, akik körülveszik. A gyermek mintakövetése különösen a szeretett

személy irányában óriási felelősséget ró a nevelőre. Éppen ezért nagyon fontos, hogy mit és hogyan mond a pedagógus, miként viselkedik, hogy öltözködik, stb. Különösen 3-4 éves korban meghatározó a pedagógus személyisége, hiszen kezdetben a gyermek teljesen kritikátlanul, válogatás nélkül utánoz, kizárólag a szeretett és érzelmileg hozzá legközelebb álló felnőtt kedvéért.

Sok múlik tehát azon, milyen értékeket preferál az óvodapedagógus, a gyermek környezete és azon belül elsősorban a család. A gyermek már megtanult és magával hoz bizonyos értékeket a családból, melyeket az óvodában is tiszteletben kell tartani. Az óvónő mintegy átveszi, átvállalja a gyermek óvodai életében az anya szerepét. Gyakran előfordulhatnak értékkonfliktusok a család és óvoda között. Ilyenkor az óvodapedagógusnak rendkívül tapintatosan és kizárólag a gyermek érdekeit figyelembe véve kell közelítenie a megoldás fel. A gyermek harmonikus fejlesztésének alapkövetelménye abból indul ki, hogy a gyermek-felnőtt kapcsolat alapja és mintája egész gyermekkoron át a gyermek-szülő viszony. Ebben a kapcsolatban kell az óvónőnek napközben mintegy helyettesítenie az anyát. A biztonságérzet egyik biztosítója a testi kapcsolat, melyet még 6-7 éves korban is igényelnek a gyermekek (akár gyakori simogatás, szeretgetés, ölelés formájában).

Az óvodapedagógus és a gyermek aktív együttműködése a nevelőmunka során

A nevelés mindig kétpólusú tevékenység, hiszen a nevelő és a nevelt egymáshoz viszonyított, egymástól függő, egymásra épülő közös cselekvéseiről van szó. Az óvodákban, ebben a kapcsolatban az óvodapedagógusé a meghatározó szerep. A tevékenységőzpontú óvodai nevelés során a nevelő kizárólagos irányítása mellett több önállóságot, szabadságot, beleszólási jogot kap a gyermek saját környezetének alakításába. Meg kell tapasztalnia a gyermeknek, hogy saját akaratát érvényesítheti, elképzeléseit kivitelezheti. Hosszú távon kreatív, alkotó embereket úgy nevelhetünk, hogy szabadságot adunk az öntevékenységnek, az egyéni utak keresésének.

A gyermeki szabadságnak és önállóságnak természetesen vannak korlátai. Addig szélesíthetjük, amíg a csoport, a közösség kialakított keretei ezt lehetővé teszik. A differenciált fejlesztésnek is tulajdonképpen ez a szabad önálló szituáció nyújt széles lehetőségeket.

Az óvodapedagógus és a dajka együttműködése

A gyermeki magatartás alakulása szempontjából modell értékű az óvodapedagógus és óvoda más dolgozóinak kommunikációja, bánásmódja és viselkedése. A tevékenységőzpontú óvodai program megvalósítása során a dajka munkája az óvodapedagóguséval összehangoltá válik, mert a dajkát a pedagógiai munka közvetlen segítőjének tekintjük. A dajka egyike a gyermeket

nevelő felnőttnek, aki éppúgy, mint az óvodapedagógus, magatartásával, teljes lényével, beszédstílusával, öltözködésével, hatást gyakorol a kisgyermekre. Ahhoz, hogy a nevelési folyamatban a dajka közvetlenül és tevékenyen részt vehessen, elsősorban arra van szükség, hogy megfelelő szinten tájékoztatva legyen az óvoda és az adott óvodapedagógusok nevelési elképzeléseit, módszereit illetően. Tudnia kell, milyen célok érdekében, hogyan kívánják az óvónők a gyermekcsoport fejlesztését megvalósítani. Ez a tudás, megsokszorozhatja a felnőttektől kiinduló nevelő hatásokat.

Az óvoda környezetben élők hatásai a nevelőmunkára

A helyi nevelési rendszer kialakításának elengedhetetlen feltétele az óvoda környezetében élők véleményének, javaslatainak, kifogásainak vagy dicséretének ismerete. Az óvodának reagálnia kell a környezetében élők véleményire, javaslataira, elvárásaira. Legnagyobb hatóerő a szülő, a szülői szervezet, a Szülők Közössége. Óvodánk érdeke olyan együttműködés kiépítése, amit a gyermekek érdeke, minél harmonikusabb és színvonalasabb nevelése határoz meg.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ♣ *Egyenrangúságon és együttműködésen alapuló kommunikáció alakítása a szülőkkel és az óvoda környezetével*
- ♣ *Az óvoda nevelési elveinek közvetítése a szülők felé, a nevelési alapelvek egyeztetése a szülői elvárásokkal*
- ♣ *Az óvodapedagógus modell szerepéből adódó nevelési lehetőségek kihasználása, tudatos törekvés a megfelelő modell biztosítására*
- ♣ *A nevelés tárgyi feltételeinek, a csoportszoba felszereltségének folyamatos bővítése saját készítésű eszközökkel*
- ♣ *A gyermeki fejlődéshez ingergazdag, izléses környezet kialakítása*
- ♣ *A gyermek adottságainak, képességeinek, életkorának megfelelő fejlesztése*

3. A fejlesztés tartalma

Meggyőződésünk, hogy a tevékenységek által nevelődő gyermek felnőve aktív részese lesz saját természeti és társadalmi környezete kialakításának. Éppen ezért a tevékenységek Központú óvodai nevelés tartalma a tevékenységeken keresztül jut érvényre és a nevelési folyamat négyes feladatrendszerén keresztül valósul meg, melynek elemei a gyakorlatban nem különülnek el egymástól. A feladatrendszer elemei komplexen, egymást átszöve érvényesülnek, mereven nem választhatók el egymástól, mint ahogy a tevékenységek is összefüggnek egymással.

A feladatrendszer elemei:

- Játék és tanulási tevékenység
- Társas, közösségi tevékenység
- Munkatevékenység
- Szabadidős tevékenység

3.1. Játék és tanulási tevékenység (Játék; A tevékenységekben megvalósuló tanulás)

A játék a 3-7 éves korú gyermek alapvető, mindennapjait átszövő tevékenysége. A játék nemcsak azért kitűnő talaja a fejlesztésnek, mert általa szinte észrevétlenül tanul a gyermek, hanem azért is, mert a játékban kiélheti, kipróbálhatja, feldolgozhatja és gyakorolhatja az életben előforduló szituációkat, az őt érő élményeket. Ugyanakkor megoldási módokat kaphat bizonyos élethelyzetekben való viselkedésre, megnyugodhat, kiélheti szorongásait, problémáit és újraélheti kellemes élményeit. A környező világról, sőt a világegyetem egészéről is a játékon keresztül közvetíthetjük a legtöbb ismeretet a kisgyermek felé.

A játék tehát olyan komplex tevékenységforrás, melyet az óvodapedagógusnak tudatosan kell felhasználnia a nevelés folyamatában céljai eléréséhez.

A játéktevékenység tág értelmezése teszi lehetővé, hogy nemcsak a tárgyi, manuális, vagy mozgáshoz kapcsolt tevékenységeket ismerjük el, hanem a "szellemi alkotást" is tevékenységként fogjuk fel a játék során. A gyermek gondolatban megalkotja, kitalálja a játék szereplőit és bármilyen eszközzel vagy tárggyal helyettesíti azokat. Minden gyermeki tevékenység - beleértve a játékot is - felosztható spontán és az óvodapedagógus által irányított tevékenységre. Nagyon fontosnak tartjuk olyan hangulatok, ingerek tárgyi lehetőségek megteremtését, melyeknek hatására a gyermekek spontán játéka, tevékenysége önmagától beindul. Óvodánkban előtérbe helyezzük a szabad játék túlsúlyának érvényesülését.

Ez természetesen nem jelenti azt, hogy nincs szükség az óvodapedagógus által kezdeményezett vagy irányított játéktevékenységre, hiszen köztudott, hogy 3 éves kor táján még kifejezetten igényli a gyermek a felnőttel való együttjátszást. A kisgyermek első valódi játszótársa a családban a szülő, az óvodában az óvodapedagógus. Azonban ügyelnünk kell a helyes arány megtalálására.

A gyermek dolga az óvodában: *jót és jól játszani*. Az óvodapedagógus feladata megfigyelni a gyermek játékát, felhasználni azt saját nevelési céljai elérése érdekében és szükség esetén, indirekt módon befolyásolni. A játék kicsiben maga az élet – az, amit a kisgyermek felfog és rekonstruálni képes az őt körülvevő világból. Éppen ezért az életre nevelés is a játékból indul

ki és a játék segítségével teljesebben ki. A tevékenységek Központú programunk alapelve, hogy minél több időt, alkalmat és lehetőséget biztosítsunk a gyermekeknek az elmélyült játékra, hangsúlyozzuk a szabad játék túlsúlyának érvényesülését.

Az óvoda és az óvodapedagógus feladata, hogy megfelelő csoportléggör, helyet, időt, eszközöket és élményszerzési lehetőségeket biztosítson a különböző játékformákhoz, a gyakorló játékokhoz, a szimbolikus játékokhoz, konstruáló játékokhoz, a szabályjátékokhoz.

A fejlesztési feladatokat a játékban az óvodapedagógus csak akkor tudja megvalósítani, ha naponta és folyamatosan sok-sok lehetőséget biztosít a gyermeknek arra, hogy a számukra érdekes és szabadon választott tevékenységek közben gyakorolhassák azokat a funkciókat, amelyek aktuális fejlődésüket biztosítják. A legfőbb célkitűzést szem előtt tartva olyan tulajdonságok alakulhatnak ki a gyermekben a játék folyamán, ami később a társadalomba való beilleszkedését elősegíti.

A játék sajátosan céltudatos tevékenység, célja mindig a gyermek belső feszültségéből, közvetlen indíttatásából ered, nem pedig valamiféle külső cél vezérli. A kisebbeknél a cselekvés, a nagyobbaknál a tárgy, a legnagyobbaknál a szerep hordozza a *játék témáját*. A *játék tartalmát* a játék témájának azon valóságmozzanatai alkotják, amelyeket a gyermek kiemel, amelyek számára fontosak, amelyek legnagyobb hatással voltak rá.

A játék folyamán a gyermek társas igénye, *szociális szükségletei* kielégülnek, társas kapcsolatai alakulnak, gazdagodnak, amelyekhez pozitív szociális érzelmek társulnak. Ez érinti a felnőttel vagy gyermekekkel való kapcsolatokat. A gyermek önmegvalósítás szükségletének kielégülése a játékban abban mutatkozik meg, hogy azzal foglalkozik, azzá válik, amire képes, amit tud, amire vágyódik.

A játék objektív feltételei a játékidő, a megfelelő hely és játékeszközök biztosítása. Szubjektív feltételek megteremtése, mint a pozitív légkör, az élmények és az óvodapedagógus szerepe, magatartása, hatása, egyaránt fontos.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ♣ *Nyugodt légkör biztosítása, az elmélyült játék feltételeinek megteremtése*
- ♣ *A napirenden belül elegendő idő és hely biztosítása a játék számára*
- ♣ *A játékhoz szükséges eszközök folyamatos biztosítása*
- ♣ *Ötletek, lehetőségek, helyzetek teremtése a sokszínű játék kialakulásához*
- ♣ *Az egyéni élményeken túl, közös élmény szerzési lehetőségek kihasználása a játék fejlesztése érdekében*
- ♣ *A gyermeki játék önállóságának tiszteletben tartása*

▲ *Szükség esetén bekapcsolódás a játékba, együttjátás a gyermekekkel*

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- ✓ A gyermek szükségleteinek és egyéni érdeklődésének megfelelő játékot válasszon
- ✓ Aktívan vegyen részt a közös játékokban, pozitív érzelmi megnyilvánulásai legyenek a társak irányában
- ✓ Legyen önálló, kezdeményező magatartású, legyenek egyéni ötletei, javaslatai, de ugyanakkor tudjon alkalmazkodni is társaihoz, legyen képes a csoportban való játékra Tudjon kooperálni társaival a játék folyamán
- ✓ Aktívan vegyen részt az erőfeszítést, ügyességet igénylő játékokban
- ✓ Legyen képes a szabályjátékok szabályainak megtanulására, betartására. Örüljön a győzelemnek, de tudja elviselni a veszteséget is
- ✓ Válasszon magának eszközt, alakítsa ki játékának helyszínét a saját élményeinek az eljátszására, az általa választott tevékenységhez

A tanulási tevékenység és a játék teljes mértékben összekapcsolódik óvodáskorban. A gyermek esetében a tevékenységi vágy ösztönöz tapasztalatszerzésre, a cselekvésre és közben minden pillanatban újabb és újabb felfedezéseket tesz, azaz tanul. A gyerekek tevékenységek során játékosan, szinte észrevétlenül tanulnak, így a játék az óvodai tanulás egyik legfontosabb színtere, de nem kizárólagosan az. A játékon belül perceptuális, a motoros, a szociális és a verbális tanulás összefonódik, komplex formában jelenik meg.

A nevelési folyamat egésze alkalmas arra, hogy erőltetés nélkül, spontán vagy irányított módon tanuljon a kisgyermek. A tanulási tevékenység folyamatának irányítása, motivációs háttérének biztosítása az óvodapedagógus feladata (tanulást támogató környezet megteremtése, hogy a tapasztalati úton történő ismeretszerzéshez hozzásegítsük a gyermekeket, továbbá építsünk a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire). Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése. Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során személyre szabott pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását. A követelményeket az egyéni teljesítőképességhez kell mérni.

A sikerélmények erősítik a gyermek önbizalmát és bátorságot adnak neki az újabb, nehezebb problémák megoldásához. A sorozatos kudarcok ellentétes hatást váltanak ki. A gyermek bátortalanná, félőssé, visszahúzódóvá válik, alulértékeli önmagát és alatta marad saját teljesítőképességének. Az óvodapedagógus szerepe tehát itt is kiemelkedő, meg kell ismernie a

gyermek adottságait, képességeit és ennek figyelem-bevételével kell fejleszteni, ennek alapján kell feladatok elé állítani az egyes gyermekeket.

A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése. A valódi tudás az, amit a gyermekek maguk fejtenek meg, cselekvésen keresztül sajátítanak el és képesek alkalmazni.

Célunk, hogy minden gyermek képességeinek megfelelő feladatot kapjon, figyelembe vegyük az egyéni teljesítőképességüket, erősítsük a gyermek sikerélményét, önbizalmát. A gyermek kérdéseire, ha helyesen válaszolunk, abból újabb kérdés születik. Így gondolkodásra készítjük, kíváncsiságát, érdeklődését nem fojtjuk el, ez a tanulás és a tudás egyik alapja.

Feladatunk, az egyes gyermekek megismerése, fejlesztése, figyelembe véve az egyéni adottságokat; igazodnunk kell a gyermek igényeihez, egyéniségéhez, teherbíró képességéhez. A részképesség-zavarok, magatartási zavarok kiszűrése után speciális fejlesztés, differenciált foglalkozás történik, szakember bevonásával.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- az utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás, szokások alakítása, a spontán játékos tapasztalatszerzés;
- a játékos, cselekvéses tanulás;
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés;
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés;
- a gyakorlati problémamegoldás;

Az óvodapedagógus feladatai:

- ♣ *Értelmi képességek fejlesztése (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás)*
- ♣ *A gyermek megismerési vágyának, kíváncsiságának sokoldalú érdeklődésének kielégítése. Lehetőséget kínálni a gyermek számára olyan szituációk átélésére, ahol megismerhetik a felfedezés, a kutatás örömeit*
- ♣ *A gyermekek egyéni érdeklődésének megfelelő tevékenységek biztosítása*
- ♣ *A gyermekek önállóságának, figyelmének, kitartásának, pontosságának, feladattudatának fejlesztése*
- ♣ *Olyan tapasztalatok szerzéséhez nyújtson segítséget a gyermeknek, amelyben saját teljesítőképességét is megismerheti*
- ♣ *Komplexitásra törekvés a tanulási tartalmak tervezésénél, feldolgozásánál*

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- ✓ Tudnak önállóan konkrét, elemi ismert jelenségek esetében következtetni, ítéletet alkotni, ismert modell alapján
- ✓ Ismerik saját értékeiket, kialakul feladattudatuk
- ✓ Képesek többféle megoldás keresésére, felfedeznek konkrét összefüggéseket, ok-okozati viszonyokat
- ✓ Szándékos figyelmük tartama eléri a 10-15 percet
- ✓ Képesek gondolataikat érthetően, szavakba, mondatokba foglalni
- ✓ Tudja észlelési képességeit és finommotoros képességeit (szem-, kéz- és mozgáskoordináció) összerendezetten használni

3.2. Társas, közösségi tevékenység (Az érzelmi, az erkölcsi, és a közösségi nevelés)

Az óvoda a család mellett a legfontosabb szocializációs színtér, mint intézményes nevelés egy egészséges, harmonikus szocializációt valósít meg. Célunk a társas, közösségi tevékenységek során, hogy a gyermek képessé váljon közösségben élni, tevékenykedni a saját és a többiek javára. A közösségben való élni tudást pedagógiaileg tervezetten, tudatos fejlesztő tevékenységek által és a közösségben élve, a többiekkel együttműködve lehet elsajátítani. A társas, közösségi tevékenység a teljes nevelési folyamatot átszövi, a társadalmi gyakorlatra való általános felkészítést, a teljes gyermeki személyiség fejlesztését az életre való nevelést szolgálja. Az óvodában fontos feladatunk tudatosan törekedni a közösségben zajló folyamatok, a társas kapcsolatok és a közös tevékenységek kibontakoztatására.

A társas, közösségi tevékenységek célja: olyan szeretetteljes harmonikus bizalomra épülő légkör megteremtése, ahol a gyermek jól érzi magát, megvalósíthatja önmagát, úgy hogy alkalmazkodik társaihoz és a felnőttekhez, szabadon alakítja baráti kapcsolatait, tiszteletben tart másokat.

A gyermekekkel szemben támasztott két fő követelmény, hogy tanuljon meg másokkal érintkezni, együttműködni (kommunikáció, kooperáció). Az együttműködési és érintkezési képességek jellegét, tartalmát, színvonalát, hatékonyságát stb. mindenekelőtt az alapul szolgáló tevékenységek társadalmisága határozza meg. Pedagógiai programunk négyes feladatrendszere megfelelő bázist nyújt a kooperációs és kommunikációs képességek fejlesztéséhez.

Minden gyermek egyéniség, akinek lehetőséget kell biztosítani személyisége pozitív és széleskörű kifejlődéséhez. A jó közösséget mindig egyéniségek alkotják, mégpedig olyanok, akik egyéni akaratukat, ambícióikat, vágyaikat képesek a közösség keretein belül is

megvalósítani. Az élet is ilyen. Bizonyos korlátok között kiélhetjük magunkat, azaz nekünk éppen úgy szükséges alkalmazkodnunk másokhoz, ahogyan mások is alkalmazkodnak hozzánk. A társas és közösségi kapcsolatok kialakítása a tevékenység bázisára támaszkodva a teljes nevelési folyamatot átfogja. Az óvodai csoport, az óvodai közösség sikeres formálása esetén a társadalom számára igen hasznos közösségi érzés, közösségi tudat és magatartás mellett mások megbecsülése, a különbözőség elfogadása, a közös szokások kialakulása, a hagyományok tiszteletben tartása, sőt a csoport közvéleménye is kialakul. A csoportban elfogadott normák befolyásolják a gyermekek cselekedeteit. Ha mindehhez még nyitott légkör, demokratikus és szeretetteljes irányítás társul, akkor tág teret nyitunk a gyermekek önállósága, tenni akarása és döntési képességének kibontakoztatása irányában.

A nevelőközösség szerepe ebben a folyamatban meghatározó. A nevelőközösség belső tartása, gyermekszeretete, kivívott tekintélye és világos, pontos, tudatos, célirányos nevelő tevékenysége nélkül az elképzelt gyermekközösség kialakítása nem sikerülhet. Az óvodai gyermekközösség kialakítása a tevékenységek rendszerén keresztül valósítható meg. Az óvodában minden tevékenységnek a gyermek egyéni örömein túl a közös élményt is kell erősítenie. A társas kapcsolatok, a közös munka, az együtt játszás és a komplex foglalkozások rendszere is az együvé tartozás érzését erősíthetik, ha tudatosan igyekszünk ezt létrehozni. A lényeg, hogy a tevékenykedtetés sokszínű, változatos legyen, és a tevékenykedtetésen legyen a hangsúly. A gyermekek egymás közötti és a felnőttel való kapcsolatában egyaránt a szabadságra, a nyíltságra és az őszinteségre kell építeni. A közösség lehetőséget teremt az önálló kapcsolatok kialakítására, a különböző nézőpontok megismerésére, a konfliktusok kezelésére és megoldására. Ezek a folyamatok pedig a másokkal szembeni tolerancia kialakulásához vezetnek.

A társas, közösségi tevékenységek gyakorlati megvalósítása tulajdonképpen a csoport zökkenőmentes életfeltételeinek, életterének kialakításával kezdődik. Ebből kiindulva kiemelt figyelmet kell fordítanunk a csoport szokásrendszerének kialakítására, a beszoktatásra, a gyermekek gondozásával és az egészséges életmódra nevelésével kapcsolatos feladatainkra.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ♣ *Biztonságos, nyugodt óvodai mindennapok megteremtése, amelyben lehetőség kínálkozik a gyermekek közötti, valamint a gyermekek és felnőttek közötti minél gyakoribb kontaktusfelvételre*
- ♣ *A felnőttekkel és a társakkal kapcsolatos viselkedési szokások kialakítása és gyakorlása természetes szituációkban*

- ♣ *A gyermekcsoporton belül az együttműködés, az együttjátás, az együttdolgozás képességének kialakítása, gyakorlása*
- ♣ *A konfliktusok kezelése, demokratikus nyílt légkör kialakítása*
- ♣ *A társakért, a csoportért érzett felelősségérzet alakítása (együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség)*
- ♣ *A demokratikus szabályok betartásának gyakorlása*
- ♣ *Megértés, tolerancia tanúsításának formálása a társak irányában*
- ♣ *A csoport együttéléséhez szükséges szabályok, szokások, normák kialakulásának elősegítése*
- ♣ *Egyéni törekvések tiszteletben tartásával biztosítani a csoport egészségének zökkenőmentes napi életét.*

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- ✓ *A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására*
- ✓ *Képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőtellel és gyermektársaival*
- ✓ *Egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését*
- ✓ *Ismeri a viselkedés alapvető szabályait*
- ✓ *Kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a társadalmi környezet megbecsüléséhez szükségesek.*

3.3. Munkatevékenység (Munka jellegű tevékenységek)

Az életre való felkészítés nem nélkülözheti a munkatevékenység lehetőségeinek kihasználását. Az óvadás gyermekek számára a munkatevékenység játékos jellegű. A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató, azzal egybeeső munka és munkajellegű játékos tevékenység. Éppen ez az a terület, ahol az erőfeszítés és az eredmény kapcsolata közvetlenül érzékelhető, belátható, átélhető a gyermek számára. Ez a folytonos visszajelzés a legnagyobb motiváló erő, ösztönző, megerősítő tényező. Minden olyan munkát elvégezhetnek a gyerekek, amihez kedvük van és testi épségük veszélyeztetése nélkül képesek azt megvalósítani.

Munkavégzés közben formálódnak a munkához szükséges képességeik, készségeik, megismerkednek a munkaszervezés alapjaival, az együttműködés lehetséges módjaival. A

munka végzése során a gyermekek megtanulnak önállóan dönteni, feladataikat egymás között megosztani, a teendőket megbeszélni (kooperálni, kommunikálni).

Nagyon fontosnak tartjuk, hogy a munkavégzés ne időszakos, hanem rendszeres, folyamatos tevékenység legyen, ami beépül az óvodai mindennapokba. Ennek érdekében az értékteremtő munkatevékenységek az óvodai élet mindennapjában jelen vannak, ezek egyrészt a gyermekek saját személyével kapcsolatos teendők ellátása: az önkiszolgálás, másrészt a közösségért végzett tevékenységek: naposság, egyéni megbízatások, alkalomszerű munkák, a környezet rendben tartása, stb.

A munkatevékenységek közül ki kell emelnünk az önkiszolgálást, aminek az óvodáskor kezdetétől fogva igen nagy a jelentősége. A gyermekek magukkal kapcsolatban minden teendőt- testápolás, öltözködés, étkezés, környezetük rendben tartása- a lehető legkorábbi időtől kezdve próbáljanak önállóan végezni. Különösen fontos pedagógiai alapelvünk, hogy semmit ne csináljunk meg a gyermek helyett, amit ő maga is el tud végezni. A munkatevékenység fejlesztő hatása, pedagógiai funkciója éppen azáltal tud a legjobban érvényesülni, ha a gyermek önfelelt játékként, figyelmét lekötő cselekvésként éli meg azt. Ami azonban mégis megkülönbözteti a játéktól az nem más, mint az erőfeszítés és az eredmény közvetlen érzékelése. A visszajelzés, hogy jól végezte el, amit csinált, hogy abban mások is örömeiket lelik, belátható, átélhető a gyermek számára. Ez a folytonos visszajelzés a legnagyobb motiváló, ösztönző, megerősítő tényező. Különösen vegyes életkorú csoportban láthatjuk, hogy a nagyobb gyermekeket mennyire inspirálja a kisebbekért végzett munkáért járó értékelés, pozitív megerősítés.

A gyermekek a munkatevékenység során tapasztalatokat szereznek, ismerkednek a környezetükkel. A gyakorlás során formálódik attitűdjük, és egyre pontosabbá válnak a munkavégzéshez szükséges képességeik, készségeik. Közben olyan tulajdonságaik alakulnak ki, mint a kitartás, felelősségvállalás, céltudatosság, kötelességtudat, önállóság. A gyermek munkajellegű tevékenysége önként vállalt és örömmel végzett tevékenységként jelenjen meg a mindennapokban, mely a kötelességteljesítés alakításának eszköze, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

Az óvodai munka elsősorban közösségért végzett tevékenység, ezzel hozzájárul a gyermekek közötti társas kapcsolatok alakulásához, a közösségért végzett tevékenység örömének az átéléséhez. A munka megosztása során fontos feladatnak tartjuk, hogy a gyerekek megtanuljanak önállóan dönteni, feladataikat egymás között megosztani. Pontosan olyan módon, mint amikor szerepjáték játék megkezdése előtt elosztják egymás között a szerepeket. A nagyfokú önállóság és döntési helyzetek, döntési képességek gyakorlásának lehetőségei

együtt szolgálják a gyermekek életre való felkészítését. A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekkel való együttműködést és folyamatos, konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel.

Az óvodákban az alábbi munkajellegű tevékenységeket végezhetik a gyermekek:

- *Egyéni szükségletek kielégítése:* önkiszolgálás, gondozási feladatok;
- *Közösségért végzett munkák:* naposi munka, kerti munkák, egyéni megbízatások, alkalomszerű munkák, növénygondozás;

Az óvodapedagógus feladatai:

- ♣ *Minden gyermeknek biztosítson lehetőséget arra, hogy önkéntesen, önállóan kedve és képessége szerint elvégezhesse az önmagával kapcsolatos önkiszolgáló tevékenységet, illetve a társai érdekében végzett munkatevékenységet;*
- ♣ *A munkavégzés rendszeres, folyamatos legyen, és épüljön be az óvodai élet mindennapjaiba;*
- ♣ *Folyamatosan biztosítsa a munkatevékenységhez a nyugodt légkört, elegendő időt, helyet, a megfelelő méretű, minőségű és mennyiségű munkaeszközöket. (Legyen, az eszközöknek állandó helye ahonnan a gyermekek bármikor elvehetik és használhatják);*
- ♣ *Adjon lehetőséget a gyermekeknek bármilyen, őket érdeklő munkatevékenység elvégzéséhez, még akkor is, ha a tevékenységi vágy és a képességek nincsenek teljesen összhangban;*
- ♣ *Arra törekedjen, hogy minden munkatevékenység örömet jelentsen a gyermekeknek és teljes önállósággal végezhessek azokat;*
- ♣ *A munkatevékenység végzése minden esetben differenciáltan, a gyermekek sajátos igényeinek figyelembevételével valósuljon meg. Az óvodapedagógus - a gyermek fejlettségétől függően - értékelje a munkát;*
- ♣ *Működjön együtt a szülőkkel a gyermekek munkára nevelésében. Igyekezzen elérni, hogy minden család szoktassa gyermekét a rendszeres, folyamatos, otthoni munkavégzésre (elsősorban a saját személyükkel kapcsolatos feladatok elvégzésére);*

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- ✓ A gyermekek szeretnek közösen dolgozni, észreveszik a másoknak való segítségadás szükségességét
- ✓ Teljes önállósággal, biztonsággal látják el a teendőket az öltözködés, tisztálkodás, étkezés terén

- ✓ A játékszereket, foglalkozási eszközöket gondosan, esztétikusan rakják össze, rendezzék el
- ✓ Ügyelnek, saját személyük és környezetük rendjére
- ✓ Örülnek, ha önként vállalt feladataikat teljesítik, törekednek a felismert hibák javítására, a létrehozott értékek megóvására
- ✓ Önállóan, igényesen végzik a naposi munkát
- ✓ Önállóan, esztétikusan tudnak megteríteni, étkezés után visszaviszik az edényeket, letörlik az asztalt, összetakarítanak
- ✓ Közreműködnek a foglalkozásokhoz szükséges eszközök kiosztásában, az állandóan használt eszközöket önállóan előveszik
- ✓ Együtt tudnak működni a napos társakkal
- ✓ Szívesen és felelősséggel vállalnak egyéni megbízásokat, üzeneteket adnak át
- ✓ Szívesen működnek közre a növények gondozásában, a kerti munkában
- ✓ Ősszel magvakat, terméseket gyűjtenek
- ✓ Rendeltetésszerűen használják a kerti szerszámokat
- ✓ Szívesen részt vesznek külső és belső környezetük esztétikus kialakításában, rendben tartásában

3.4 Szabadidős tevékenység

A *szabadidő* olyan elfoglaltságok, tevékenységek összessége, amelyet az ember szabadon választhat, kedvére űzhet pihenés, szórakozás vagy önfejlesztés céljából és az egyén fizikai, pszichés „karbantartását” szolgálja.

A *szabadidő igazi tartalma*: a szabadidő hasznos eltöltésének céljából a lehetőségek közötti szabad választás.

A *szabadidős tevékenység célja*: hogy a gyermek megtanulja, hogyan gazdálkodjon az önmaga számára felszabaduló, rendelkezésére álló idővel.

A szabadidős foglalkozásoknak azért van kiemelkedő szerepük, mert másképpen a gyermek sohasem tanulhatja meg, hogyan gazdálkodjon szabadidejével. A szabadidős tevékenységek legfontosabb eleme a tevékenységek közötti szabad választás lehetősége. A gyermekeknek saját maguknak kell eldönteni, hogy a felkínált lehetőségek közül, mit választanak. Különösen a kisgyermek számára nehéz döntés, mert eleinte a felkínált sokfajta tevékenység közül igazából nem, vagy csak nagyon nehezen tud választani. Egyszerre szeretne mindenütt ott lenni, mindennel játszani, mindent megfigyelni. A gyermekek egész nap az óvodában tartózkodnak,

önállóan és a lehetőségekhez mérten szabadon tevékenykednek (festés, rajzolás, zene-tánc, bábozás, játéktanulás, társasjáték, filmvetítés, mese-vers, barkácsolás, stb.), így az egész nap folyamán jut idő arra, hogy a gyermekek az óvodapedagógus által felkínált lehetőségek közül szabadon választhassanak.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ♣ *Törekedjen a zárt csoportszoba tereinek kiszélesítésére. Keresse a lehetőségeket arra, hogyan biztosíthatna nagyobb mozgás- és tevékenységi teret a gyermekeknek*
- ♣ *A választásra felkínált tevékenységek listáját bővítse, időszakonként gondolja át a változtatások lehetőségét és szükségességét*
- ♣ *Egyszerű, saját maga és a gyermekek alkotta eszközökkel segítse elő a gyermekek fantáziájának fejlődését*
- ♣ *Pihenőidőben és a délután folyamán keressen és kínáljon lehetőséget az egyéni képességek fejlesztésére, a differenciált gyakorlásra, a gyermekek egyéni kéréseinek teljesítésére*

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- ✓ *A gyermekek képesek az idejükkel és az érdeklődésüknek megfelelő lehetőségekkel okosan gazdálkodni*
- ✓ *Bátran élnek a felkínált szabadidős tevékenységekkel a csoportszobákban és az udvaron egyaránt*
- ✓ *Önállóan szabadon tudnak dönteni a kiválasztásban, nyitottak az új tevékenységi formák megismerésére*
- ✓ *Kéréseiket, igényeiket bátran közlik, egyéni foglalkoztatáskor képesek az együttműködésre*

4. Komplex foglalkozások rendszere

A komplex foglalkozások értelmezése:

- a) *Komplex rendszereket, folyamatokat értelmeznek az óvodás gyermek szintjén*
- b) *A foglalkozásokat problémacentrikusság és egy-egy vezető szempont megléte jellemzi*
- c) *A foglalkozásokon tudatosan és tervszerűen integráljuk az adott problémához tartozó ismeretek*

Miután a kisgyermek a világot egészben (komplexen) szemléli, érzékeli, tanulja és értelmezi, számára a szociális, érzelmi, értelmi szféra nem különül el, ezért a komplex foglalkozások illetve tevékenységek rendszerében közvetítjük azt a pedagógiai tartalmat, ami a

nevelési célunkból következik. A nevelési területek elméletileg ugyan elkülönülnek, de a gyakorlatban azonban egységet alkotnak.

A tevékenységek központú óvodai programunk egyik jellemzője, hogy az Alapprogramban megnevezett tevékenységterületeket sajátos pedagógiai logikája szerint strukturálja.

Ennek alapján a komplex foglalkozások rendszere a következőképpen alakul a Pedagógiai Programunkban:

- ❖ **Anyanyelv** (Alapprogramban: *Anyanyelvi, értelmi fejlesztés, nevelés*)
- ❖ **Matematika** (Alapprogramban: *Külső világ tevékeny megismerése*)
- ❖ **Természet, társadalom, ember** (Alapprogramban: *Külső világ tevékeny megismerése*)
- ❖ **Művészeti tevékenységek:**
 - ▲ Mese, vers, dramatizálás, bábozás (Alapprogramban: *Verselés, mesélés*)
 - ▲ Vizuális tevékenységek (Alapprogramban: *Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka*)
 - ▲ Ének, zene, énekes játék (Alapprogramban: *Ének, zene, énekes játék gyermektánc*)
- ❖ **Mindennapi testnevelés** (Alapprogramban: *Mozgás*)

4.1. Anyanyelv

Az anyanyelv legfontosabb eszköze a szociális kapcsolatok kiépítésének és az emberek közötti kommunikációnak. A beszéd és a gondolkodás egymással szoros kapcsolatban áll. Ha tehát az anyanyelvi nevelés feladatait fontosnak tartjuk és a gyermeket nyelvi fejlesztésben részesítjük, nemcsak tisztábban és jobban fog beszélni, hanem a gondolkodása is fejlődik. Az óvodai anyanyelvi nevelés komplex folyamat, ami a nevelési folyamat egészében jelen van. Minden feladatot, minden tevékenységet áthatva, segíti a gyermek önbizalmának kifejlődését, szociális kapcsolatainak kialakítását és elősegíti a gyermek zökkenőmentes iskolai tanulásának megkezdését.

Minden gyermek beszédét meghatározza az otthoni nyelvi környezet. Tehát a család, a környezet megismeréséből kell kiindulnunk és a gyermek egyéni képességeinek megismerésén keresztül tudunk eredményesen fejleszteni. Lehetőséget biztosítunk arra, hogy minden gyermek nyugodt légkörben, életszerű helyzetekben, beszélhessen arról, ami érdekli, ami foglalkoztatja. Így a gyerekek szívesen és gyakran beszélnek.

Fontosnak tartjuk a példamutató, tiszta szép beszédet, ügyelünk beszédünk stílusára, hanglejtésünkre, a megfelelő hangsúly alkalmazására, mert ez mintát nyújt és ösztönzést ad a gyerekeknek. Figyelünk rá, hogy beszédünk érthető, egyszerű, világos legyen és a gyerekek

mindig választ kapjanak kérdéseikre. Dicsérjük, buzdítjuk a bátoralanabb gyerekeket a beszédre. Nem vesszük el a kedvüket állandó javítással és figyelmeztetéssel a beszédétől.

A gyerekek anyanyelvi fejlettségét folyamatosan nyomon követjük, különösen figyelünk a beszédhibával, beszédgátlásossággal, beszédbeli elmaradással küzdő gyerekekre. Ha szükséges, szakember segítségét kérjük.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ♣ *Beszélgetésre alkalmas, nyugodt, kiegyensúlyozott légkör megvalósítása*
- ♣ *A beszédöröm biztosítása: arra nevelni a gyermekeket, hogy bátran nyilatkozzanak meg, mondják el élményeiket*
- ♣ *Lehetőséget teremteni minden gyermeknek a folyamatos beszéd gyakorlására*
- ♣ *Képessé tenni a gyermekeket arra, hogy tudjanak másokat is meghallgatni*
- ♣ *A gyermekek szókincsének folyamatos bővítése*
- ♣ *A beszédészívonal emelése olyan formában, hogy a gyermekek képesek legyenek a nyelvi kifejezés eszközeit variálni*
- ♣ *Beszédmegértés fejlesztése*
- ♣ *Beszédtechnika fejlesztése, a helyes kiejtés fejlesztése példamutatással*
- ♣ *A gyermeki kérdések inspirálása, megválaszolása*
- ♣ *A beszédhibák megfelelő módszerekkel történő javítása*

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- ✓ A gyermekek aktívan használják a tapasztalataik során bővült szókincsüket, motiváltak a szóbeli közlésre, szókincsük életkoruknak megfelelő
- ✓ Összefüggően beszélnek, bátran nyilvánítanak véleményt, elbeszélésük folyamatos, követi a történések logikai, időbeni sorrendjét
- ✓ Nyugodtan, figyelmesen végig hallgatják a felnőtteket, társaikat. Saját kérdéseiket, válaszaikat az elhangzottakhoz igazítják, a feltett kérdésekre adekvát válaszokat adnak
- ✓ Képesek ok-okozati összefüggések megfogalmazására, következtetések levonására
- ✓ A kialakult beszédhelyzetben az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető, többnyire megfelelő hangsúlyozású, hanglejtésű, hangerejű, sebességű a beszédük
- ✓ Tisztán ejtenek minden hangot
- ✓ Beszédüket a személyiségüknek, a helyzet által kiváltott érzelmeknek megfelelő mimikával kísérik
- ✓ A tanult mondókákat, verseket, meséket felidéznek, eljátsszák

- ✓ Tevékenységek, alkotások közben beszélgetnek, énekelnek, mondókáznak, verselgetnek

4.2. Matematika

Az óvodai nevelés országos alapprogramja a külső világ tevékeny megismerése című fejezetben belül szól a matematikai nevelés fontosságáról. A matematikai tartalmú tapasztalatok szerzése a külső világ felfedezésével párhuzamosan zajlik, aktív formában, hiszen érzékelve, cselekedve, megfigyelve, észlelve, emlékezve, elképzelve, gondolkodva sajátít el, ismer meg és fedez fel a kisgyermek. Programunk a matematikai ismerettartalmak komplex kezelésére, az óvodai élet egészén belül megvalósuló fejlesztésre kívánja a hangsúlyt helyezni. Ez természetesen azt jelenti, hogy a matematikai nevelés komplex formában a gyermek észlelésére, érzékelésére és megismerési vágyára épülve valósul meg, a gyermek életkori sajátosságait figyelembe véve: utánzások, minta-modellkövető, spontán játékos tapasztalatszerzés, az óvodapedagógus által irányított megfigyelésre épülve, gyakorlati problémafelvetés és feladatmegoldás, a gyermeki kérdésekre, válaszokra adott magyarázatok, az óvónő által kezdeményezett tevékenységi formákban.

A gyermek már az óvodába kerülés előtt felfigyel a dolgok mennyiségi és minőségi összetevőire, érdeklődéssel fordul a matematikai információk felé. Az óvodai nevelésünkben építünk ezekre a korai tapasztalatokra. A matematikai nevelés tartalma szoros kapcsolatban áll az életre neveléssel. A gyermeket körülvevő környező valóság mennyiségi és térbeli viszonyai, formái természetes napi szituációkban megfigyelhetők. Tevékenykedés közben a megismerő képességek (érezékelés, észlelés, megfigyelés, emlékezés, tapasztalás, megértés, problémalátás, problémamegoldás) fejlesztése szinte észrevétlenül megvalósítható. Játék és szabadidőben folyamatosan létrejöhetnek olyan helyzetek, melyek alkalmasak matematikai tartalmak közvetítésére. Ezeket az adódó lehetőségeket igyekszünk a mindennapokban felismerni és kihasználni.

A komplex foglalkozások alkalmat adnak arra, hogy a matematikai tartalmú, korábban mozaikszerűen megszerzett benyomásokat rendszerezzük, a megfigyelések, tapasztalatok körét szélesítsük és mélyítsük, a spontán tanultakat rögzítsük.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ♣ *Az élet nyújtotta természetes szituációk keresése és felhasználása a matematikai nevelés céljainak megvalósításában*

- ♣ *Olyan eszközök, tevékenységek biztosítása, ami felkelti, fenntartja a gyermekek érdeklődését és természetes élethelyzetekben teszi lehetővé számukra a matematikai tapasztalatok és ismeretek megszerzését*
- ♣ *A komplex matematikai foglalkozások, kötetlen kezdeményezések vagy egyéb játékos tapasztalatszerzések szervezése során minden esetben támaszkodnia kell a gyermekek ötleteire, igényeire, aktuális élményeire*
- ♣ *A matematikai képességek egyéni fejlesztését játékosan, játékba építetten a gyermek fejlettségi szintjéhez igazodóan szükséges megvalósítani*

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- ✓ *Az óvodáskor végére fejlődjön problémamegoldó gondolkodásuk, problémaérzékenységük*
- ✓ *Az azonosság és különbségek észlelésétől jussanak el az általánosításig, elvonatkoztatásig*
- ✓ *A 6-os számkörön belül biztonsággal számoljanak, tudják a halmazokat összehasonlítani mennyiségi és minőségi összefüggéseket ismerjenek fel. (több-kevesebb, magas-alacsony stb. fogalompárok)*
- ✓ *Különböztessék meg az alapvető tér- és síkmértani formákat (gömb-kör, kocka-négyzet, téglatest-téglalap), egyszerű tulajdonságait nevezzék meg*
- ✓ *Tudjanak térben tájékozódni, helyesen használják az irányokat, helyeket kifejező névutókat*
- ✓ *A környezet megismerése során, a mindennapi életben használják az alapvető matematikai kifejezéseket*
- ✓ *Ismerjék meg és alkalmazzák az elemi rajzolási, jelölési technikákat a feladatlapos megoldásoknál*
- ✓ *Alakuljon ki az életkori sajátosságoknak megfelelően szándékos figyelmük, feladattudatuk, megfelelő munkatempójuk, kitartásuk, a befejezésre való törekvés igénye*

4.3. A természeti társadalmi valóság megismerése

A tevékenységek központú program célja az, hogy a gyermeknek segítséget nyújtson ahhoz, hogy a világot megismerje és megértse a maga egészében. A gyermeket körülvevő világ megismerésében a közvetlen megfigyelésre és a tapasztalatszerzésre építünk.

Programunk az óvodában lehetséges és szükséges valóságismereti tartalmakat két egységre osztja, mint:

➤ **Természet-társadalom-ember**

a) a környezet szeretetére és védelmére nevelés

b) a természeti és társadalmi környezet felfedezése, megismerése

➤ **Születéstől a felnőttkorig** (az ember és környezetének harmonikus együttélése illetve az erre történő szocializálás)

Természet-társadalom-ember

A természet-társadalom-ember egymástól függő, egymást feltételező, egymást kiegészítő fogalmak rendszere, melynek lényege a gyermekek szintjén már óvodáskorban is megérthető, megérezhető.

A környezet szeretetére és védelmére nevelés

A természet szeretetére kívánjuk nevelni a gyermekeket, természet közeli élettel, a természet, a környezet szeretetének bizonyításával, példát mutatva a gyermek számára. Törekszünk annak megerősítésére, hogy mennyire összefügg mindez egymással és milyen nagy az ember felelőssége a természeti és társadalmi környezet megóvása szempontjából. Legfontosabb feladat megismertetni a gyermeket azzal a természeti környezettel, amelyben él, felhívni a figyelmet annak értékeire és szépségeire. Ez képezi majd az alapját a később kialakuló természetszeretnek. Ahhoz, hogy eljusson a gyermek a természet szeretetéig, sok-sok örömteli, izgalmas, kellemes élmény szükséges, melyet óvodai közösségével, illetve a családjával együtt élhet át.

A fák, a virágok, az apró kis állatok megannyi ismeretet, feladatot jelentenek a kisgyermeknek. A séták, kirándulások, az óvoda udvarán és kertjében vagy az élősarokban végzett tevékenységek tanulási, tapasztalási lehetőséget kínálnak a gyermeknek, tehát komplex tapasztalatszerzési lehetőségről van szó. Az önálló és csoportos megfigyelések révén értékes tapasztalatokhoz juthat a természetben végbemenő folyamatokról és összefüggésekről. A környezeti nevelés olyan integráló témakör, melyben más nevelési területekhez tartozó ismeretek, eszközök, módszerek természetes módon beilleszthetők (pl: mese, vers, ének-zene, vizuális stb.).

A természeti és társadalmi környezet felfedezése, megismerése

Legfontosabb feladatnak tekintjük, hogy megismertessük a gyermekeket az őket körülvevő szűkebb és tágabb természeti és társadalmi környezettel (Morotva,) felhívni a figyelmet annak értékeire és szépségeire. A környezet megismerését a négy évszak, annak változásai és történései foglalják keretbe. Minden évszakban ismerkedünk és rácsodálkozunk a természet

szépségeire, élvezzük a természet nyújtotta örömeket, begyűjtjük a természetből mindazt, amit az év folyamán hasznosítani tudunk. A környezeti nevelést igen nagymértékben segíti, a csoportszobában kialakított élősarok, ahol megtalálhatók a gyermekek által megismert és begyűjtött dolgok (termések, magvak, hajtattott növények, levelek stb.).

A szülőföldről, a nemzeti kultúra hagyományaihoz fűződő pozitív érzelmi viszonyt alakítunk ki, ismerkedünk a helyi szokásokkal. Tudatosítjuk bennük, hogy az élővilág óvása érdekében védelem alatt áll a föld, a víz, a levegő, a táj, az élővilág, a településünk környezete. Már az óvodában fel lehet és fel kell készíteni a gyermeket arra, hogy társadalomban élünk, ami a közvetlen környezetünkön keresztül hat ránk.

A gyermeket demokratikus társadalmi rendben való élésre készítjük fel, amelyben különböző vélemények, értékítéletek lehetnek egymás mellett. Meg lehet éreztetni a gyermekekkel, hogy mindenkinek lehetősége van saját lelkiismeretének megfelelően dönteni. A tolerancia, mások véleményének, érzéseinek, és gondolatainak tiszteletben tartása arra neveli a gyermeket, hogy képes legyen elfogadni másokat. Mindez pedig a társadalomban való harmonikus, kiegyensúlyozott élethez feltétlenül szükséges. Természetesen ide tartozik a mások (idősebbek, felnőttek, társak) tisztelete és szeretete is.

Ilyen pedagógiai légkörben fejlődik a gyermek ítélőképessége és természetes viselkedés formájává válik a más felfogásokkal szembeni tolerancia. Ugyanakkor lehetőséget kap az önálló véleménynyilvánításra, önbizalmának növelésére. A gyermekek szempontjából az a legfontosabb, hogy biztonságosan mozogjon társai között, képes legyen megszólítani, kapcsolatba lépni és együttműködni társaival.

Születéstől-felnőttkorig

A természet – társadalom – ember fogalomkörhöz szorosan kapcsolódnak és a nevelés egészében jelen vannak azok a mozzanatok, amikor a gyermekek újra játsszák életüket. Újra élnek az óvodában mindazt, amit a mindennapokban, a családban, az óvodában vagy tágabb környezetükben tapasztalnak, látnak, hallanak. A környezettel való szoros kapcsolat, az életfolyamatok újra játszása nemcsak arra ad lehetőséget a gyermeknek, hogy a benne lévő feszültségek feloldódjanak, hanem elősegíti számára a társadalomba való későbbi bekapcsolódást, szocializálódást.

A születéstől-felnőttkorig címmel megfogalmazottak magukban foglalják a testápolástól, a közlekedésig, a családtól a helyes viselkedésig mindazt, ami a gyermekeknek támpontot nyújthat a környezetében meglévő szabályok megismeréséhez és gyakorlásához. A szokások elsajátítása, a társadalomban való beilleszkedéshez szükséges magatartásformák kialakítása

valósulhat meg játékosan, a gyermek érdeklődésének és igényeinek figyelembevételével. Mindezek a tapasztalatok, ismeretek társadalomban való, harmonikus, kiegyensúlyozott élethez nélkülözhetetlenek. Ez a komplex foglalkozás a hagyományos értelemben nem is nevezhető foglalkozásnak, hiszen játék és szabadidőben, vagy a nap bármely időszakában megvalósíthatók az itt jelentkező feladatok.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ♣ *Olyan feltételek megteremtése, amely lehetővé teszi minél több közvetlen tapasztalat, és felfedezés szerzését a gyermekek számára, a saját természeti- és társadalmi környezetükben*
- ♣ *Biztosítson minden eszközt és lehetőséget a gyermekeknek a természetben való folyamatos tevékenedéshez, a tudományos megismerési módszerek gyakorlásához (megfigyelés, leírás, kísérlet, összehasonlítás, rendezés, csoportosítás, mérés, stb.)*
- ♣ *A komplex foglalkozások lehetőség szerint a szabadban történjenek (udvaron, vízparton, kertben, gazdasági udvarban, stb.)*
- ♣ *Az óvodában lévő virágos illetve gyógynövénykert gondozásába életkoruknak és egyéni teljesítőképességüknek megfelelően vonja be a gyermekeket*
- ♣ *Tudatosan törekedjen az óvodapedagógus arra, hogy minél több élményt gyűjtsenek kirándulások, séták, kerti munka, vagy az ünnepek alkalmából*
- ♣ *Megismertetni a környezetvédelem alapjait: a föld, a levegő, a víz, a növény és állatvilág, valamint a tájvédelem meghatározó szerepét*
- ♣ *Környezetbarát szokások megalapozása, például takarékoskodás a vízzel, árammal, papírral, ill. hulladékkezelés, szelektálás*
- ♣ *Elemi közlekedési szabályok megismertetése*

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- ✓ *Ismeri társadalmi és családi környezete legfontosabb adatait (név, lakcím, szülők neve, foglalkozása)*
- ✓ *Gyakorlott az elemi közlekedési szabályok betartásában. Ismer több közlekedési eszközt, és tudja ezeket több féle szempont szerint csoportosítani. Tudja, hogy ezeket emberek készítik és működtetik*
- ✓ *Ismeri az óvoda környékén lévő néhány intézmény elnevezését, rendeltetését*
- ✓ *Ismeri a testrészeket, a test felépítését. Igényes testének tisztaságára.*
- ✓ *Érzékeli az emberi fejlődés legfontosabb állomásait (születés - óvodáskor - iskoláskor - felnőttkor - öregkor)*

- ✓ Ismeri a színeket, sötétebb és világosabb árnyalatait is
- ✓ Különbséget tud tenni a napszakok, az évszakok között. Tisztában van ezek jellemző jegeivel
- ✓ Ismeri a növények fejlődését, a növénygondozással kapcsolatos munkákat, gyakorolja, és örömmel végzi a növénygondozás műveleteit
- ✓ Alkalmazza a gyűjtő fogalmakat, tudja, hogy mi tartozik oda (fa, bokor virág, gyümölcs... stb.)
- ✓ Képes az általánosításra, következtetések levonására, ok-okozati összefüggések felismerésére
- ✓ Tudja, az állatokat csoportosítja aszerint, hogy hol élnek, ismeri azok védelmét. Bekapcsolódik az óvodában a téli madárvédelembe
- ✓ Formálódik természetszeretete, természetvédő, környezettudatos magatartása

4.4. Művészeti tevékenységek

A művészet ismerete, szeretete, esetleg valamely művészeti ág művelése az egyetemes emberi kultúra megismerése már óvodáskorban elkezdődhet. Az esztétikum már nagyon korai életkorban hat a kisgyermekre. Az óvodapedagógus mindennapi feladatai közé tartozik megismertetni a kicsiket a világ szépségeivel. Megcsodálni egy madár énekét, megvizsgálni az őszi falevél színeit, a virágzó fákat vagy egy szép színes mesekönyvet kezünkbe venni ugyanazt az esztétikai élményt jelentheti.

Nagyon fontos a művészeti nevelés szempontjából az, hogy esztétikus, egyszerű, átlátható, nyugalmat árasztó környezet vegye körül a gyermeket. A szépen berendezett csoportszoba, az óvoda esztétikussága és harmóniája komoly hatást gyakorol a gyermekekre.

A művészet nem más, mint a világ megismerése sajátos nézőpontból, egyéni szűrőn keresztül. Mindez azt jelenti, hogy a művészeti nevelés mindenek előtt az egyéniség színeinek kibontakoztatását jelenti. Ezért sohasem célszerű sémákat, felnőtt által kigondolt elképzeléseket megvalósítani a gyerekekkel. Mindig arra törekedjünk, hogy ő maga találja ki és valósítsa meg elképzeléseit, csupán akkor nyújtunk ehhez segítséget, ha azt a gyermek maga kéri és igényli.

A kreativitás az alkotó gondolkodás és cselekvés kialakítása a művészeti tevékenységek legfontosabb feladata. Akinek van fantáziája, vannak ötletei, aki problémák megoldásán dolgozik, aki gondolatait és érzéseit ki tudja fejezni, aki önmagát új, másfajta módon éli meg, az kreatív ember. Az újat alkotás, a változások elindítása, az önálló egyéniség kifejezése szintén a kreatív emberek sajátossága. Az óvodáskorban hihetetlenül nagy lehetőségei vannak a kreatív képességek kibontakoztatásának. Az óvodában a gyermekek kreativitásának megnyilvánulását

elsősorban az oldott légkör, a nagy mozgás és szabadságtér, valamint a megfelelő eszközök biztosítása segíti elő.

Minél több alkalmat kell adni arra, hogy a gyermekek érzéseiket, gondolataikat, ötleteiket a művészet eszközeivel kifejezésre juttassák. A tapasztalatszerzés itt is alapvető fontosságú feladat. Minél több eszközzel ismerkednek meg a gyermekek, minél biztosabban kezelik azokat, annál több lehetőségük adódik önmaguk kifejezésére. Az óvodapedagógus felelőssége igen nagy, mert – a nagyfokú érzelmi kötődés miatt – döntően befolyásolja a gyermek ízlésvilágát, esztétikai érzékének kialakulását.

A művészeti tevékenységek fogalma rendkívül sokrétű, összetett és komplex jellegű. Ebbe a fogalomkörbe a mese, vers, az ének-zene, a bábozás, a tánc, a játék, a dramatizálás, a festés, a rajzolás, a barkácsolás éppúgy beletartozik, mint a környezet esztétikája. A művészeti tevékenységek tehát nem egy, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységet jelöl, hanem olyan tevékenységeket, melyeket játékidőben vagy a szabadidőben éppúgy gyakorolhatnak a gyermekek, mint a nap folyamán bármikor.

A komplexitás itt nem jelent mást, mint az életben egyébként előforduló jelenségek megörökítését valamilyen formában. Az ősszel lehulló falevelet színezhethetjük, festhethetjük, lerajzolhatjuk, énekelhetjük és mesét, verset mondhatunk róla, bábokat készíthetünk belőle stb.

4.4.1. Mese-vers, dramatizálás, bábozás

A mindennapos verselés, mesélés, mondókázás az óvodáskorú gyermekek alapvető szükséglete. Az érzelmi biztonság megteremtésének és az anyanyelvi nevelésnek, a kisgyermek mentális higiéniájának egyaránt elengedhetetlen feltétele, fontos eszköze. Az irodalmi nevelés a gyermek érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődésének is legfőbb segítője.

Mesélni minden nap szükséges az óvodában. Nem teszünk különbséget a kezdeményezés vagy az elalvás előtti mese között. Mindkettő fontos a maga helyén és idején. A lényeg csupán az, hogy minden nap mesélünk, vagy verselünk valamilyen formában, reggel vagy délben, elalvás előtt vagy délután.

A mese-vers kezdeményezések anyagának kiválasztásánál törekszünk a változatosságra és a 3-7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi- népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi-, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helyt adunk. Fontosnak tartjuk a szülők szemléletének formálását a semmivel nem helyettesíthető bensőséges kapcsolatot feltételező és alakító mesélés iránt, valamint a magyar kultúra értékeinek átörökítését.

A mese tájékoztatja a gyermekeket a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonylatairól, a lehetséges, és megfelelő viselkedésformákról. Visszaigazolja a gyermek szorongásait és egyben feloldást és megoldást kínál. A gyermekek saját vers - és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik igen fontos módja. Ennek érdekében megannyi lehetőséget teremtünk a gyermekek önálló szöveg és mesemondásához. Elősegítjük, hogy megfelelő eszközökkel el is játszassák a gyermekek a nekik tetsző meséket.

Kedvelt tevékenysége az óvodásoknak a bábozás és a dramatizálás. Mindkettő szorosan kapcsolódik a meséléshez, mondókázáshoz, verseléshez. Az irodalmi élmények feldolgozását elősegítjük különböző bábok, fejdíszek, eszközök, anyagok esetlegesen barkácsolási lehetőségek biztosításával.

Verselés, mesélés célja: A mesék, versek esztétikai értékeinek élményszerű megszerettetése útján a befogadó, és alkotó tevékenységek életkornak, és egyéni sajátosságoknak megfelelő fokozatos fejlesztése, a harmonikus személyiségfejlődés, az anyanyelvi képességek, erkölcsi tulajdonságok fejlődésének elősegítése.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ♣ *Nyugodt körülmények megteremtése, a feltételek (hely, idő, eszközök) biztosítása a mindennapi irodalmi tevékenységekhez*
- ♣ *Mesesarok barátságos légkörének kialakítása, verseskötetek, mesekönyvek, képeskönyvek biztosítása, a könyvek iránti szeretetet megalapozása*
- ♣ *Az óvónő előadásmódja nyújtson a gyermekek számára valódi esztétikai élményt. Előadásában törekedjen a kommunikációs és metakommunikációs eszközök minél szélesebb körű alkalmazására*
- ♣ *A mese-vers választás a gyermekek életkorának megfelelő legyen*
- ♣ *Olyan esztétikus eszközöket használjon, amelyek nem korlátozzák a gyermekek fantáziáját. (bábok, meseillusztrációk)*
- ♣ *Szerettesse meg a gyermekekkel a meséket, verseket, ösztönözze a gyermekeket saját vers, és mesealkotásra, bábozásra, dramatizálásra*
- ♣ *Ismertesse meg a gyermekekkel a magyar népmese, és mondóka kincseit, de ezen kívül halljanak a gyermekek mai modern meséket, verseket, és más országok irodalmi alkotásait is*
- ♣ *A meséléssel, verseléssel segítse elő a gyermekek erkölcsi, érzelmi fejlődését, az indulatok levezetését, a szorongások feloldását*

- ♣ *Lehetőség szerint formálja a szülők szemléletét, a semmivel nem helyettesíthető bensőséges kapcsolatot feltételező mesélés fontosságának irányában*
- ♣ *Belső képalakítással, képzeletfejlesztéssel az olvasóvá válás elősegítése*

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- ✓ Szívesen mondanak egyénileg is, spontán módon mondókákat, verseket, meséket. Ismerik a hozzájuk tartozó játékok szövegeit és mozgásait.
- ✓ Részt vesznek a dramatikus játékokban, bábozásokban, közös műsorkészítésben. Ismert mese részleteket vizuálisan is meg tudnak jeleníteni
- ✓ Igénylik a mesehallgatást, van kedvenc meséjük
- ✓ Képesek a mesét felidézni, beszélgetnek a mesében elhangzottakról, van néhány kedves mesehősük
- ✓ A mesékben előforduló kifejezéseket beépítik aktív szókincsükbe, azonosulnak a pozitív és negatív mesehősökkel
- ✓ Képes meséket, történeteket alkotni, elkezdett mesét folytatni, befejezni
- ✓ Értékeli a könyveket, igényli azok nézegetését
- ✓ Képesek kitartoán figyelni, mesét hallgatni. Figyelmesen végig tudják hallgatni a felnőtteket és társaikat

4.4.2. Ének-zene, énekes játék

Az óvodai zenei nevelésünk a gyermekek szép iránti fogékonyságát, nyitottságát, a zenei képességek fejlesztését első sorban érzelmi alapon kívánja kibontakoztatni. Az ölbéli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés és zenélés egyaránt örömet nyújtanak a gyermeknek. Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermekek felfedezik a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét.

A zene, az éneklés a kisgyermek testi, lelki, szociális, érzelmi nevelésében játszik kitüntetett szerepet a tiszta forrásból merített zenei élmények közvetítésével. A gyermek utánzási vágya és hajlama a zenei nevelésben is meghatározó. A gyermeket a természet adta utánzó ösztöne arra serkenti, hogy a sokszor hallott dallamot együtt énekelje az előadóval, később magában is dúdolgatja, gyakorolja. Az érzelmi gazdagsággal játszott dalos játékok folytán a gyermekek belső igényévé válik a zene. A nap folyamán bármikor lehetőség nyílik énekes, mondókás játékokra a csoportszobában és az udvaron egyaránt. Játék közben is adódik lehetőség zenei élményszerzésre, így pl. dúdolgatásra, énekelgetésre, amely oldott, derűs légkörben, a gyermekek önkéntes érdeklődésére és részvételére épül. A kisgyermek spontán ének-zenei

kezdeményezéseit tiszteletben tartjuk, hagyjuk kibontakozni őket. A dalos, játékos együttlétek fejlesztik emlékezetüket, gondolkodásukat, zenei kreativitásukat, közösségi érzésüket, figyelmüket.

A népdalok éneklése, a gyermeki „néptáncok” és „népi” játékok a hagyományok megismerését és továbbélését is segítik. A gyermekek zenei képességeinek és zenei kreativitásának alakításában fontos helyet kapnak az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások (pl. Forrai Katalin, Gryllus Vilmos dalai) is. A zenei képességek fejlődése az érzellemmel telített cselekvések következtében, a dalos játékok gyakori eljátszása, a mondókák, az énekek folytonos ismétlése során megy végbe.

A zenehallgatás feladata, hogy a gyermekek megtanuljanak szívesen, türelmesen zenét, dalt, zenei hangokat befogadni. Megismertetjük őket különböző jellegű dalokkal és zenei hangulatokkal, a hangszerek sajátos hangszínével és játékával. A néptánc az óvodában a gyermekjátékokban előforduló egyszerű táncos mozgásokat jelenti. Ezek fejlesztik a gyermekek ritmusérzékét, mozgását és előkészítik a későbbi néptánc tanulást.

A zenei tevékenység célja: A gyermekek zenei érdeklődésének felkeltése, zenei ízlésük, hallásuk, ritmusérzékük, harmonikus, szép mozgásuk fejlesztése, esztétikai fogékonyságuk formálása, zenei anyanyelvük megalapozása. Zenét kedvelő, zenét szerető boldog gyermekek nevelése.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ♣ *A felhasznált zenei anyagok igényes, az életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelő összeállítása*
- ♣ *Igényesen válogassa a zenei anyagot az énekes népi játékok, és a kortárs művészi alkotások közül. A 3-6-7 éves korban megtervezhető hagyományos zenei tartalmak biztosítása, a tevékenység differenciált szervezeti formáinak megteremtése.*
- ♣ *A mintaszerű énekes és hangszeres bemutatással a gyermekek zenei ízlésének és esztétikai fogékonyságának fejlesztése*
- ♣ *A közös éneklés és játék örömeinek megteremtésével a gyermekek érzelmvilágának gazdagítása*
- ♣ *A felnőtt minta spontán utánzási lehetőségének megteremtése a mindennapokban, adódó lehetőségeket használja ki, a gyermekek zenei alkotókedvének fejlesztésére, kreativitásuk kibontakoztatására*
- ♣ *A zene- ritmus- mozgás kapcsolatában a gyermekek harmonikus, szép mozgásának alakítása*

- ♣ *A népdalok, a gyermek néptáncok, és népi játékok alkalmazásával a néphagyományok megismertetése, ezáltal a szülőföld értékeinek átörökítése*
- ♣ *A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése mondókákkal, gyermekdalokkal és zenei képességfejlesztő játékokkal*

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- ✓ A gyermekek örömmel vesznek részt a mondókázásokban, dalos játékokban, szabadidőben is kezdeményeznek énekes játékot, szívesen, önállóan énekelnek
- ✓ Tisztán énekelnek egyedül is, tudnak dallamotívumot visszaénekelni
- ✓ Mozgásuk koordinált önmagukhoz és a csoporthoz képest
- ✓ Társaikkal tudnak térformákat kialakítani
- ✓ Felismerik a halk-hangos közötti különbséget és képesek halkán-hangosan beszélni, énekelni
- ✓ Örömmel találnak ki dallamot, mozgást, ritmust, játékot, vannak egyéni ötleteik
- ✓ Megkülönböztetik az egyenletes lüktetést a dal ritmusától. Tudnak mindkettőt mozgással, járással, tapssal a dalból kiemelni
- ✓ Az óvodában használt hangszerekkel az éneklést tudják kísérni
- ✓ Fel tudja ismerni a tanult dalokat dúdolásról, hangszerjátékról, jellegzetes részleteikről
- ✓ Zenére képes mozgást, táncos mozdulatot előadni, mozgását képes társaihoz igazítani
- ✓ A rövid élményt adó élő zenei bemutatásokat, zeneműveket képes figyelemmel, türelemmel, érdeklődéssel végighallgatni

4.4.3. Vizuális tevékenységek (*Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka*)

A művészeti tevékenységek sorában fontos szerepe van a vizuális tevékenységnek, melyen keresztül a gyermekek megismerhetik a világ szépségeit. E tevékenységek közben fejlődnek manuális képességeik, megismerhetik az anyagok tulajdonságait, alakul gondolkodásuk, gazdagodik érzelmviláguk, esztétikai értékrendjük. Fejlődik kreativitásuk és nyelvi kifejezőképességeik is. Fontos eszköze a gyermeki személyiségfejlődésnek.

A rajzolás, festés, mintázás, képalakítás, kézi munka a gyermekek kedvenc tevékenységei közé tartoznak. A vizuális nevelés a gyermekeket egyéni fejlettségi szintjüknek megfelelően képi-plasztikai kifejező képesség birtokába juttatja, kialakítja bennük az elemi komponáló, térbeli tájékozódó és rendező képességet. A látás, a megfigyelés, a befogadás által formálódnak a gyermekek képzetek, gazdagodik élmény és fantáziaviláguk.

A vizuális nevelés áthatja az óvodai tevékenységrendszer egészét, melyben fontos a tevékenység öröme, az alkotáshoz, önkifejezéshez, esztétikai élmények befogadásához. A tevékenységek közben kialakulnak azok az igények, melyek az alkotásra, az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására készítetik a gyermekeket.

A tevékenység megszervezéséhez kitűnő alapot adnak az évszakok változásai, a természet szépségei, a gyermekek által megérthető világ tárgyai és eseményei, valamint az ünnepek, melyek érzelmileg is közel állnak a gyerekekhez és megmozgatják fantáziájukat.

Nagyon sok gyermek otthoni környezetében hiányoznak azok a tárgyi feltételek, ösztönzések, amelyek a vizuális tevékenységhez szükségesek. Ezért az óvodában kiemelt feladataink egyike, hogy az egész nap folyamán biztosítsuk a zavartalan és sokrétű tevékenykedés külső feltételeit (eszközöket és teret). A gyermekek számára megszokott és elérhető helyen mindig álljon rendelkezésre mindenféle anyag és eszköz, amivel a gyermek fantáziájának megfelelően dolgozhat, alkothat. Ahhoz, hogy kibontakozhasson a gyermekek alkotókedve, teljes önállóság szükséges. Az ötlettől a megvalósításig főként bátorítást, útmutatást, dicséretet várnak a gyermekek.

Nagyon célszerű a vizuális tevékenységek és a munkatevékenységek összehangolása, hiszen a szabad, önálló tevékenykedés gyakran jár együtt viszonylagos rendetlenséggel. A tevékenységek végzése során a gyermekek megismerkednek a különböző eszközök használatával, változatos anyagokkal, technikákkal, egyszerű munkafogásokkal, mindezek által tökéletesedik mozgáskoordinációjuk (írás-előkészítés), ügyesedik kézmozgásuk, manuális készségük.

A vizuális tevékenység célja: A gyermekek élmény és fantáziavilágának képi, téri szabad önkifejezése. A gyermekek tér-, forma-, szín-képzetének gazdagítása, esztétikai érzékenységük, szép iránti fogékonyságuk, igényességük alakítása.

Az óvodapedagógusi feladatai:

- ♣ *Megfelelő eszközök biztosítása, hogy bármikor elérhető legyen a gyermekek számára*
- ♣ *Rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás a kézimunka különböző fajtáinak megismertetése*
- ♣ *A képi kifejezőképesség alakulásának segítése, élmény és fantáziaviláguk megalapozása*
- ♣ *Az egyén érettségének megfelelő képi-plasztikai kifejezőképesség alakítására, elemi képolvasási, komponáló, térbeli tájékozódó és rendezői képességének fejlesztése*

- ♣ *A gyermekek megismertetése a különböző anyagokkal, eszközök, azok használatával, változatos technikákkal és eljárásokkal, egyszerű munkafogásokkal*
- ♣ *Az eszközök használatának, karbantartásának, a munkaszervezés képességének kialakítása*
- ♣ *Szín- és formavilág gazdagítása, képi gondolkodásuk fejlesztése, esztétikai érzékenységük fokozása*
- ♣ *Valamennyi gyermeki alkotás értéként történő kezelése, az alkotások pozitív értékelése, szóbeli értékelés formájának megismertetése, gyakoroltatása a csodálkozás, öröm lehetőségének biztosítása*
- ♣ *A szabad alkotás lehetőségének megteremtése párhuzamosan végezhető tevékenységként*
- ♣ *Az ábrázolótevékenységgel kapcsolatos higiéniai szokások megtanítása*
- ♣ *A gyermekek tevékenységvágyának felkeltése, a kezdeményezés, kreatív önmegvalósítás érvényre juttatása*

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- ✓ *Önállóan saját kedvük szerint is ábrázolnak és mernek válogatni a megismert technikák között*
- ✓ *Számukra örömet jelent ez a tevékenység*
- ✓ *Tudnak egyszerű formákat papírból kivágni, hajtogatni, ragasztani*
- ✓ *Élményeik, elképzeléseik, képzeik, érzéseik, emlékképek megjelenítésére használják a képi kifejezés változatos eszközeit*
- ✓ *Önállóan és csoportosan is készítenek ajándékot, kelléket, játékot, közös alkotásban másokkal együttműködnek*
- ✓ *Tudnak formákat mintázni elképzeléseik és megfigyeléseik felhasználásával*
- ✓ *Ábrázolásuk változatos színhasználatot és arányosságot mutat, emberábrázolásaikban megjelennek a részformák, próbálkoznak a legegyszerűbb mozgások jelzésére is*
- ✓ *Díszítő, tervező feladatot kreatívan oldanak meg*
- ✓ *Tudnak rácsodálkozni a szépre, beszélgetések, értékelések során saját műveikkel és a műalkotásokkal kapcsolatban szóbeli véleményt nyilvánítanak*
- ✓ *Szívesen vesznek részt az óvodai környezet szépítésében, rendezésében. Igénylik környezetük esztétikáját*
- ✓ *A tevékenység befejezésekor önállóan rendet tesznek*

4.5. Mindennapi testnevelés (Mozgás)

A mindennapos testnevelés célja: A gyermek természetes mozgáskedvének megőrzése, harmonikus mozgásának, testi képességeinek, valamint tájékozódásának, alkalmazkodó képességének és a személyiség akarati tényezőinek fejlesztése játékos formában. Hangsúlyos szerepet kap a mindennapos testnevelés tervezése, szervezése és annak megvalósítása változatos helyszíneken (csoportszoba, szabad levegő), eszközzel vagy eszköz nélkül.

A mozgás az óvoda gyermek legfőbb szükséglete. A tevékenységeközpontú óvodai nevelés lényeges eleme a testi fejlesztés. Az óvodáskorú gyermek egészséges testi fejlődésének biztosítása csak rendszeres, játékos, egyéni képességeket figyelembe vevő, kellő aktivitást és terhelést biztosító mozgással érhető el. A tervszerű, rendszeres mozgás, kedvezően befolyásolja a szervezet növekedését, hozzájárul a légzőszervek, a keringési rendszer és a csont- és izomrendszer teherbíró képességének növeléséhez. A mozgás, fontos szerepet játszik az egészség megóvásában, a szervezet biológiai egyensúlyának fenntartásában. A mozgáskultúra fejlesztése mellett segíti a térben és időben való tájékozódást, a helyzetfelismerést, fejleszti az alkalmazkodóképességet. Közismert, hogy a mozgásöröm és a szellemi fejlődés egymással szoros kapcsolatban áll.

A gyermekek napirendjét úgy állítjuk össze, hogy azzal elkerüljük az egyoldalú terhelést és felváltva biztosítjuk a mozgást és az ülással együtt járó tevékenységeket. A mozgás és pihenés egyensúlyának biztosításával elkerüljük a gyermekek egyoldalú igénybevételét. Az egészséges életmód szokásainak megalapozását óvodáskorban kell elkezdenünk. A mozgás megszerettetése, a mozgásigény kielégítése az óvodai testi nevelés fontos feladata, amit csak a helyesen megválasztott mozgásanyag változatos gyakoroltatásával érhetünk el.

A játékos egészség fejlesztő testmozgások a teremben és a szabad levegőn, eszközökkel és eszközök nélkül spontán vagy szervezett formában az óvodai nevelés mindennapjaiban nagy hangsúlyt kapnak. A megfelelő intenzitású, derűs légkörű testmozgás biztosítja a motoros képességek fejlődését, melynek egyre magasabb szintje előfeltétele a bonyolultabb mozgások eredményes végrehajtásának, ezáltal a mozgás-műveltség fejlődésének.

A mindennapi testnevelés hatásának maximális kifejtéséhez szükségesek olyan *objektív és szubjektív feltételek*, amelyeket meg kell teremtenünk.

A mindennapi testnevelés objektív feltételei:

Legfontosabb a megfelelő hely, eszköz és idő biztosítása. Az udvar kialakításában arra kell törekednünk, hogy különböző felszínű területeket hozzunk létre, amelyek biztosítják a különböző mozgásfejlődéshez szükséges terepet. Nem csak az udvaron végzett mozgást

használjuk fel a gyermekek mozgásának fejlesztésére, hanem a hosszabb túrákat és sétákat is. Minden, ami az óvoda udvarán található, (fák, bokrok, homokozó, játékeszközök, stb.) felhasználható a mindennapi testnevelés feladatainak megvalósításához. Ugyanez mondható el az épületen belül szervezett mindennapi testnevelésre is. Arra törekszünk, hogy az alkalmazásra kerülő kézi és tornaszerek, berendezési tárgyak tiszták, könnyen elérhetőek legyenek, és lehetőleg megfelelő számban álljanak rendelkezésre. Az eszközök előkészítése az óvodapedagógus, a gyermekcsoport és a dajka aktív együttműködésére ad lehetőséget.

A mindennapos testnevelés szubjektív feltételei:

Az óvodapedagógus kedvezően motiválhatja a gyermekeket a testgyakorlatok mintaszerű végzésével, a játékba való aktív bekapcsolással, építve utánzás hajlamukra, segítve a rendszeres testmozgáshoz való pozitív viszonyuk kialakulását. Az örömmel, derűs légkörben, együttesen végzett gyakorlás hozzájárul az egészséges életmód szokásainak megalapozásához is. Ezért nagyon lényeges, hogy az óvodapedagógus minden megnyilvánulásán tükröződjön a mozgás öröme és, hogy együtt örül a gyermekek mozgásban elért sikereinek. A mindennapi testnevelés tartalmát döntő mértékben a természetes mozgások, gyakorlatok képezik (járások, futások, ugrások, függések, egyensúlygyakorlatok). Ezeket kiegészíti néhány talajtorna elem, valamint a kézi szerekkel végezhető gyakorlatok, valamint ide tartoznak a testnevelési játékok is. A lényeg, hogy minden mozgásformát, amit a gyermekek képesek elvégezni, a mindennapi testnevelés keretébe beépítsük.

Az alapmozgásokkal kapcsolatos ismeretek jártasságok és készségek kialakítása és a motoros képességek fejlesztése az egyik legfontosabb feladatunk az óvodáskorú gyermekek mozgástevékenységének tervezésében, szervezésében. A mozgásanyag elsajátítása során alkalmazzuk a differenciálást (ugyanannak a mozgásnak többféle változatban való végrehajtása lehetséges az adott óvodai csoport gyermekeinek egyéni fejlettsége alapján).

Az óvodapedagógus feladatai:

- ♣ *A napirendet úgy állítsa össze, hogy mindennap adjon lehetőséget a gyermekeknek minél hosszabb időtartamon keresztül a szabad levegőn való tartózkodáshoz*
- ♣ *Biztosítsa folyamatosan az udvaron és a teremben a mindennapi testmozgáshoz szükséges feltételeket (hely, idő, eszközök), adjon ötleteket, irányítsa a gyermekek figyelmét a szabadban, és az épületben a legoptimálisabb terhelést biztosító napi mozgáshoz*

- ♣ *Az óvodapedagógus a mozgáshoz, tornához való pozitív viszonyával jelentsen követendő modellt a gyermekek számára*
- ♣ *A mindennapi testnevelés foglalkozások során a gyermekek differenciált fejlesztését valósítsa meg, ezáltal érje el azt, hogy a mozgás minden gyermek számára örömet jelentsen, és sikerélményt biztosítson*
- ♣ *Tartsa szem előtt a mindennapi testnevelés keretein belül megvalósuló differenciált, egyéni fejlesztést*

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- ✓ Testük arányosan fejlett, megfelelő a teherbírásuk, eljutnak az első alakváltozáshoz
- ✓ Mozgásuk összerendezettebbé, ügyesebbé, megfelelő ritmusúvá válik, képesek szándékosan irányítani
- ✓ Szeretik és igénylik a mozgást. Cselekvőképességük gyors, mozgásukban kitartóak.
- ✓ Mozgásfejlődésük útját figyelembe véve elsajátítják a természetes mozgás elemeit (kúszás, csúszás, mászás,..)
- ✓ Ismerik az irányokat, tudnak térben tájékozódni, járás közben irányt változtatni. Fejlődik tér, idő és tájékozódó képességük.
- ✓ Szeretik és igénylik a mozgást és a mozgásos játékokat. Ismernek futó, fogó játékokat, érzik a játék izgalmát
- ✓ Képesek szabad, páros, továbbá kézi szer-gyakorlatok végzésére
- ✓ Képesek rövidebb távon futni egyenletes iramban, lassan vagy gyorsan
- ✓ Képesek nekifutással 30-50cm magas akadályt átugrani, padról páros lábbal leugrani
- ✓ Képesek egyszerűbb labdatechnikai elemek végzésére

5. Német nemzetiségi nevelés - hagyományápolás

Az eddigi Kétnyelvű Pedagógiai Programunk módosítása szükségessé vált, mert az ONAP változása és a bevezetésre kerülő minősítések, tanfelügyeleti és önértékelési rendszerek megjelenése miatt is indokoltá vált a dokumentumok harmonizációja, így a pedagógiai programunk az idei nevelési évben módosításra kerül. Továbbá a kétnyelvű program megvalósításának feltétele, hogy minden csoportban legyen egy német nemzetiségi óvodapedagógus. Óvodánk pedagógiai programjában központi helyet foglalt el a népszokások, hagyományok ápolása mellett a német nyelv, mint második nyelv megismerése. Óvodánk öt csoportjában két német nemzetiségi óvodapedagógus látta el a kétnyelvű nevelés feladatát. A két szakképzett óvodapedagógusunk a csoportokban a behatárolt időkeretek miatt hetente csak egyszer-kétszer tudott szervezni játékos német tevékenységet, ami a kétnyelvű program megvalósításához nem elegendő. A nemzetiségi nevelés megvalósításának eleget téve, adottságainknak megfelelően így csak két csoportban szervezünk német nemzetiségi nevelést.

Nemzetiségi nevelésünk célja:

Az óvodáskorú gyermekek életkori sajátosságainak és egyéni fejlettségének megfelelően a német nemzetiségi nyelvvel és kultúrával való megismertetése, a nemzetiség hagyományainak átörökítése. Célunk továbbá, hogy felkeltsük a gyermekek német nyelv iránti érdeklődését, ápoljuk a helyi kisebbségi életmódhoz, kultúrához kötődő hagyományokat és szokásokat. Nemzetiségi nevelésünk során a gyermekek mindennapi tevékenységében a hagyományokhoz kötődve, élményszerű, játékos tanulási folyamatokkal kívánjuk megvalósítani a nevelést.

Feladatunk:

A nemzetiségi nyelvi nevelést folytató óvodánkban a nyelvi arányokat a gyermekek ismeretében helyben határozzuk meg.

- ♣ Az egész napos tevékenység során a nemzetiségi nyelvvel való ismerkedést az óvónők rendszeresen visszatérő kommunikációs helyzetekkel és a nemzetiségi kultúrakincsből felépített tematika segítségével szervezik meg.
- ♣ Az óvónők a gyermekkel határozott, egyértelmű, rendszeres metakommunikációs eszközök és érzékszervekre ható szemléltető eszközök segítségével törekednek a nyugodt, érzelmekben gazdag környezet kialakítására, nyelvi szókincs bővítésre.
- ♣ Az óvónők a kialakult nyelvi szituációk függvényében, a természetes nyelvtanulási eljárásoknak megfelelően rugalmasan alakítsák a csoport heti- és napirendjét.
- ♣ A napirend bármely szakaszában kötetlen nyelvi szituációkat teremtünk.

- ♣ Ápoljuk kapcsolatainkat a helyi német nemzetiségi önkormányzattal és az Erzsébet Királyné Általános iskolával, valamint más óvodák nemzetiségi pedagógusaival.
- ♣ A nyelvet ismerő szülőket, nagyszülőket bátorítjuk a német nyelv használatára, biztatjuk őket a munkánk ez irányú segítésére.

Tevékenységi formák:

- ✓ A játék a 3-6-7 éves gyermek számára alapvető létforma, legfőbb élményforrás, személyiség fejlesztés színtere, a tanulás, a készség- és a képességfejlesztés, a beszédfejlesztés, kifejezőképesség, idegen nyelv megismertetésének, megszerettetésének leghatékonyabb módja. - A mindennapi gondozási területek számos lehetőséget nyújtanak a nyelvi beszédképesség fejlesztéséhez.
- ✓ A mindennapos kommunikáció nyelvi szituációi: köszönés, bemutatkozás, kérések, kérdések megértése, egyszerű válaszok a német nyelv sajátos hangzóinak utánzásán alapuló helyes kiejtésével.
- ✓ Mozgásos játékok és mindennapos testnevelés levezetései német utasításokkal. - A környezet megismerése közben német szókincsünk bővítése: család, testrészek, állatok, játékszerek, közlekedés, étkezés, öltözködés, évszakok, időjárás, tárgyak, színek, számlálás, cselekvést jelentő szavakkal.
- ✓ Versek, mondókák, kiszámolók mondogatása, ismert mesék meghallgatása német nyelven, dramatizálással, bábozással bátorítva a gyerekeket a nyelv használatára.
- ✓ Énekes játékok, körjátékok nemzetiségi zene és hangszerek megismerése.
- ✓ A nemzetiség népművészetével való ismerkedés, nemzeti motívumok felhasználása ábrázolás, mintázás, festés, kézmunka terén.

Tartalmi megvalósítás:

- Figyelembe vesszük a különböző korú, fejlettségű és érdeklődésű gyermekek egyéni képességeit.
- Nagy hangsúlyt fektetünk a biztonságos, nyugodt légkör és az érzelmekben gazdag kapcsolat kialakítására.
- Fontos, hogy nagy figyelmet fordítsunk a gyermekek beszélőkedvének kialakítására, fenntartására, a gyermekek meghallgatására, mert a beszélgetés módot ad a szavak megértésére és a megértés öröme újabb beszélgetésre ösztönzi őket. A beszéd, beszélgetés közben a másoktól kapott információ tágitja az ismeretszerzés lehetőségét.

- Fontos a változatos metakommunikációs-, és szemléltető eszközök használata (kézmozdulatok, arckifejezések, egyediség), a spontán, játékos formában való elsajátítás.
- A gyerekek egyre több feladatot kapjanak természetes, nyelvi közegben. (a nyelvi feladatokat a gyermekek különböző nyelvi helyzeteken keresztül oldják meg. Pl.: mozgásos játékok során) - Változatos tevékenységek, kezdeményezések során ismerkedjenek meg a témákkal.
- A kicsik a nagyobbakat megfigyelve vegyenek részt a hagyományápolásban, ébredjen fel a kíváncsiságuk.
- A fiatalabbakkal az óvónő egyre többet beszéljen németül, de csak a megértés szintjét várjuk el tőlük.
- Fogadják örömmel a nemzetiségi hagyományok megismerését, ápolását.
- Bővüljön aktív szókincsük, egyes kifejezéseket, szavakat ismerjenek fel, esetleg alkalmazzanak eltérő szituációkban.
- Bátran készüljenek az iskolai nyelvtanulásra.
- Az idősebb gyermekeket ösztönözzük a német válaszok adására (ezek kisebb, egyszerű nyelvtani szerkezetű mondatmodellekből álló válaszok.)
- Csoportban ismerjék fel a gyermekek a jellemző hangzás alapján a német nyelvet, utánozzák a helyes kiejtést. Passzív szókincs segítségével értsenek meg rövid mondatokat, bátran alkalmazzák aktív szókincsüket.
- 4-5 szóból álló egyszerű mondat szerkezeteket használnak.
- Értik az óvónő közléseit, kérdéseit
- Véleményt nyilvánítanak, a kérdésekre választ adnak.
- Használják a német anyanyelv legfontosabb mondatformáit.
- Ismerik és alkalmazzák a helyeslés és tagadás formáit.
- Eligazodnak az idő- és térbeli kapcsolatokban.
- A közvetlen környezethez tartozó tárgyakat, tevékenységeket, mozgásokat, gyűjtőfogalmakat ismerik és megnevezik. /család, játékeszközök, évszakok, testrészek, állatok, növények, közlekedési eszközök, anyagok, formák, stb./
- Ismerik és alkalmazzák az egyes- és többes szám különböző alakjait.
- Az utánzásokon alapuló nyelvelsajátítást a játékfajták, az irodalmi, a zenei, a vizuális élményt nyújtó és a gyermekek mozgásfejlesztését célzó tevékenységek teszik lehetővé.

- A munkajellegű tevékenységek is segítik a gyermekek német nyelvhez fűződő pozitív érzelmi viszonyainak kialakulását és differenciált nyelvi fejlődését.
- A különféle tevékenységformák változatos alkalmazása biztosítja a gyermekek számára a sokoldalú tapasztalatszerzést, a világ élményszerű megismerését, beszédképességének fejlesztését.

Módszertani alapelvek:

- Az óvónő vegye figyelembe és használja fel a gyermekek utánzó készségét.
- A nemzetiségi óvodapedagógus gyermeket elfogadó és modellnyújtó magatartása legyen minta a gyermekek számára.
- Mozgással, cselekvéssel a játék vonalán haladva segítse a nyelv elsajátítását.
- Teremtse meg az érzelmi és nyelvi elemek egységét.
- A megértés segítésére használja tudatosan a nyelvi kifejezéseket kísérő metakommunikációs eszközöket.
- Törekedjen arra, hogy a német nemzetiségi nevelés szervesen illeszkedjen a gyermekek mindennapi tevékenységéhez, ismerje fel a benne rejlő lehetőségeket.
- Vegye figyelembe a gyermekek életkori sajátosságait, tartsa szem előtt az egyéni eltéréseket.

Jeles napok, ünnepek:

Egymás születésnapjának megünneplése

Márton nap – lámpás felvonulás

Mikulás Advent – Karácsony

Farsang

Német nemzetiségi nap

Húsvét - tojásfestés

Anyák napja

A nyelvi fejlődés várható eredménye óvodáskor végén:

A családi és az óvodai nevelési folyamat eredményeként:

- ♣ Aktívan használnak néhány, a mindennapok során használt kifejezést, rövid mondatokat.
- ♣ Passzív szókincsük segítségével megértik az óvónő kérését, utasítását, kérdését.
- ♣ A gyermekekben pozitív érzelmi viszony alakul ki a német nemzetiségi kultúra és nyelv iránt. - Elsajátítják a nyelv fonetikai jellemzőit, hangzórendszerét.

- ♣ Életkoruknak és egyéni fejlettségüknek megfelelően olyan szókinccsel rendelkeznek, amely lehetővé teszi, hogy a megszerzett ismereteket német nemzetiségi nyelven is közvetíteni tudják. - Ismernek német nemzetiségi kultúrából merített dalokat, meséket, verseket, mondókákat és játékokat.
- ♣ Aktivitásuk és érdeklődésük során tapasztalatokat szereznek és megismerik a német nemzetiségi szokásokat, hagyományokat és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulják azok tiszteletét és megbecsülését.
- ♣ Kialakul bennük olyan pozitív viszonyulás a német nyelvhez, amely kedvet ébreszt az iskolai nyelvtanuláshoz.

5.1. Pflege der deutschen Nationalitätssprache und der deutschen Traditionen

Zielsetzung:

Wir wollen dem Alter und dem individuellen Entwicklungsstand der Kinder entsprechend die Nationalitätssprache Deutsch und die damit verbundene Kultur bekannt machen, und die Traditionen der Nationalität weitergeben. Ziel der Erziehung in der Sprache der Nationalität ist, die sprachliche Umgebung zu sichern und die Kinder auf den Nationalitätenunterricht in der Schule vorzubereiten. Die Spracherziehung im Kindergarten dient in Anbetracht der Altersbesonderheiten und der individuellen Entwicklungsstufe der Kinder dem Kennenlernen, der Aneignung und Entwicklung der Nationalitätensprache.

Aufgaben:

- ♣ In den Kindergärten mit einer Erziehung auf der Nationalitätssprache werden die Ausmaße der Sprachverwendung vor Ort auf Grund der Erfahrungen über die jeweiligen Kinder bestimmt.
- ♣ Den ganzen Tag über vermitteln die Kindergärtnerinnen die Nationalitätssprache durch sich regelmäßig wiederholenden Situationen und durch eine Thematik aus dem Kulturgut der Nationalitäten.
- ♣ Die Kindergärtnerin soll einen gefühlsbetonten Kontakt mit jedem Kind der Gruppe ausbauen, sie soll mit einem ausgeprägten Metakommunikations Zeichensystem arbeiten (Gestik, Mimik, Eindeutigkeit), sie soll die Sicherheit in der Gruppe schaffen, der Wortschatz der Kinder soll erweitert werden.
- ♣ Die Kindergartenkinder in den starken, klaren, systematischen MetaKommunikations-Tools und visuellen Sinne können Tools, mit denen nach einer friedlichen und emotional reiche Umgebung, Sprache, Wortschatzerweiterung sein.

- ♣ Die Erzieherinnen entwickeln die sprachlichen Situationen, in Abhängigkeit von den natürlichen Spracherwerb.
- ♣ Verfahren lässt sich flexibel an die Gruppe und ihre Agenda anpassen.
- ♣ Zu beliebigen Zeitpunkten im Tagesablauf schaffen wir ungebundene sprachliche Situationen. - Wir lernen die mit der Lebensweise der Nationalitäten, verbundenen Gewohnheiten kennen und pflegen sie.
- ♣ Wir pflegen unsere Beziehung zu der lokalen Deutschen Nationalitäten Selbstverwaltung, dem Verein zur Deutschen Traditionspflege. Wir halten Verbindungen zu den Deutschlehrerinnen der Grundschulen von und zu anderen deutschen Nationalitätenkindergärten aufrechter.
- ♣ Wir ermutigen die Deutsch sprechenden Eltern und Großeltern zur Verwendung der deutschen Sprache, und dass sie uns bei unserer Arbeit helfen.

Tätigkeitsformen:

- ✓ Spielen ist eine elementare Lebensäußerung und die für das Kind geeignete Form der Auseinandersetzung mit der Umwelt. Das Kind verwirklicht sich im Spiel auf vielfältige Weise. Spielen ist eine spezielle Form des Lernens. Spielen als Lernen verlangt vom Kind ein spontanes und eigenständiges Tun. Das Kind ist neugierig, will die Umwelt entdecken und ist dabei voller Spannung, Erlebnishunger und hat den Wunsch nach schöpferischer Tätigkeit.
- ✓ - Die täglichen Pflegebereiche bieten viele Möglichkeiten für die Entwicklung des Sprachfertigkeiten Sprachliche Situationen in der alltäglichen Kommunikation: Begrüßung, Vorstellung, Bitten, Verstehen von Fragen, einfache Antworten, wobei auch die Aussprache der eigenartigen Laute der deutschen Sprache geübt wird.
- ✓ Bewegungsspiele und tägliche Sportstunden mit Instruktionen auf Deutsch.
- ✓ Wortschatzerweiterung beim Kennenlernen unseres Umfeldes: Familie, Körperteile, Tiere, Spielzeuge, Verkehr, Essen, Anziehen, Jahreszeiten, Gegenstände, Farben, Zahlen und Handlungen.
- ✓ Aufsagen von Gedichten, Reimen und Abzählreimen, Anhören von deutschsprachigen Märchen, die Kinder werden mit dramatischen und Puppenspielen zur Sprachverwendung ermutigt.
- ✓ Singspiele, Kennenlernen der nationalen Musik und der Musikinstrumente

- ✓ Kennenlernen der Volkskunst der Nationalitätsmuseumbesuch. Verwendung von nationalen Motiven bei verschiedenen Darstellungen, Modellieren, Malen und Handarbeiten.

Umsetzung der Inhalte:

- Wir beachten die individuellen Fähigkeiten unserer Kinder von verschiedenem Alter, Entwicklungsstand und mit verschiedenen Interessen.
- Wir legen auf eine sichere, entspannte Atmosphäre und auf die emotionellen, gepackten Beziehung wert.
- Es ist wichtig, dass die Aufmerksamkeit auf den Sprechersfreude des Kindes zu entwickeln, zu wenden, und den Kindern zu hören werden, weil das Interview bietet eine Möglichkeit, die Worte zu verstehen und die Freude des Verstehens fordert sie auf später zu sprechen.
- Das Gespräch erweitert die Möglichkeit der Erkenntnisgewinnung.
- Wichtig ist, mit einem ausgeprägten Metakommunikations Zeichnensystem zu arbeiten(Gestik, Mimik, Eindeutigkeit), in eine spontane, spielerische Form zu aneigen.
- es sollen viele natürliche Sprechsituationen geschaffen werden.
- in den Situationen lösen die Kinder ihre sprachliche Aufgabe, es wird situationsorientiert imBewegungsspiel.
- Die Beschäftigungen sollen abwechslungsreich und interessant gestaltet werden.
- Die kleineren Kinder nehmen an der Traditionsplege teil, wobei sie die Älteren beobachten, und ihr Interesse erweckt wird.
- Dem Sprachniveau der einzelnen Kinder entsprechend spricht man die kleineren und größeren Kinder an. (differenzierte Führung)
- Sie sollten die deutschen nationalen Traditionen mit Freude kennenlernen und pflegen.Ihr aktiver Wortschatz soll erweitert werden, die Kinder sollen verschiedene Wörter und Ausdrücke erkennen und sie in diversen Situationen verwenden.
- Sie sollen auf das Sprachenlernen in der Grundschule vorbereitet werden.
- Wir anspornen die grösseren Kinder in den deutschen Sätze zu atworten.
- In der Gruppe sollten sie auf Grund ihrem eigenartigen Klang die deutsche Sprache erkennen, die richtige Aussprache nachahmen. Die Kinder sollen mit Hilfe ihres passiven Wortschatzes kurze Sätze verstehen, und ihren aktiven Wortschatz getrost verwenden.
- Die Kinder sollen die Satzstruktur von 4-5 einfache Worten zu nutzen.

- Verstehen Sie die Meinung der Kindergärtnerin, und antworten sie auf Deutsch auf die Fragen. - Sie äußern ihre Meinungen und antworten auf die Fragen.
- Die Kinder sollen die wichtigste deutsche Muttersprache von Satzformen verwenden.
- Kennen Sie und wenden Sie die Zusage und die Verneinung an.
- Sie kennen und benennen den unmittelbaren Kontext für Objekte, Tätigkeiten, Bewegungen, Sammelbegriffen /Familie, Spielgeräte, Jahreszeiten, Körperteile, Tiere, Pflanzen, Transport, Materialien, Formen, etc.
- Sie kennen und anwenden Singular und Plural.
- Das Spracherwerb ermöglicht die Spielarten, der literarischen, musikalischen und visuellen Erfahrungen und die vielfältigen Bewegungen.
- Aktivitäten für Kinder, darunter in deutscher Sprache mit positiven emotionalen Kontexte der Entwicklung und die Entwicklung einer differenzierten Sprache helfen.
- Die Anwendung bietet eine Vielzahl von verschiedenen Tätigkeitsformen für die Kinder der Welt, um das vielseitige Wissen zu erwerben.

Methodische Grundsätze:

- Die Kindergärtnerin zu berücksichtigen und es verwenden, um ihre Bereitschaft bei Kindern zu imitieren.
- Das Verhalten von Kindergärtnerin soll für das Kind eine Modell sein, die Kinder zu akzeptieren.
- Mit der vielfältigen Bewegung soll die Kindergärtnerin die Spracherwerb zu fördern.
- Sie soll in Metakommunikationselementen der sprachlichen Ausdrückens bewußt zu nutzen, die in das Verständnis hilft.
- Sind bestrebt, ein integraler Bestandteil der Bildung der deutschen nationalen täglichen Aktivitäten für Kinder, das Potenzial zu erkennen. Berücksichtigen Sie die Besonderheiten des Alters der Kinder, denken Sie daran die individuellen Unterschieden.
- - Die neue Kenntnisse soll die Kindergärtnerin mit hervor Gelerten verbinden.

Bedeutende Tage und Feiern:

Feiern von Geburtstagen der Kinder

Tag des Heiligen Martin – Aufzug mit Lampionen

Nikolaustag - Advent und Weihnachten

Fasching

Nationalitáten Tag

Ostern – Ostereier malen

Muttertag

Erwartete Ergebnisse der Entwicklung am Ende der Kindergartenzeit:

Die Familie aufgrund eines Bildungsprozesses und den Kindergarten:

- ▲ Aktiv verwendet die Kinder einige der allgegenwärtigen Begriff in kurzen Sätzen.
- ▲ Sie können die Kindergärtnerin Anfrage Anweisungen verstehen.
- ▲ Die positive emotionale Beziehung entwickelt sich bei Kindern das deutsche nationale Interesse an Kultur und Sprache.
- ▲ Die Kinder erlernt die phonetische Merkmale und das Vokalsystem der deutschen Sprache - Gemäß ihrem Alter und ihrer Opfer haben Sie einen Wortschatz, das die erworbene Kenntnisse der deutschen Sprache, ihrer Staatsangehörigkeit zu vermitteln kann.
- ▲ Sie kennen deutsche Gedichte, Lieder, Märchen, Reimen und Spielen.
- ▲ Während des Aktivitäten und Interessen machen Erfahrungen und erkennen die deutschen Gewohnheiten, Traditionen, der Wert der Materialenkultur. Erlernen die Ehre und die Achtung. - Sie kommen als positive Teil der deutschen Sprache, die erweckt die gute Laune zu der deutschen Sprache.

6. A nevelés – tanulás tervezése és időkeretei

Óvodapedagógusaink számára alapvetően fontos feladat a teljes nevelési folyamat tudatos átgondolása még akkor is, ha jelentős mértékben építünk a spontán, gyermeki ötletekre, tapasztalatokra. A tervezésben tudatosan számításba vesszük, hogy az egyes gyermekek fejlődési üteme különböző és a gyermek fejlődését tekintve is különböző szinteken lehet egyik vagy másik képességét illetően. A cél a feladatok ismeretében, hogy a fejlesztést hosszútávon, éves, féléves periódusokban gondoljuk át, ám konkrét formában egy- illetve kéthetes periódusokban tervezzük.

Alapvetően a tevékenységek megtervezéséből kiindulva, a nevelés-tanulás komplex egymásra hatását figyelembe véve tervezünk. A gyermekeket foglalkoztató élmények, és tapasztalatok éppen olyan részei a nevelésnek, mint az óvodapedagógus által előzetesen átgondolt és megtervezett feladatok. A gyermekek folyamatos megfigyelése, az óvodások élményeinek meghallgatása és közös élmények nyújtása, a tervezés előkészítő folyamatához tartozik.

Pedagógiai Programunk természetesen a törvényeket, az általános, közös elveket, célokat és feladatokat figyelembe véve - módszertani szabadságot kíván adni az óvodapedagógusoknak a nevelés tervezésében és gyakorlati megvalósításában.

A tervezés során mindig a négyes feladatrendszerből kiindulva kell tervezni a gyermeki tevékenységeket és ezen keresztül a szükséges fejlesztéseket. A tervezésnél nem az ismeretanyag növelése, hanem több alkalommal, sokoldalúan, különböző nézőpontokból való megközelítésre helyezzük a hangsúlyt. Kevesebbet, de azt alaposabban - többoldalú tapasztalatszerzés és tevékenykedtetés segítségével tervezzük meg.

A nevelés - tanulás tervezése két részből áll:

- A tevékenységközpontú óvodai nevelési program céljainak, és feladatainak ismeretében a nevelő munkát éves periódusban kell átgondolni. Az éves tervezésben a tevékenységeket az évszakok, és egyéb fontos események köré rendezni (tematikus terv)
- A konkrét tervezés:
 - hosszútávú - féléves ciklusban (a csoport nevelési terve)
 - rövidtávú - hetes ciklusban (heti tevékenységek terve - heti terv, a csoportnaplóban) realizálódik. A heti terv a gyermekek ötleteire, élményeire, a csoport érdeklődésére, javaslataira, aktuális fejlettségi szintjére épül. A heti terv

megírása egyben a napi vázlatot is megadja az óvodapedagógus számára, ezért nem szükséges külön vázlatírás

A fejlesztés módszere: egyénre szabott differenciált fejlesztés a csoport keretein belül.

Fontos, hogy a gyermekek fejlődési üteméről rendszeresen feljegyzések készüljenek, mert a konkrét megfigyelések jó alapot jelentenek a differenciált fejlesztés megtervezéséhez. A fejlesztést, a tevékenység formáját ne a gyermekek életkora, hanem fejlettségi szintje határozza meg. A gyermekek között a differenciálás fontos követelményekben, módszerekben, nevelési és tanulási eljárásokban, motivációkban és az értékelésben.

A fejlesztés kerete:

- ❖ A teljes nevelési folyamat, amely a gyermeki tevékenységekre, önállóságra, döntési helyzetekre és a sokoldalú tapasztalatszerzésre épül
- ❖ A nevelési folyamatba szervesen illeszkedő tanulási folyamat (a gyermekek önkéntességére épül), melynek részei:
 - ✓ önálló és irányított tapasztalatszerzés;
 - ✓ komplex foglalkozások rendszere, kötetlen és kötött kezdeményezések

A nevelés időkeretei

A nevelés céltudatos tervezése során alakítjuk ki a gyermekek óvodai életrendjét, időbeosztását. A heti rend és a napirend az a szervezeti keret, ami biztosítja a gyermek számára a nyugodt, kiegyensúlyozott, kiszámítható óvodai környezet megteremtését.

Napirend

A gyermek egészséges „fejlődéséhez szükséges a mozgásos tevékenységek és a pihenés váltakozó biztosítása. A napirenden belül a legtöbb időt a gyermekek legfontosabb tevékenysége, a játék kapja. A szabad levegőn való tartózkodás, a gyermekek gondozásával kapcsolatos teendők (étkezés, tisztálkodás, alvás) ugyancsak beilleszthetők a játéktevékenység egész napos folyamatába.

Reggel, különösen tavasszal és nyáron a szabad levegőn való tartózkodás természetes része a gyermekek napi életének. A hűvösebb idő beköszöntével is szükséges a szabad levegőn való mindennapi tartózkodás, csupán annak időtartamát csökkentjük. A rugalmas helyzethez alkalmazkodó napirend feltétlenül tartalmaz állandó mindig ismétlődő elemeket, ez növeli a gyermekek biztonságérzetét, azon kívül az időérzék alakulását is segíti, támpontokat nyújt. A napirend ezen kívül annak megfelelően, ahogy az évszakok váltakoznak vagy a gyermeki tevékenységek fejlődése ezt indokoltá teszi, változtatható, módosítható.

A napirend a gyermekek nyugodt napi életét biztosítja, figyelembe veszi a fejlődés közben bekövetkezett változásokat. A gyermekek szokásrendszerének kialakításával biztosítjuk a napirenden belül megvalósuló tevékenységek végzésének zavartalanságát.

A napirend általános időkeretei:

Játék és szabadidős tevékenység	5 óra
Étkezés, pihenés	3 óra
Öltözés, tisztálkodási tevékenység	1,5 óra
Óvónő által kezdeményezett tevékenység	5 perc- 35 perc

A napirendben az egyes tevékenységekre fordítható idő rugalmasan változtatható a körülmények, váratlan események hatására. Óvodai napirendünk részben folyamatos, minden óvodapedagógus a gyermek egyéni- és életkori sajátosságaihoz igazodva alakítja ki a tevékenységek közötti belső arányokat.

Pedagógiai Programunk ajánlott napirendje:

Időtartam	Tevékenység
6.30 – 7.30	Gyülekezés, óvodások fogadása, szabadon választott tevékenységek, szabad játék
7.30 – 10.00	Játék, szabadon választott tevékenység; Testápolási és munkajellegű feladatok; Tízórai (a pedagógusnak lehetősége van a folyamatos és kötött reggeliztetés lebonyolítására); Játékba integrált tanulás; Mozgás, mindennapi testmozgás;
10.00 – 11.45	Játék a szabadban, udvari játék; Megfigyelés, élmény és tapasztalatszerző séta; Mozgás, mindennapi testmozgás
11.45 – 13.00	Testápolás; Ebéd; Készülődés a pihenéshez;
13.00 – 15.00	Pihenés előtti mese, altató; Pihenés,
15.00 – 15.30	Öltözködés, testápolás Uzsonna
15.30 – 17.00	Szabad játék, szabadon választott tevékenység; Levegőzés, udvari játék; Egyéni, differenciált fejlesztés; 16.00 Csoport összevonás

Hetirend:

A hetirend a napirendhez hasonlóan a folyamatosságot, a rendszerességet, a nyugalmat segíti elő az óvodai csoportban és lehetőséget nyújt a szokásrendszer segítségével az óvodások napi életének megszervezéséhez. A hetirend, különösen a nevelési év elején teljesen másképp alakulhat, mint a nevelési év végén. Különösen a beszoktatás idején figyelünk arra, hogy minél lazább, rugalmasabb és alkalmazkodóbb hetirendet állítsunk össze.

A hetirend összeállításánál arra kell figyelni, hogy jusson elegendő idő a gyermeki tevékenységek, kezdeményezések, ötletek és javaslatok meghallgatására, kipróbálására vagy közös megvitatására. A rugalmasság, a helyzethez való alkalmazkodás elősegíti, hogy a hetirend a gyermek életének észrevétlen szabályozója legyen. A heti rend életkortól függően naponta biztosítja a tervezett és rendszeres mozgásfejlesztést. A keret és az időtartam változó, szervezhető kezdeményezett, vagy kötött formában. A nevelés céltudatos megtervezése során alakítjuk ki a gyermekek életrendjét, időbeosztását.

Szabadon dönthetünk abban a kérdésben, hogy a komplexitás keretében mely tevékenységeket és szervezeti formákat választjuk. A hetirend napi fő tevékenységei a rugalmasság és a spontaneitás jegyében bármikor felcserélhetők egymással.

Pedagógiai Programunk ajánlott hetirendje:

Napok	Naponta kb. 10-30 perc	5-10 perc	Naponta kb. 5-35 perc
Hétfő	Mindennapi testnevelés	Mese-vers	-----
Kedd	Mindennapi testnevelés	Mese-vers	Matematika
Szerda	Mindennapi testnevelés	Mese-vers	Művészeti tevékenységek, ének-zene
Csütörtök	Mindennapi testnevelés	Mese-vers	Természeti-társadalmi környezet megismerése
Péntek	Mindennapi testnevelés	Mese-vers	Művészeti tevékenységek, vizuális tevékenység
Az anyanyelvi nevelés beépül a komplex foglalkozások rendszerébe			

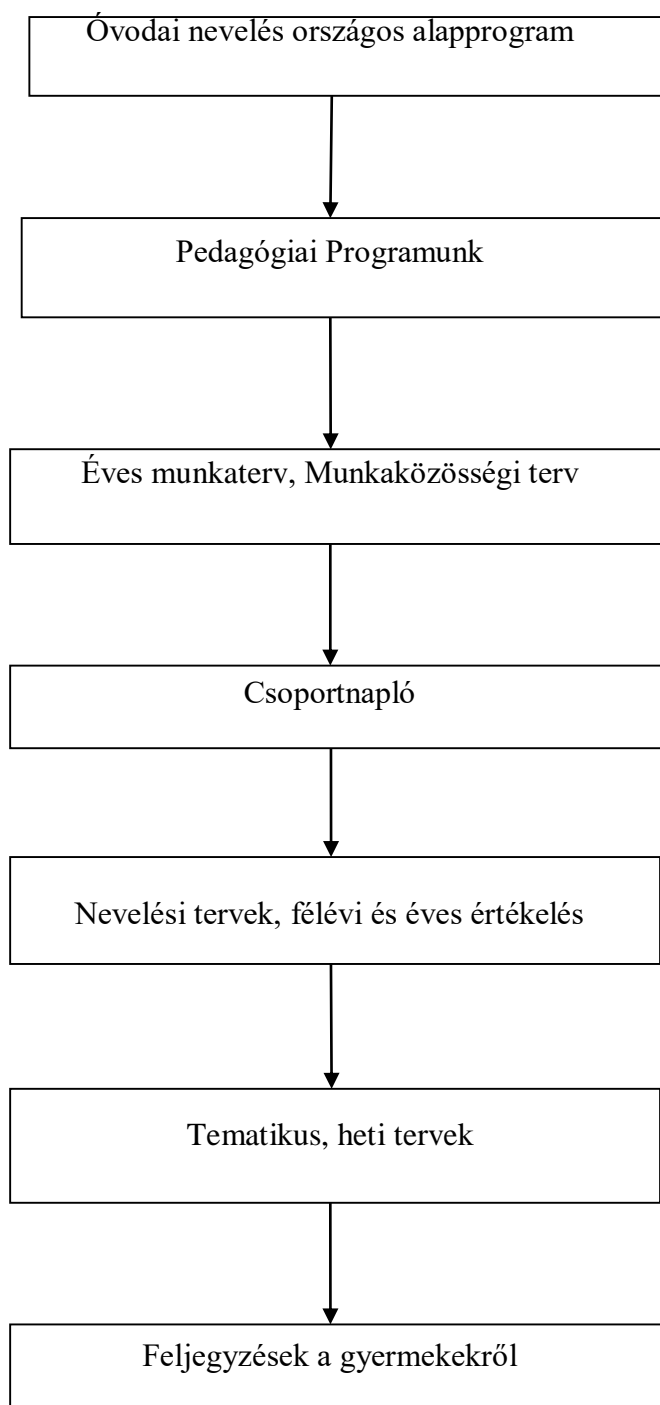
A hétfői napot azért hagyjuk „szabadon”, hogy legyen elegendő idő a gyermekek élményeinek meghallgatására, a gyermekekkel való beszélgetésre. A gyermekek hétvégén általában új élményekhez jutnak, ezért nagyon alkalmas a hétfői nap arra, hogy megismerjük, megtudjuk mi foglalkoztatja őket, hiszen mindezt a tervezés során számításba kell vennünk. A

kommunikáció, mint fő célkitűzés ugyancsak azt feltételezi, hogy minél több időt és lehetőséget biztosítsunk a gyermekeknek a beszélgetésre, önmaguk kifejezésére.

Az óvodapedagógus tervezőmunkája, dokumentációja

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését, fejlesztését, fejlődésük nyomon követését, különböző kötelező dokumentumok, továbbá az óvodapedagógusok által készített feljegyzések tartalmazzák.

Az intézmény szakmai dokumentációs rendszerének felépítése:

A gyermeki fejlődés nyomon követése óvodai dokumentum (Ilyen vagyok), amely az óvodába kerüléstől, az iskolába lépésig kiterjed az egyéni fejlesztési feladatokra.

További dokumentáció a *Felvételi és mulasztási napló*: az óvodába felvett gyermekek nyilvántartására és mulasztásaik vezetésére szolgál. A gyermekek sorrendjét felvételi időpontjuk határozza meg, azon belül abc-rendben kerülnek beírásra. A gyermeket akkor lehet a felvételi és mulasztási naplóból törölni, ha óvodánkban megszűnt az óvodai jogviszonya.

Az óvodapedagógus tervezőmunkája:

- Féléves nevelési terv és értékelés, reflexió
- Éves anyaggyűjtés, tématerv
- Tematikus terv és értékelés, reflexió
- Tevékenységek tervezése
- Foglalkozás tervezet, vázlat: Pedagógusi igényünk szerint készítjük el, amikor fejlesztő tevékenységünkhöz szükségesnek gondoljuk. Kötelező elkészíteni a következő esetekben: vezetői látogatás, önértékelési folyamatban történő látogatás, tanfelügyeleti látogatás, minősítő folyamatban történő látogatás, bemutató foglalkozás, hospitálás, gyakornokként a gyakornoki tervben meghatározott időpontokra.
- A gyermekek fejlődési naplója: A gyermekek egyéni fejlődésének regisztrálására szolgáló dokumentum, mely a gyermek óvodába kerülésétől az iskolába meneteléig tartalmazza fejlődését és a szükséges fejlesztési feladatokat.

Célunk: Pedagógiai tevékenységünkben – a gyermek egyéni képességeinek és fejlődési ütemének figyelembe vételével – tudatosan meghatározni és következetesen elvégezni a fejlesztési feladatokat, melynek köszönhetően a gyermek, az óvodáskor végére, alkalmassá válik az iskolai életmód megkezdésére.

A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció tartalmazza:

- a gyermek anamnéziséét
- a gyermek fejlődésének mutatóit (érzelmi-szociális, értelmi, beszéd-, mozgásfejlődés), valamint az óvoda Pedagógiai Programjában meghatározott tevékenységekkel kapcsolatos egyéb megfigyeléseket
- a gyermek fejlődését segítő megállapításokat, intézkedéseket, az elért eredményt
- a szülő tájékoztatásáról szóló feljegyzéseket

Az óvodapedagógus feladatai:

- ♣ *A gyermek fejlődését folyamatosan nyomon követjük, és tapasztalatainkat írásban rögzítjük*
- ♣ *Szükség esetén speciális szakemberek segítségét kérjük, illetve szakvizsgálatokat a gyermek megfelelő fejlesztése érdekében, melyhez pedagógiai véleményt írunk*
- ♣ *Az óvodás gyermek fejlődéséről a szülőket folyamatosan tájékoztatjuk, évente 2 alkalommal kötelezően, illetve szükség esetén többször is lehetőségünk van rá. A gyermek fejlődéséről és a fejlődési napló tartalmáról – a gyermek óvodapedagógusain kívül – csak az intézményvezető részére adhatunk ki tájékoztatást, illetve indokolt esetben – az intézményvezető engedélyével más személyeknek is (speciális szakemberek részére, vizsgálatokhoz)*
- ♣ *Értelmi, érzelmi, közösségi, anyanyelvi és mozgásfejlődésének eredményét félévenként rögzítjük*

7. Az óvoda és környezetének együttműködése (Az óvoda kapcsolatai)

Óvodánk nevelő-oktató munkája csak akkor lehet eredményes, ha partnereinkkel megfelelő kapcsolatot építünk ki. Az eredményes partnerközpontú együttműködés során óvodánk arra törekszik, hogy megismerje a közvetlen partnerek igényeit, elvárásait és az óvoda alapelveit, céljait, feladatait azokkal összehangolja az együttműködés érdekében. A partnerközpontú óvodai nevelés alapvető feltétele, hogy a szülők és óvodapedagógusok, nevelő-oktató munkát segítő dolgozók között bizalom alapuló együttműködés alakuljon ki.

Feltételezzük a szoros és személyes együttműködést a szülőkkal, gondozókkal, a család egészével, a szülői közösséggel, a lakókörnyezettel, az önkormányzattal, az óvoda egészségügyi ellátását segítő szakemberekkel, az iskolával és az óvoda valamennyi munkatársával. Ennek érdekében határoztuk meg óvodánkban a kapcsolattartás, az együttműködés lehetséges módjait, formáit, melyek alkalmazkodnak a feladatokhoz, aktualitásokhoz és a szükségletekhez.

Kiemelt feladatunk a külső- belső partnerekkel való hatékony együttműködés támogatása. Fontos számunkra, hogy a továbbiakban az **óvoda kapcsolatait a kölcsönösség, a folyamatosság, a rendszeresség és szervezethez jellemezze**. A jól működő, hagyományos kapcsolattartási formák megtartását továbbra is támogatjuk és új lehetőségeket keresve, további kapcsolati formák bevezetésével kívánjuk továbbfejleszteni, hogy a partnerek megtapasztalják az intézményben folyó munkánkat, tevékenységünket. Ennek érdekében szükség van az

intézmény külső kapcsolatrendszerének erősítésére. A közvetlen és közvetett partnerekkel történő kommunikáció erősítése elengedhetetlen a kölcsönös, egymás érdekeit szem előtt tartó kapcsolattartás tekintetében.

Együttműködés a családdal

Az alapelveinkkel összhangban, saját nevelési céljainkat és feladatainkat a családi nevelés kiegészítéseként terveztük meg, mert tiszteletben tartjuk, hogy a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége. Szeretnénk gyermekeink fejlesztését a szülők együttműködésével megvalósítani, melynek alapja a kölcsönös bizalom és tisztelet. Ebben az együttműködésben felvállaljuk a kezdeményező szerepet.

A családokból óvoda kezdéskor általában minden évben érkeznek hátrányos helyzetű, elhanyagolt, elmaradott szociális fejlettségi szintű gyermek. Feladatunk, hogy nyitottsággal, tájékoztatással, segítségadással ezen változtassunk. Az együttműködés változatos formái ehhez lehetőséget biztosítanak. Az érdeklődés, a megértés és a segítőkészség a kívánatos a közös együttműködésben. Megpróbáljuk a szülőket az óvodai életbe bevonni és közös programokat szervezni.

Célunk, hogy a szülők ne csak az ünnepségeken vegyenek részt, hanem az óvoda hétköznapijait is aktívan megismerjék.

A kapcsolattartás formái:

- mindennapi személyes találkozások, beszélgetések
- családlátogatás, beszoktatás, ovicsalogató
- közös ünnepségek, rendezvények
- szülői értekezletek, fórumok, Szülői Szervezet értekezlete
- nyílt napok, fogadóórák
- faliújságra kifüggesztett tájékoztatók, újságcikkek
- egyéb a szülők, óvodapedagógusok által kezdeményezett közös tevékenységek, kirándulások
- online kapcsolattartás

Szülői közösség szervezete: Csoportban működő, annak életét segítő 3-4 szülőből álló közösség. Általában szervezési feladatokban segítenek, közvetítenek az óvodapedagógusok és a szülők között.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ♣ *Törekedni a családok életmódjának megismerésére*

- ♣ *Példamutató, helyes értékrend kialakításával segítségnyújtás a nevelési gondok megoldásában*
- ♣ *Szoros partneri kapcsolattartás, a szülők rendszeres tájékoztatása a gyermek óvodában végzett tevékenységéről*
- ♣ *Segítőkézség fokozása, érzelmileg elfogadó, megértő, türelmes partneri szerep vállalása*
- ♣ *Nyitottság – felébreszteni a szülők érdeklődését az óvodai élet iránt, saját gyermekén keresztül*
- ♣ *Előítéletektől mentes közeledés minden családhoz, a családok által képviselt különböző gondolkodásmódok értékeinek elfogadása*
- ♣ *A segítő kapcsolat előfeltétele, hogy a szülő bízhatson az óvodapedagógusok diszkréciójában, titoktartásában*
- ♣ *Alkalom biztosítása arra, hogy a szülő megtehesse észrevételeit az óvodai élettel kapcsolatban*
- ♣ *Közös gondolkodás, véleménycsere*
- ♣ *Keresni a kapcsolattartás módjait, hogy folyamatos tájékoztatást tudjon nyújtani a szülőknek gyermekük fejlődéséről*
- ♣ *A programunkban megfogalmazott és a családok által képviselt értékek, normák közelítése*
- ♣ *A befogadó nevelésnek, a családok számára is érzékelhetővé tétele, megvalósítása úgy is, mint a multikulturális nevelés, a szükségletalapú nevelés, az egyéni differenciálás, mely a gyermek egyéni képességeinek, készségeinek kibontását jelenti*
- ♣ *A családok figyelmének ráirányítása arra, hogy a gyermek szabadon fejlesztheti képességeit, választhat, dönthet tevékenységformát*

A fenntartóval való együttműködés

Óvodánk fenntartója Rakamaz Város Önkormányzata. Figyelemmel kíséri személyi-dologi helyzetünket, és ez irányú igényeinknek lehetőség szerint igyekszik eleget tenni. Feladatunk az intézményvezető irányításával a folyamatos tájékozódás és tájékoztatás a fenntartó felé. A jó kapcsolat biztosítása érdekében meghívjuk a város vezetését az óvoda által szervezett műsorokra, ünnepélyekre, hagyományos rendezvényeinkre. Továbbá a rendszeresen kapcsolat ápolásaként részt veszünk a városunk által szervezett rendezvényeken, ahol igyekszünk az elvárásoknak megfelelően a gyerekekkel minél színvonalasabb műsort előadni.

Együttműködés az iskolával

Az óvónőknek az iskola elvárásait, a tanítóknak az óvoda nevelési-és képzési módszereit meg kell ismerniük, hogy a gyerekek az iskolára optimálisan felkészültek lehessenek. Az óvoda-iskola átmenet megkönnyítésére, folyamatosan törekszünk az iskolával való jó kapcsolat ápolására. Ennek érdekében kölcsönös látogatásokat, szervezünk mind a gyermekek, mind a pedagógusok számára, egymás munkájának, életének megismerése céljából (nyílt napok, ünnepek, rendezvények, sport délelőtt). Közös programokkal segítünk a gyerekeknek megismerni az iskolát (résztt veszünk a nagyokkal az iskolai rendezvényeken, sport délelőttön, drámafesztiválon). Lehetőséget biztosítunk az iskola képviselőinek, hogy az óvodai szülői értekezleten részt vegyenek, és tájékoztassák az iskolába készülö gyermekek szüleit az iskolában folyó munkáról. Továbbá az iskolák felhívásait közzé tesszük a faliújságon.

A kapcsolattartás akkor sikeres, ha:

- a beiskolázott gyermekek beilleszkedéséről, fejlődéséről, az óvoda érdeklődésére az iskola megfelelő tájékoztatást nyújt
- az óvoda és az iskola közötti átmenet feszültségei oldódnak
- a két intézménytípus közötti kapcsolat gyakorlata javul

Az együttműködés formái:

- az óvónők és tanítók kölcsönös látogatásai
- a tanítók meghívása a szülői értekezletekre
- kölcsönös részvétel az ünnepségeken
- sportdélelőttök szervezése

Kapcsolat a pedagógiai szakszolgálatokkal, a POK-al (Pedagógiai Oktatási Központ nyíregyházi irodája)

Sajnos napjainkban évről évre nő azon gyermekek száma, akik környezeti ártalmaktól terheltek, viselkedésükre jellemző a szorongás, indulatosság, agresszivitás. Emiatt az óvodák szerepe minden területen megnőtt, igyekeznünk kell pótolni mindazt, amiben a kisgyermekek hiányt szenvednek (egyéni bánásmóddal, biztonságot nyújtó, családias környezettel). Ezen kívül rengeteg pozitív és negatív inger éri őket a környezetükből és ezeket az ingereket vannak, akik képtelenek kellőképpen feldolgozni, ami feszültséget kelt a gyermekben. Ennek eredményeképpen megváltozhat magatartása, indulatossá vagy éppen visszahúzódóvá válhat, romolhat teljesítménye. A jelenlegi követelményrendszerben egy "normál" gyereknek sem könnyű az elvárásoknak megfelelni. Ezért fontos kiemelni a pedagógusok szerepét abban, hogy

időben felismerjük a gyermek esetleges problémáit, magatartás-teljesítménybeli változásait. A gyermek közösségi beilleszkedésében, magatartásában vagy tanulási képességeiben tapasztalt nehézségek, hiányosságok észlelése során a pedagógus keresi a változások okait, de a segítségnyújtás formáját önállóan nem könnyű megtalálni. Ekkor kulcsfontosságú szerepet kapnak a **Pedagógiai Szakszolgálat** szakemberei.

A szülő és az óvodapedagógus nevelőmunkáját, feladatának ellátását a Pedagógiai Szakszolgálat segíti. A Pedagógiai Szakszolgálat szakemberei: a fejlesztő pedagógus, és a logopédus, előzetes mérési eredményeik alapján a rászoruló gyermekeket, kiscsoportos, illetve egyéni formában fejlesztik. A szakemberek heti rendszerességgel végzik a fejlesztéseket az óvodai épületekben. A fejlesztés során együtt működnek az óvodapedagógusokkal, és szükség és igény szerint segítséget nyújtanak a szülők otthoni fejlesztő, nevelő munkájához is. A pszichológus a szülők, vagy az óvodapedagógusok kezdeményezésére a gyermekeknek, szülőknek egyéni formában nyújt segítséget, illetve terápiát végez.

Meghívásainknak eleget téve, munkatársaik rendszeresen vesznek részt szakmai beszélgetéseken, szülői értekezleteken, mint ahogy óvodapedagógusaink a szakszolgálat által szervezett továbbképzéseken, szakmai napokon.

Tanulási Képességet Vizsgálóval Szakértői Bizottság segítségét kérjük, ha a gyermeknél felmerül a sajátos nevelési igény, vagy a beilleszkedési tanulási nehézség gyanúja. A Tanulási Képességet Vizsgálóval Szakértői Bizottság az általa végzett vizsgálatról szakértői véleményt készít. A felmerült problémák beigazolódása után a gyermek óvodai fejlesztésébe a szakértői véleményben megjelölt szakembereket is bevonjuk.

A pedagógiai-szakmai szolgáltatást nyújtó intézménnyel a kapcsolatunk nem ilyen rendszeres. A pedagógiai-szakmai szolgáltatások típusai közül szaktanácsadás, továbbképzések-szakmai programok, előadások, tanfelügyelet, minősítés területeken vannak tapasztalataink.

Együttműködés a családvédelmi szervekkel

A rászoruló gyermekek, családok védelmének érdekében továbbra is szorosan együttműködünk a Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálattal, a Gyámügyi és Szociális irodával, és azok szakembereivel rendszeresen az esetmegbeszélések, tanácsadások. Kérésükre adatszolgáltatást, környezettanulmányt készítünk. A kapcsolattartás gyermekek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését, testi- lelki jólétének megvalósulását, a családba történő nevelését segíti elő. Ezen túl hozzájárul a veszélyeztetettség megelőzéséhez, (prevenció) esetleges veszélyeztetettségnek a megszüntetéséhez, valamint a gyermekek saját családjukból való

kiemelésnek a megelőzéséhez. Hasznos számunkra az óvodai-iskolai szociális segítő munkatárs jelenléte óvodánkban.

Együttműködés az egészségügyi intézményekkel

A kapcsolat tartás során az egészségügyi dolgozók munkájukkal segítik az óvodai egészségfejlesztési program megvalósítását, és a jogszabályi előírások alapján, ellátják a gyermekek rendszeres egészségügyi felügyeletét. Ennek érdekében a védőnőkkel és az óvoda gyermekorvosával is jó kapcsolatot ápolunk. Folyamatos az együttműködésünk, a védőnők továbbra is heti rendszerességgel látogatják óvodánkat. A gyermekekkel, előre egyeztetett időpontban meglátogatjuk a fogorvosi rendelőt és minden kisgyermek részt vesz a fogászati szűrésen. A fogorvos javaslatait továbbítjuk a szülők felé. Májusban az óvoda orvosa a nagycsoportosok körében végzi a szükséges iskola alkalmassági vizsgálatokat.

Kapcsolat a helyi művelődési intézménnyel

Rendszeres kapcsolatot ápolunk városunk művelődési intézményével. Könyvtárlátogatást szervezünk és részt veszünk a művelődési központ által szervezett gyermekprogramokon. Folyamatos a kapcsolattartás, az óvodák életéről, mindennapjairól a Rakamazi Tükör (városunk kiadványa), valamint alkalmanként a Rakamazi Városi Tv ad tudósítást egyes ünnepeinkről, rendezvényeinkről.

Az óvoda további kapcsolatai

A Rakamazi Óvodásokért Alapítvány szinte minden évben támogatja az óvodás korú gyermekek magasabb színvonalú gondozása és nevelése érdekében óvodánkat többek között játékeszközök, bútorok szőnyegek stb. vásárlásával, az intézmény rendezvényeinek támogatásával. Az alapítvány minden év szeptemberében fogadja az adóbevallásokból származó 1%-kot, mely széleskörű lehetőséget biztosít olyan célokra is, melyeket költségvetési keretből nem tudnánk támogatni.

A Rakamazi Német-és Roma Nemzetiségi Önkormányzattal biztosított az együttműködés. Lehetőségeinkhez képest igyekszünk részt venni egymás rendezvényein és különböző formában támogatják intézményünket, mint pl: játékok, ünnepekre torta, utazáshoz kisbusz biztosítása stb.

Kapcsolat más óvodákkal

Nyitottak vagyunk, és szívesen látjuk **más óvodák óvónőit és szakmai közösségeket**. Partner kapcsolatokat ápolunk a rátkai nemzetiségi óvodával, mely a szakmai együttműködésen keresztül segíti intézményünk továbbélését. Több éve részt veszünk a Rátkai Gyermektánc

Találkozón, amit egyben német nemzetiségi óvodák találkozójának is lehet nevezni. A környező települések óvodáival kölcsönösen meghívjuk egymást szakmai előadásokra.

Együttműködés a történelmi egyházakkal

Tiszteletben tartjuk a gyermekek és a családok világnézetét, értékrendjét, ezért óvodánk biztosítja a gyermek számára a által szervezett fakultatív hit-és vallásoktatás lehetőségét vallásszabadságról szóló rendelkezés értelmében. A gyermekek hit és vallásoktatásban való részvételéhez írásban kérjük a szülők hozzájárulását, jelentkezését. A hitoktatást az egyház által biztosított hitoktató tartja, melyhez az óvoda biztosítja a szükséges helyet és időt.

8. Ünnepek, rendezvények, szokások, hagyományok az óvodában

Fontosnak tartjuk, hogy a gyerekek a hagyományos ünnepeket az óvodában is átéljék. Az ünnepek, jeles napok hagyományörző szokásai jól illeszkednek az óvodai életünk tevékenységrendszerébe.

Az ünneplés, pedagógiai szempontból kiemelt lehetőséget kínál a nevelésre, a tevékenységek és esztétikai élmények által. Az ünnepek, a hagyományok ápolása szempontjából is fontosak. A gyermekek nevelésébe beépítjük mindazokat az értékeket, amelyet a környezet megőrzött, vagy az óvodások számára érdekesnek tart. A nevelés részeként megteremtjük mindazt a miliőt, amelyben jelen van a hagyományápolás. A gyermekek megismerkednek a nemzeti kultúrával, saját lakóhelyük szokásaival, hagyományaival. Tevékenységeiken keresztül későbbi életükre is meghatározó élményeket kapnak. Mindezek megalapozzák a szülőföldhöz, hazájukhoz, a társakhoz való érzelmi kötődést. Megtanítjuk óvodásainkat, hogy az egyes ünnepeknek ceremóniái vannak, amelyek öröklődnek, apáról fiúra szállnak, jellemzőek egy-egy tájegységre, óvodai, családi közösségre.

Minden ünnepet a rá való készülődés tesz fontossá. Az ünnepi előkészületek még több alkalmat nyújtanak a gyermekek közötti kooperáció és kommunikáció gyakorlására. A saját magunk által létrehozott hagyományok, és ezek ápolása, pedig elősegíti a szervezet és a tágabb „óvodai közösség” kohéziójának fejlődését, a „mi” tudat erősödését.

Az óvodai élet hagyományos ünnepei:

- ❖ Mikulás (általában csoportonként)
- ❖ Anyák napja (csoportonként, rövid műsorral)
- ❖ Évzáró, ballagás (általában csoportonként műsorral)
- ❖ Gyermekhet; Gyermeknap (csoport és épület szintű rendezvény)

- ❖ Gyermek névnapjai, születésnapjai (csoportonként)

Néphagyományokhoz kapcsolódó ünnepeink:

- Karácsony (épületenként, városi rendezvényen rövid műsorral)
- Farsang (intézményi szinten, a csoportok rövid műsorával, - nyitott családi rendezvény)
- Húsvét (komatálzás épületenként– csoportonként locsolkodás, húsvéti népszokások felelevenítésével)
- Májális, májusfadíszítéssel (épületenként családi nap keretében)

Nemzeti ünnep - megemlékezés

- ▲ Március 15. Megemlékezés (csoportonként - városi rendezvényen rövid műsorral)

Helyi szokásokhoz kapcsolódó ünnepek, rendezvények, egyéb alkalmak:

- ✓ Almafesztivál (városi rendezvény rövid műsor)
- ✓ Idősek napja (Idősek otthonába rövid műsorral)
- ✓ Mártonnap – Vitaminnap (épületenként családi nap)
- ✓ Turul ünnep (városi rendezvény rövid műsorral)

A környezetvédelem, természetvédelem jeles napjai

- Állatok világnapja (csoportonként)
- Víz világnapja (épületenként)
- Föld napja (épületenként, csoportonként)
- Madarak és Fák Napja (csoportonként)

Az óvodai ünnepélyek időtartama természetesen a gyermek életkorához igazodik. A társadalmi eseményen való részvétel esetén (városi rendezvényeken), többnyire az óvodás gyermekek szerepelnek először, hogy elkerüljük a várakoztatást. Maga a műsor jól megszervezeten, többnyire mozgásos (gyermektáncot) és verses anyagot megfelelő arányban felhasználva zajlik.

Ezen rendezvények szervezési formáiról a nevelőtestület minden nevelési év elején az éves munkaterv elfogadásával dönt, de általában a rendezvények nyitott vagy zárt szervezését a lehetőségek figyelembe vételével a partneri igényekhez igazítjuk.

9. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek nevelése

❖ Különleges bánásmódot igénylő gyermek:

- Sajátos nevelési igényű gyermek
- Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek
- Kiemelten tehetséges gyermek

❖ A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek

9.1. Különleges bánásmódot igénylő gyermek

Sajátos nevelési igényű gyermek:

A Nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény értelmében az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral küzd.

Az óvoda Alapító okiratában foglalt, a több gyermekkel, tanulóval együtt nevelhető sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelését vállalja, szakemberek segítségével. A sajátos nevelési igényű gyermeknek joga, hogy szakértői vélemény alapján, állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították.

Célunk: olyan nyugodt, harmonikus, biztonságot adó környezet megteremtése, ahol természetessé válik a gyermekek között a személyiségük különbözősége, a sajátos nevelési igényű gyermekek esélyegyenlőségének biztosítása, fejlődésének elősegítése. A fejlesztés szervezeti keretének megválasztását az alkalmazott speciális módszer-, és eszközrendszer minden esetben a gyermekek állapotából fakadó egyéni szükségletek határozzák meg.

Lehetőségek függvényében biztosítjuk a speciális eszközöket, pedagógiai habilitációs, rehabilitációs ellátást és foglalkozást, melyre a szakértői és rehabilitációs bizottság javaslatot tesz a gyermek optimális fejlődése érdekében.

Alapelveink:

- a sajátos nevelési igényű gyermeknek joga, hogy különleges gondozás keretében állapotának megfelelő gyógypedagógiai ellátásban részesüljön

- a gyermekek mindenk felett álló érdekében a mi felelősségünk, hogy minden rendelkezésünkre álló segítséget megadjunk a gyermekeknek személyiségük kibontakoztatásához, képességeik fejlődéséhez

Az integrált nevelés előnyei:

A sajátos nevelési igényű gyermek szempontjából:

- ✓ Megtanulja, hogy Ő más
- ✓ Konfliktuskezelő stratégiákat sajátít el
- ✓ Magtanul harcolni
- ✓ Megsokszorozott szociális kölcsönhatások érik; Szocializációja magasabb szintet ér el
- ✓ Társadalmilag elfogadott magatartás-repertoárt sajátít el
- ✓ Fejlődik az alkalmazkodó képessége

Az ép gyermek szempontjából:

- Beépül a másság tapasztalata.
- Kialakulnak morális értékek (empátia, segítőkészség, tolerancia)
- Megtanulja az együttműködés formáit
- Saját egészsége, épsége felértékelődik; Önismerete, önértékelése erősödik
- Elfogadóvá válik; Fejlődik az alkalmazkodó képessége

Az óvodapedagógus feladatai:

- ♣ *Inkluzív szemlélettel a különbözőséget elfogadó viselkedés és magatartás alakítása a gyermekcsoportban, különösen a türelem, megértés, figyelmesség, segítőkészség, empátias készség alakítása*
- ♣ *Az óvónő vegye figyelembe a sajátos nevelési igényű gyermek terhelhetőségét, a sérülés jellegét, súlyosságának mértékét, adott fizikai állapotát*
- ♣ *Az integrált gyermekekkel kapcsolatos összes tevékenység koordinálásáért a csoport óvodapedagógusa felelős*
- ♣ *A hatékonyság, szakszerűség és eredményesség érdekében működjön együtt a szaksegítővel, szükség szerint kérjen szakvéleményt, fejlesztési javaslatot a megfelelő szakszolgáltatoktól*
- ♣ *A tevékenységek során annyi segítséget adjon a gyermeknek, hogy képes legyen az önálló cselekvésre*
- ♣ *Ismerje meg a sérült gyermek családi körülményeit, hogy milyen együttműködésre számíthat*

- ♣ *Rendszeres megbeszélést folytat a gyógypedagógussal- szülővel-, dajkával- az egységes követelmények támasztása érdekében*
- ♣ *A csoport óvodapedagógusa rendszeres tájékoztatást nyújt az intézmény vezetőjének a gyermek fejlődéséről, problémákról, az elért eredményekről*
- ♣ *Ő felel az integrált gyermekkel kapcsolatos dokumentációért, a szükséges információk elosztásáért, miközben figyelemmel van a személyi adatok védelmére és titoktartási kötelezettségére*
- ♣ *Az óvodáskor végére a sérülés arányában a sajátos nevelési igényű gyermeket is juttassa el az óvodai nevelés általános célkitűzéseiben megfogalmazott minimális szintre: alkalmazkodó készség, akaraterő, önállóságra törekvés, együttműködés*

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- ✓ *A sajátos nevelési igényű gyermek jól érzi magát a közösségben, társai elfogadják, fejlődik a gyermek alkalmazkodó képessége, akarat ereje, önállósága, érzelmi élete, együttműködési készsége, szociális kompetenciái*
- ✓ *Egyénre szabott folyamatos fejlesztőmunkával csökken vagy megszűnik a gyermek egy-egy területen történő lemaradása*
- ✓ *Önmagához mérten fejlődnek azok mindazok a készségi, képességei, amelyek az iskolai életbe való problémamentes beilleszkedéshez, a korai kudarcélmények elkerüléséhez nélkülözhetetlenek*
- ✓ *Egészséges önbizalommal rendelkeznek, pozitív énképe kialakult*

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiség fejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

A szakértői bizottság feladata a szakvélemény készítésén túl annak a gyermek fejlesztő foglalkoztatása a pedagógus és a szülő bevonásával. Ezen kívül segítséget nyújt a gyermek óvodai neveléséhez, ha a gyermek egyéni adottsága, fejlettsége, képessége, tehetsége, fejlődésének üteme indokolja.

Tanulási problémákkal küzdő gyermekek

- Tanulási nehézséggel küzdők (például: lassú, motiválatlan, hosszabb betegség miatt lemaradó, családi, szociális, kulturális, nyelvi hátrányok)
- Tanulási zavarral küzdők (például: diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia, figyelemzavar, súlyosabb beszédhiba)

Magatartászavarok miatt problémás gyermekek

- Visszahúzódó (regresszív) és depresszív viselkedésű gyermekek (félénk, csendes, visszahúzódó, stb.). Eredményhez vezethet a csoportos és a párban folyó munka, a testre szabott differenciált egyéni munka, motiválás, stb.
- Ellenséges (agresszív) és inkonzekvens viselkedésű gyermekek (engedetlen, kötekedő, támadó, hiperaktív, stb.). Inkább egyéni feladattal köthető le, fontos a velük megbeszélte egyéni vállalások, követelmények következetes számonkérése az eredmények, pozitívumok kiemelése, megerősítése mindkét típust motiválja, segítheti a beilleszkedést, a társak általi elfogadást

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek számára az óvoda a Pedagógiai szakszolgálattal együttműködve pedagógiai fejlesztést biztosít, melyet fejlesztőpedagógus végez. Az egyéni foglalkozások mellett a fejlesztő munkának ki kell terjednie a csoportban való tevékenységekre is, ezért az eredményes nevelő munka feltétele a fejlesztő szakember, az óvodapedagógus, és a szülők széleskörű együttműködése.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- ✓ A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek beilleszkedik az óvodai közösségbe, alkalmazkodik a közösségi elvárásokhoz
- ✓ együttműködik társaival, a vele foglalkozó felnőttekkel
- ✓ bekapcsolódik azokba a játékos, mozgásos tevékenységekbe, amelyek elősegítik képességei, készségei fejlődését
- ✓ képességei, készségei önmagához mérten folyamatos fejlődést mutatnak
- ✓ egyéni kompetenciái alkalmassá teszik a gyermeket az iskolai életbe történő beilleszkedésre

Kiemelten tehetséges gyermek

Az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség.

Az óvodai nevelést a tehetséggondozás alapozó korszakának tekintjük. Az óvodás gyermekeknél tehetségígéretről, tehetségre irányuló hajlamról beszélhetünk. A fejlődés belső menete és a környezeti hatások (nevelés) szerepet játszanak ennek az ígéretnek a megvalósulásában, alakulásában. Óvodánk kiegyensúlyozott légkörével, változatos, kötetlen lehetőségeivel segíti, hogy felszínre kerüljenek a gyermekek adottságai, képességei.

Korán megmutatkoznak a művészi és pszicho-motoros képességek (testi ügyesség, kézügyesség), zenei képességek (hallás, ritmusérzék), rajzkészség. A rajzkészségnél fontos figyelni azt, hogy mit ábrázol, mennyire lép túl a megszokott sémákon a rajz, a színek formák alkalmazása milyen, s hogy mennyire érzelm gazdag, kifejező az ábrázolás. Óvodáskorban megmutatkoznak a kiemelkedő szociális, esetleg vezető képességek is (pl.: empátia, szervező képesség, döntéshozó képesség).

A tehetség területei:

- ✓ Intellektuális tehetség (a különböző tudományterületeken kimagasló: matematikai, fizikai, nyelvi, stb.)
- ✓ Művészi tehetség (képzőművészeti, zenei)
- ✓ Pszichomotoros tehetség (sport, tánc, kézügyességet igénylő terület)
- ✓ Szociális tehetség (vezető, szervező, irányító)

A tehetségígéretes gyermekek felismerése:

A tehetségnevelés/tehetségfejlesztés/tehetséggondozás a tehetség felismerésével, azonosításával kezdődik. A pedagógusoknak és a családnak ismernie kell azokat a mutatókat, amelyek halmozott előfordulása tehetség ígéretes gyermeket sejtet. A viselkedésjegyek megfigyelésével tetten érhető a tehetség.

- *pozitív viselkedésjellemzők:* gyorsan tanul, elvont dolgok iránt érdeklődik, kreatív, elmélyült, érdeklődő, kritikus
- *negatív viselkedésjellemzők:* erős kritikai érzékű, energetikus, megszállott, néha nehezen találja meg a hangot a társaival, egyenlőtlen fejlődés jellemzi

A valamilyen területen kiemelkedő gyermekek teljesítményei nem mindig jók, munkavégzésük, fejlődésük nem egyenletes, és gyakran nem vesznek részt a „munkában”.

Tehetséges gyermekek **kiszűrésének módjai** közül az alábbiakat alkalmazzuk, igazodva az óvodás korú gyermekek életkori sajátosságaihoz:

- ❖ Esetmegfigyelés
- ❖ Személyiség megfigyelés tulajdonságlista alapján (óvodás korcsoportra jellemző)

Célunk:

- Felismerni a tehetséget és megjelenési formáit
- Segíteni a gyermek továbbfejlődését
- Kielégíteni a kiemelkedő képességű gyermek megismerési, alkotási és speciális szükségleteit (erős oldalának fejlesztése)
- A tehetséges gyermek tehetséggel összefüggő gyenge oldalának erősítése (pszichomotoros és érzelmi – akarati éretlenség)

Feladataink:

- ▲ Tehetségigéreték azonosítása
- ▲ Sokféle tevékenység kínálata, ezzel segítve a gyermekeknek érdeklődési irányaik felismerését
- ▲ Egyéni bánásmód keretében történő célzott fejlesztés, képességfejlesztés
- ▲ A gyermek pozitív én-tudatának kialakítása és erősítése
- ▲ Elfogadó és támogató környezet kialakítása
- ▲ A tehetségfejlesztő programok megszervezése, az óvodai élet gazdagítása egyéb tevékenységekkel
- ▲ Pedagógusok továbbképzésének biztosítása e területen
- ▲ Partneri kapcsolat tehetségfejlesztési szakértővel a tehetséges gyermek fejlesztésének érdekében (nevelési tanácsadó, pedagógiai szakszolgálat).
- ▲ A szülők tájékoztatása és megnyerése a közös munka érdekében

Az óvodánkban a tehetséggondozó tevékenység az alábbi módon történik:

Tevékenységmentes fejlesztés, gazdagító programok által, a feltételek biztosításával az óvodai csoportban, továbbá tehetségműhelyek szervezésével.

SZOLGÁLTATÁSAINK

Speciális térítésmentes foglalkozások

Feladatunk a tehetséggondozás, felzárkóztatás, valamint az egyéni fejlesztések minőségi megújítása. Nevelőtestületünk a tavalyi évtől – a differenciálás, és a felzárkóztatás mellett – nagyobb figyelmet fordít a tehetséggondozásra és annak lehetőségeire. A nevelési év október 01-től április 30-ig mindkét épületben indítunk tehetséggondozó műhelyeket. Ezeket a műhelyeket azok az óvodapedagógusok vezetik, akik megfelelő kompetenciával rendelkeznek. Szülői igény esetén külső szakember munkáját is igénybe vesszük és az esetlegesen fizetős foglalkozások bevételeit minden esetben az óvoda tárgyi eszközkészletének a bővítésére fordítjuk. Igyekszünk maximális lehetőséget biztosítani a különböző készségek, képességek

kibontakozására. Továbbá német nyelvű foglalkozást szervezünk azon nagycsoportosok részvételével, akik nem vesznek részt német nemzetiségi nevelésben.

További kezdeményezéseink: Ovi-foci; Ovi-zsaru

Szülői igényeken alapuló foglalkozások

Fakultatív hit- és vallásoktatás

Intézményünkben felmérjük a szülők igényét a fakultatív hit- és vallásoktatás iránt, majd beszerezzük írásos hozzájárulásukat. A napirendben biztosítjuk a megfelelő helyet és időt az érdeklődők számára.

A külön szolgáltatások szervezésének rendje

A szülők kéréseit figyelembe véve az intézményvezetője engedélyezi azokat a szolgáltatásokat, melyek az óvoda alapfeladatát nem sértve pedagógiai programunkban megfogalmazott célok, feladatok megvalósulását segítik, és az óvoda adottságai, körülményei lehetővé teszik. Az óvoda külön foglalkozásokat kizárólag az aktív fejlesztési időn kívül szervezhet, az intézményvezető által nevelési év elején kialakított rend alapján. A szülő írásban jelentkezik a foglalkozást vezető szakembernél, vállalva ezzel a külön szolgáltatás költségeit. A külön órát tartó szakember az összesített listát megküldi az intézményvezetőnek. A foglalkozás vezetője teljes felelősséggel tartozik a gyermek testi épségéért és biztonságáért. Gondoskodik továbbá a gyermekek átöltöztetéséről, a gyermekek szüleikhez történő visszakíséréséről.

9.2. A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nevelése

A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek iskolai beilleszkedésének és sikerességének záloga a megfelelő minőségű és időtartamú óvodai nevelés. A sikeres iskolakezdéshez nélkülözhetetlen alapvető készségek megfelelő fejlesztésének színtere az óvoda, ahol – az agyi érési folyamatok lezárulásáig – megterhelés nélkül, játékos eszközökkel és módszerekkel hatékonyan tudunk fejleszteni.

Kiemelt jelentősége van a szülőkkel történő együttműködésnek, mely a kölcsönös tisztelet alapján valósítható meg. Tudatos óvodapedagógiai munkára van szükség ahhoz, hogy a hátrányokat óvodai nevelésünk során csökkenteni tudjuk. Nekünk óvodapedagógusoknak és fejlesztőpedagógusoknak helyzetünknel és képzettségünknel fogva kiemelt szerepünk és felelősségünk van.

Gyermekeink szociokulturális háttere színes képet mutat. A nagyon jó és az elhanyagoló környezetből egyaránt járnak hozzánk gyerekek. Szeretetteljes, biztonságos, az egyéni különbözőségeket toleráló légkörben, ésszerű korlátokkal minden gyermeknek esélyt adunk saját erősségeik felismerésére és a sikerélményre.

Célunk:

- ❖ Az óvoda körzetében élő valamennyi 3 éves, HHH gyermek beóvodázása megtörténjen (2014. 09. 01.től kötelező 3 éves kortól az óvodába járatás a 2011. évi köznevelési törvény értelmében.)
- ❖ Az óvoda körzetében élő valamennyi 3-7 éves HHH gyermek rendszeresen járjon óvodába, ahol megfelelő minőségű óvodáztatással, tudatos óvodai nevelő-fejlesztő munkával biztosítjuk a gyermekek iskolai sikerességét, egyenlő esélyét az iskolakezdéshez
- ❖ Az óvodából iskolába menő HHH gyermekek évről-évre egyre nagyobb számban, integrált iskolai környezetben kezdjék meg általános iskolai tanulmányaikat
- ❖ Együttműködő partneri kapcsolat kiépítése - a szülői házzal, az óvodai-iskolai szociális munkatárssal, a Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálattal, Szociális munkatárssal, Szakmai és Szakszolgálatokkal, Általános Iskolákkal, Kisebbségi Önkormányzattal, – annak érdekében, hogy a gyermekek sokoldalú fejlesztése, szociális támogatása sikeresen valósuljon meg

Feladatunk:

- A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai beíratásának támogatása (a teljes körű, minél hosszabb ideig tartó óvodáztatás biztosítása a célcsoport körében)
- A helyi önkormányzatok nyilvántartása alapján az óvodáskorú gyermeket nevelő családok felkeresése, az óvodába járás előnyeinek, szükségességének felvázolása és a beóvodáztatás megvalósítása és a minél hosszabb óvodai nevelés biztosítása
- Az igazolatlan hiányzások minimalizálása érdekében rendszeres családlátogatást kell beiktatni azoknál a családoknál, ahol az óvodai hiányzás meghaladja a 25 %-ot.
- A szülők munkába állását lehetővé tévő nyitva tartás biztosítása érdekében az óvodánk napi nyitvatartási ideje 11 óra.

Pedagógiai munkánk kiemelt területei:

- ♣ Az óvodába lépéskor részletes anamnézist kell készíteni a belépő gyerekről az „Ilyen vagyok” a gyermek fejlődését nyomon követő fejlődési napló.
- ♣ Kommunikációs nevelés (szókincs, nyelvi kifejezőkészség, beszédértés, beszéd észlelés fejlődésének elősegítése)
- ♣ Érzelmi nevelés, szocializáció (az intézményes nevelésbe illeszkedés elősegítése, bizalom, elfogadás, együttműködés)
- ♣ Egészséges életmódra nevelés (egészségtudat kialakítása, táplálkozás)
- ♣ Társadalmi érzékenység tudatos fejlesztése

- ▲ Korszerű óvodapedagógiai módszerek (a gyermek kezdeményezéseire támaszkodó módszerek, differenciálás, kooperatív technikák, mozgás, zene felhasználása, szülőkkel való partneri együttműködés módszerei)

A foglalkozások célcsoportjai: tehetséges és felzárkóztató foglalkozást igénylő gyerekek.

A foglalkozások formája: egyéni és differenciált kiscsoportos foglalkozás.

10. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Az egyenlő bánásmód követelménye és az esélyegyenlőség előmozdítása nevelési alapelveinkben és értékeinkben rejlik, miszerint minden gyermeknek vele született joga van az emberi méltósághoz.

Intézményünk óvodapedagógusainak alapvető feladata, hogy az ellátott gyermekek hozzájussanak mind ahhoz, amely a gyermeki személyiség szabadon történő kibontakoztatásához szükséges.

Az egyenlő bánásmód követelményét érvényesíteni kell:

- A teljesítmények értékelése során
- Az óvodai ellátáshoz kapcsolódó szolgáltatások biztosítása és igénybevétele során
- Gyermeki jogok gyakorlása során
- A gyermek csoportban való elhelyezése során
- Szülői igény esetén vallási vagy más világnézeti meggyőződésen alapuló nevelésben részesüljön

Célunk: hogy az inkluzív nevelés szemléletével, az esélyegyenlőség biztosításával intézményünk biztonságot nyújtó természetes befogadó közege legyen minden gyermeknek, függetlenül hovatartozásától, egyéni adottságaitól, fejlődési ütemétől. A differenciált módszerek, eszközök alkalmazásával, alapozódnak meg az életben való eligazodást segítő alap készségek. A gyermekek fejlettségi szintjüknek megfelelően jussanak az előre lépésükhöz, szükséges képességekhez, ismeretekhez. Az együttnevelés célja a teljes integráció.

A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek:

- ❖ Felelősségünk különösen nagy a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek nevelésében és fejlesztésében. A hátrányos helyzet esetenként a gyermek veszélyeztetettségét is magában hordja.
- ❖ Feladatunk az óvoda világát nehezen elfogadó, illetve együtt nem működő, esetleg gyermeküket is elhanyagoló családokkal való – együttműködésre készítő – kapcsolattartás.

Konkrét feladataink a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek lemaradásának enyhítésére:

- Olyan kapcsolatot teremtünk a szülőkkel, hogy a gyermekneveléssel kapcsolatos problémákat meg tudjuk beszélni
- Meggyőzzük a szülőt a gyermek rendszeres óvodába járásának fontosságáról
- A gyermek fejlődésének lemaradását szabadidőben történő egyéni foglalkozással, illetve differenciált fejlesztéssel az egyéni képességeknek megfelelően játékos formában próbáljuk enyhíteni
- Tájékoztatjuk a szülőt arról, hogy a gyermek mely területen mutat lemaradást és segítséget nyújtunk az otthoni fejlesztéshez:
 - mozgásos játékfejlesztő tevékenységek ajánlása (roller, ugrálólabda...)
 - hasznos tanáccsal látjuk el
 - folyamatosan kommunikálunk a gyermek fejlődéséről
 - mesekönyvet, foglalkoztató könyvet ajánlunk
- Szülői értekezleten tájékoztatást adunk a szülőknek, hogy a gyermek életkorának milyen játék felel meg, milyen meséket meséljenek, milyen filmeket engedjenek megnézni a televízióban. Felhívjuk a szülők figyelmét arra, hogy káros viselkedési zavarokat okozhat például egy rosszul megválasztott videó- tévéfilm
- Szabadidős programokat, kirándulásokat szervezünk a szülők, gyermekek részére. –
- A nehezen szocializálható, lassan fejlődő, alacsony fejlettségi szinten álló, sérült, elhanyagolt gyermekek nevelése egyéni törődést igényel. Szükség esetén szakember segítségét kérjük (logopédus, pszichológus, gyógypedagógus, Pedagógiai Szakszolgálat stb.)

Az esélyegyenlőséggel kapcsolatos feladatok koordinálásáért a gyermekvédelmi megbízott a felelős, feladatait a gyermekvédelmi fejezet tartalmazza. Munkánkban segítségünkre van egy szociális munkás, aki minden héten egy nap felkeresi óvodánkat, megbeszéli az óvodapedagógusokkal az esetlegesen felmerülő problémákat, ebben lehetőségeihez mértén segítséget nyújt. Ezen kívül a szülők is bizalommal fordulhatnak hozzá szociális és akár egyéb problémáikkal.

11. Óvodánk gyermekvédelmi tevékenysége

A gyermeket, - mint fejlődő személyiséget - szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg. A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben óvodánk kiegészítő illetve hátránycsökkentő szerepet tölt be. Az óvodai nevelés a gyermeki

személyiség teljes kibontakoztatásának elősegítésére irányul, természetesen az emberi és gyermeki jogok tiszteletben tartásával, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesüljön színvonalas nevelésben.

A gyermekvédelem célja, hogy segítséget nyújtson a gyermekek törvénybe foglalt jogainak és érdekeinek érvényesítéséhez, a szülői kötelességek teljesítéséhez, illetve gondoskodjon a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzéséről és megszüntetéséről, a hiányzó gondoskodás pótlásáról. Óvodánk a családi nevelést kiegészítve, a gyermekek egyéni képességeit figyelembe véve óvja, védi és szocializálja.

A gyermekvédelmi feladatok ellátására nagy hangsúlyt helyezünk, a gyermekvédelmi munka valamennyi óvónő feladata a saját csoportjában. A gyermekvédelmi feladatok koordinálását megbízott óvodapedagógus, gyermekvédelmi felelős látja el (óvodavezető-helyettes), közvetlen kapcsolatot tartva a gyermekvédelmi feladatokért felelős óvodavezetővel.

Feladatunk:

- ❖ Prevenció, feltáró- és problémákat megszüntető tevékenység, mely az egész óvodai nevelést áthatja.

Célunk:

- ❖ A gyermekek alapvető szükségleteinek kielégítése, gyermeki és emberi jogainak érvényesítése
- ❖ Hátránykompenzációval az esélyegyenlőség biztosítása az eltérő szociális és kulturális környezetből érkező gyermekek számára.

A gyermek hátrányos helyzetére utaló jelek:

- A család csekély bevétellel, alacsony jövedelemmel rendelkezik, melynek nagy része vagy teljes egésze segély, nyugdíj, vagy ezekkel egy kategóriába eső bevétel, továbbá alkalmi munka után járó jövedelem
- Szűkös lakáskörülmények, kis alapterületű lakásban több személy él együtt, így kevés az egy főre eső alapterület
- Egészségtelen lakhatási feltételek
- A szülők alacsony iskolai végzettsége
- Deviáns környezet szocializációs ártalmai- alkoholizmus, drogfüggőség, játékszenvedély Család hiánya- állami gondozásba vett, illetve onnan kikerült gyermek, egyszülős család, elvált szülők
- Beteg, vagy korlátozott képességű szülők, akik fizikailag nem képesek gyermekük megfelelő ellátására, gondozására

Veszélyeztetettség: Olyan - a gyermek vagy más személy által tanúsított - magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja, vagy akadályozza.

A gyermek veszélyeztetésére utaló jelek:

- fizikai bántalmazás
- a gyermek szexuális zaklatása
- szülői felügyelet hiánya elhanyagoló szülői magatartás
- hajléktalanság, rendkívül rossz lakáskörülmények
- pszichés bántalmazás
- éhezés, nem megfelelő táplálkozás
- indokolatlan hiányzás az óvodából
- minimális jövedelmi viszonyok

Az óvodapedagógus feladatai:

- ▲ az óvodába járó gyermek szociális, szociokulturális családi hátterének megismerése
- ▲ szükség szerint környezettanulmány végzése
- ▲ hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű és veszélyeztetett helyzet jelzése a gyermekvédelmi felelősnek
- ▲ Kapcsolattartás, együttműködés az óvodán belül, az óvodán kívül - Gyermekjóléti Szolgálattal, Pedagógiai Szakszolgálattal, Egészségügyi szervekkel
- ▲ hátrányos és halmozottan hátrányos gyermek differenciált nevelése, fejlesztése
- ▲ a rendszeres óvodába járás figyelemmel kísérése, szükség esetén a hiányzás jelzése a gyermekvédelmi felelősnek
- ▲ Prevenció és korrekció a pedagógiai munkában

A gyermekvédelmi felelős feladatai:

- szükség szerint családgondozó, védőnő segítségének igénybevétele
- koordináció az óvoda - a család, és a gyermekvédelmi
- veszélyeztetettség esetén a Gyermekjóléti Szolgálat tájékoztatása
- nyilvántartja a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekeket, az intézkedéseket - Szükség esetén részt vesz családlátogatáson, fogadóórán
- Gyermekvédelemmel kapcsolatos új törvények, rendeletek figyelemmel kísérése

Az óvodavezető feladatai:

- A gyermekvédelmi tevékenységhez a feltételek biztosítása: gyermekvédelmi felelős megbízása, feladatok, kompetenciák kijelölése nevelő testületi szinten
- Bizalom elvű kapcsolat kiépítése a családokkal

- Törvények, rendeletek naprakész ismerete, a munka hozzáigazítása
- A törvényi jogszabályoknak és az önkormányzati rendeleteknek megfelelően. Ezek dokumentálása

A hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetben lévő családok segítésének lehetőségei:

- Tájékoztatás az igénybe vehető segélyekről, támogatásokról
- Tájékoztatás a kedvezményes étkezési díj igényléséről
- A szülők által ajándékozásra behozott gyermekruhák, játékok elajándékozása a rászoruló családoknak

12. Óvodánk belső ellenőrzési terve - értékelési rendszere

Az intézményben folyó pedagógiai munkáért a vezető felel. Részterületek elemzésében, értékelésében a nevelőtestület felkért tagjai részt vehetnek. A pedagógiai gyakorlat ellenőrzése két szinten történik:

1. A gyermek fejlettségének értékelése

A gyermek célzott megfigyelésének színterei:

- Játékba ágyazva
- Munkához való viszony megfigyelése,
- Tevékenységek során
- Társas kapcsolatainak megfigyelése, elemzése kapcsán

Alapértékként vesszük figyelembe a gyermekek saját ütemük szerinti fejlődését, önmagukhoz viszonyított fejlesztését, mérését, ezzel összefüggően az iskolásítás elkerülését. Ehhez elengedhetetlen a fejlődési szokások nyomon követése, mérése, elemzése, értékelése és a további fejlesztési menet meghatározása. Szem előtt tartjuk, hogy a mérések többnyire a pillanatnyi állapotot és fejlettséget rögzítik, ezért a következtetések levonásakor a lehető legtöbb meghatározó okot és szempontot igyekszünk figyelembe venni. A gyermekek fejlődésének nyomon követése a csoportvezető óvónők feladata félévenként, melyben rögzíteni kell a gyermekek értelmi-, beszéd-, hallás-, látás-, mozgásfejlődésének eredményét, valamint a fejlődését szolgáló intézkedéseket, megállapításokat, javaslatokat. A gyermek egyéni lapjai naplórészben dokumentálunk és a szülőt erről tájékoztatjuk. Speciális fejlesztés a cél, azon képességek, jártasságok, kompetenciák fejlesztése, amelyek alkalmassá teszik a gyermekeket az iskolakezdésre. A Tevékenységek Központú Óvodai Program a gyermekek egyéni képességeinek, adottságainak figyelembevételével fejleszti az óvodásokat, de minden csoportban van sajátos nevelési igényű és tehetséges kisgyermek is, akiknek különleges,

speciális bánásmódra, fejlesztő pedagógiára van szükségük. A differenciált bánásmód alapvető feltétele a gyermekek sokoldalú megismerése. Amennyiben problémát észlelünk, a speciális fejlesztést a lehető legkorábban meg kell kezdenünk. Így van esélyünk arra, hogy a korrekciót időben megkezdve, a sajátos nevelési igényű gyermeket felzárkóztassuk, későbbi tanulási zavarait, beilleszkedési nehézségeit megelőzzük, illetve enyhítsük. A konkrét fejlesztés megszervezésénél igénybe vesszük speciális képzéseken részt vett kollégáink segítségét. Amennyiben a gyermeknek beszédfejlődési elmaradása vagy zavara van, igyekszünk a logopédiai ellátását biztosítani. A fejlesztésekről a szakemberek feljegyzést készítenek. Munkánkat még segíti a gyógypedagógus is.

Feladatok: - A probléma megfogalmazása, annak megállapítása, hogy a sajátos nevelési igény mely területen jelentkezik (biológiai tények, rendellenességek vagy sérülés, nem megfelelő családi nevelés, stb.) - Kapcsolatfelvétel szükség szerint a szülőkkel, gyermekorvossal, pszichológussal. - A fejlesztési forma megállapítása, megbeszélése a csoportban együtt dolgozók között (prevencióra vagy korrekcióra van szükség), a speciális bánásmód konkrét megtervezése - A fejlesztőhatás folyamatos megfigyelése, mérése, esetleges korrekciója.

2. Az óvónői gyakorlati munka szintjén

Szakmai-pedagógiai munka ellenőrzése

Az óvoda belső ellenőrzési rendszere átfogja az óvodai nevelőmunka egészét. Célja az intézményben folyó pedagógiai munka segítése, fejlesztése. A folyamatos belső ellenőrzés megszervezéséért, hatékony működéséért az óvoda vezetője a felelős. Az ellenőrzések ütemezését, konkrét időpontját, az értékelési szempontsört a mindenkori éves óvodai munkaterv részét képező belső ellenőrzési terv határozza meg, melyet az óvoda vezetője készít el. Az éves munkaterv minden évnnyitó nevelőtestületi értekezleten a nevelőtestület jóváhagyásával készül. Az adott évre tervezett ellenőrzésekről már ekkor tudomást szereznek a nevelők. Az ellenőrzési terv tartalmazza az ellenőrzés területeit, módszereit és ütemezését.

Az ellenőrzési tervben nem szereplő, rendkívüli ellenőrzésről az óvodavezető dönt. Nevelési évenként egy alkalommal minden óvodapedagógus ellenőrzésére sor kerül. Az ellenőrzés tapasztalatairól a vezető feljegyzést készít, amelyet ismertet az óvodapedagógussal. A nevelési év záró értekezletén az óvodavezető értékeli a pedagógiai munka belső ellenőrzésének eredményeit. Ismerteti a nevelőtestülettel az ellenőrzés általános tapasztalatait, megfogalmazza az esetleges hiányosságok megszüntetéséhez szükséges intézkedéseket.

Az ellenőrzés, értékelés területei:

- Szakmai pedagógiai munka
- Munkáltatói jogkörből adódó ellenőrzések

- A következő dokumentumok segítik az ellenőrzést, értékelést:
- Az óvoda munkaterve, amely egy nevelési évre szól.
 - A csoportok éves nevelési, fejlesztési terve,
 - Értékelések
 - Egyéni fejlesztés dokumentumai

Óvodánkban a pedagógiai munka belső ellenőrzésére jogosult:

- ❖ Óvoda vezetője
- ❖ Vezető-helyettes
- ❖ Belső ellenőrzést támogató munkacsoport tagjai

Országos pedagógiai-szakmai ellenőrzés

Célja: a nevelési intézmény szakmai tevékenységének és a pedagógusok munkájának általános pedagógiai szempontok szerint történő értékelése, ellenőrzése.

Fajtái:

- Pedagógus ellenőrzése
- Az intézményvezető értékelése
- Intézmény ellenőrzése

13. Boldogságprogram Óvodánkban

Óvodánk a Rakamazi Mesevár Óvoda és Mini Bölcsőde a 2020/2021-es nevelési évben pályázott a Boldog Óvoda címre. A Jobb Veled a Világ Alapítvány által működtetett Boldogság Intézet nyílt pályázatot hirdetett magyarországi és határon túli nevelési-oktatási intézmények számára „Boldog Óvoda” és „Örökös Boldog Óvoda” cím elnyerésére. „A program kiemelt küldetése, hogy a pozitív pszichológia eredményeire építve adjon ötleteket és módszertani segítséget a boldogságra való képesség fejlesztéséhez az óvodás korosztály számára.” A Boldogságórák csökkentik a gyerekek szorongását, miközben erősíti önbizalmukat. Így kiegyensúlyozottabbá válnak a gyerekek. A pályázat egyik feltétele, hogy az óvodapedagógus az óvoda legalább egy csoportjában igazoltan tartson legalább havi egy Boldogságórát, és a program fenntartását a következő nevelési évben is vállalja. A sikeres pályázat másik feltétele a Boldogságprogram/ Boldog Óvoda program megjelenítése az óvoda pedagógiai programjában.

„A Boldogságórák célja nem az, hogy problémamentes életmodellt állítson a fiatalok elé, hanem, hogy vezérfonalat adjon az iskolásoknak, hogy könnyebben nézzenek szembe a

kihívásokkal, képesek legyenek megbirkózni a problémákkal, valamint a testi-lelki egészségmegtartás tényezőinek tanulmányozására adjon lehetőséget...Mindeközben olyan gyakorlatok elvégzésére inspiráljuk őket, amelyek – a boldogságkutatók tapasztalatai alapján – hozzájárulnak a gyerekek boldogság szintjének növekedéséhez.”(Boldogságprogram)

Boldogságprogram és óvodánk Pedagógiai Programjában megfogalmazott pedagógiai céljai, morális és funkcionális alapelveink, nevelési céljaink, a személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladataink összeeszenek a boldogságprogramban megfogalmazott célokkal:

Pedagógiai programunkban megfogalmazott jövőképünk: Olyan óvoda, ahol érzelmileg meleg, szeretetteljes, biztonságos környezetben, otthonosan mozgó, eleven eszű, tevékeny gyermekek élnek boldog, élményekben gazdag óvodáskorukat.

Pedagógiai programunkban megfogalmazott gyermekképünk: Minden gyermek egyedi, mással nem helyettesíthető,... Bátran, egészséges önbizalommal jól kommunikálnak, érzelmeiket képesek verbálisan és nonverbálisan is kifejezni....Elfogadják a másságot, ismerik és képesek kielégíteni saját szükségleteiket. Harmóniában vannak önmagukkal, környezetükkel, a világra nyitott, fogékony, érdeklődő, önállóan tevékenykedni tudó, nyugodt kiegyensúlyozott gyermekek....érdeklődő, nyitott, az új iránt fogékony, másokat elfogadó, együttműködő felnőttekké válnak!

A társas és közösségi tevékenységek célja: Olyan szeretetteljes harmonikus bizalomra épülő légkör megteremtése, ahol a gyermek jól érzi magát, megvalósítja önmagát úgy, hogy alkalmazkodik társaihoz, felnőttekhez, szabadon alakítja baráti kapcsolatait, tiszteletben tart másokat.

Óvodánk egy csoportja csatlakozott a Boldog óvoda programhoz.

Boldogságórák:

A teljes Boldogságóra program 10 egymásra épülő témából áll, amelyek fokról fokra ismertetik meg a boldogság különböző összetevőit, feltételeit.

Az egyes témakörök sorrendben:

1. Boldogságfokozó hála
2. Optimizmus gyakorlása
3. Kapcsolatok ápolása
4. Boldogító jócselekedetek
5. Célok kitűzése és elérése
6. Megküzdési stratégiák
7. Apró örömök élvezete
8. Megbocsátás

9. Testmozgás

10. Fenntartható boldogság

Óvodánk havonta legalább két boldogságórát tart, ahol feldolgozza az adott témát. Ha lehetőség van rá, a téma anyagát folyamatosan, több foglalkozáson keresztül javasolt feldolgozni. Az óvodai munkatervben feltüntetjük a Boldog Óvoda program felelősét.

14. Érvényességi nyilatkozat

Óvodánk nevelőtestületével, szakmai munkaközösségével, a Szülői Szervezet véleményezési és egyetértési jogával elkészítette a

TEVÉKENYSÉGKÖZPONTÚ ÓVODAI PEDAGÓGIAI PROGRAM

felhasználásával készült

HELYI ÓVODAI PEDAGÓGIAI PROGRAMJÁT.

A Pedagógiai Programban megfogalmazott célok és feladatok megvalósulását a nevelőtestület folyamatosan vizsgálja.

A pedagógiai program beválásának felülvizsgálatára, ezt követően a program módosítására az alábbi esetekben kerül sor:

- Négyévenkénti átfogó értékelés és felülvizsgálat, szükség esetén módosítás;
- Jogszabályi változás esetén;
- A nevelőtestület tagjainak többségének írásban történő kérése alapján /50 %, plusz 1 fő esetén;
- Továbbá a fenntartó valamint az intézmény vezetőjének és a szülői szervezetnek a javaslatára;
- Tárgyi és személyi feltételek nagymértékű változása esetén;

A módosított Pedagógia Program a jóváhagyást követő nevelési év szeptember 1. napján lép hatályba.

Az óvodai nevelési programunk érvényességi ideje:

2019. szeptember 01. – a kihirdetés napjától visszavonásig érvényes.

A program nyilvánosságra hozatala:

Az intézmény honlapján megtekinthető, továbbá az óvodavezető irodájában megtalálható, mely az óvoda nyitvatartási ideje alatt szintén megtekinthető.

A Helyi Nevelési Programot az intézmény épületéből kivinni tilos.

A Pedagógiai Programot a Szülői Szervezet véleményezi, az óvoda nevelőtestülete fogadja el, és a mindenkori intézményvezető jóváhagyásával válik érvényessé.

Legitimációs záradék

A Pedagógiai Program módosítását a Rakamazi Mesevár Óvoda és Mini Bölcsőde nevelőtestülete a 2019. év napján tartott nevelőtestületi értekezleten/2019. határozatszámom elfogadta.

Rakamaz, 2019.

Pirint Zoltánné
nevelőtestület nevében

A Pedagógiai Program módosítását Rakamazi Mesevár Óvoda és Mini Bölcsőde óvodavezetője a 2019. év napján tartott nevelőtestületi értekezleten/2019. határozatszámom döntési hatáskörében jóváhagyta.

Rakamaz, 2019. .

Ph. Bendik Istvánné
óvodavezető

A Pedagógiai Program módosítását a Rakamazi Mesevár Óvoda és Mini Bölcsőde Szülői Szervezet vezetősége a 2019. év napján tartott ülésén megismerte.

Rakamaz, 2019.

Ress Eszter
Szülői Szervezet vezetője

A Pedagógiai Program módosításával kapcsolatban a fenntartóra többlet kötelezettség nem hárul.

Rakamaz, 2019.

Bendik Istvánné
óvodavezető